

PRIVATIZACIJA

**AKTUALNA
TEMA**

Bomo kupili delnice podjetij,
ali pa bo družbena lastnina
postala državna?

str.
4

**NAJBLIŽE
EVROPI**

str.
7

VESTNIK

Murska Sobota, 18. april 1991 • Leto XLIII • Št. 15 • Cena 15 din

Nemir med dijaki in profesorji

Ta teden je prinesel precej šolskega nemira, ki pa se je porajal že dalj časa. Gre predvsem za srednješolce in njihove pedagoške delavce. Najprej so zagnali vik in krik dijaki četrtnih letnikov, ki se jim vse bolj bliža zaključni izpit ali skoraj nekaj takega, kot so bile nekoč v srednjih šolah mature.

In zakaj naj bi bili zaključni izpiti tako sporni, da so četrtošolci zagrozili celo z vseslovensko stavko, ki naj bi se začela jutri in bi trajala do preklica zakona o opravljanju zaključnih izpitov? Prvic zato, ker fakultete pri sprejemih študentov ne mislijo upoštevati rezultatov teh zaključnih izpitov, temveč splošni uspeh kandidatov v 3. in 4. letniku. Drugič pa zato, ker bodo zaključni izpiti na srednjih šolah in potem sprejemni oziroma ponekod diferencialni izpiti na univerzah potekali v zelo kratkem časovnem razdobju, tako da ne bo dovolj časa za priprave. Sploh pa je nesprejemljivo dvakratno preverjanje znanja. Lahko bi rekli, da je pri vsem tem res nekaj čudno. Postavlja pa se vprašanje, proti komu nameravajo pravzaprav stavkati četrtošolci. Ali proti svojim profesorjem, ki zato niso nič krivi in jih celo večinoma razumejo, ali proti univerzam, ki se prav nič ne zmenijo za njihove zaključne izpite, ali morda proti šolskim oblastem?

Na precejšnje ogorčenje pa je pri vseh srednješolskih naletelo razmišljanje slovenskega šolskega ministra, da bi spet kazalo predpisati uro, ko bi morali biti vsi doma (hora legalis), kje zunaj pa le v družbi svojih staršev ali drugih starejših spremljevalcev. Je že prav, da pridejo na dan opozorila, kako dandanes vsr več mladih pohajkuje, popiva... toda hora legalis je prav gotovo že zdavnaj preživel način za prevzgojo.

Se večji odmev pa je doživela napovedana in tudi že izvedena dvodneva stavka (včeraj in predvčeraj) sprednješolskih profesorjev, ki ugotavljajo — predvsem njihov sindikat vzgoje in izobraževanja — da nove oblasti še niso uspeli uresničiti nobene spremembe v organizaciji in financiranju šolstva, kar bi prispevalo k ureditvi kaotičnih razmer. Poleg tega se vedno bolj slabša njihov položaj in dodajajo se jim nove naloge, ne da bi jih razbremenili vsaj ene nesmiselne obveznosti. Za zaključne izpite, na primer, ni namenjen niti en dinar, prav tako ne za sprejemne, čeprav so to dodatne obremenitve. Še posebej pa so se zaostriле razmere zaradi plač, ki da so ostale na ravni lanskega oktobra, v gospodarstvu pa so medtem porasle za okrog 42 odstotkov. Čeprav se s temi ugotovitvami strinjajo tudi na vseh pomurskih srednjih šolah, pa so se v splošno stavko vključili le profesorji na SCTPU M. Sobota, ker drugje sindikati niso bili dovolj zavzeti, oziroma, kot smo slišali, ne mislijo reševati svojih problemov na ramenih učencev.

Jože Graj

Kaj hočejo šoferji?

str.
24

ZDRAVSTVO JE

str.

TEMPIRANA BOMBA

5

NAŠA POMLAD

Uspelo mi je opaziti travo, ki je ozelenela, brsteče drevje in slišati petje ptic. Bila sem srečna in polna notranjega zadovoljstva, ker sem po poti domov le uspela očistiti misli političnih tem in službenih dolžnosti. Opazila sem, da je v deželo prišla pomlad. Vdihnila sem s polnimi pljuči in prežela me je moč, boljše optimizem in lepoto življenja. In prav takrat, ko se mi je svet v pomladi zdel tako preprost in lep ter ljudje zadovoljni, sem srečala znanca. Pogovor, kot običajno ob bežnem srečanju. Začela sva o vremenu, zdravju, pa tudi o delu invalidskega društva, ki ga vodi. Pravil je tudi: »Hudi časi so za naše člane, kilčejo me po telefonu, če bi lahko dobili kako socialno pomoč. Pa kaj naj jim dam, če še za delo društva ni dovolj denarja. Za naše člane je hudo. Saj center ima podporo, ampak naš član je moral tistemu, ki mu je urejal pomoč, za stroške plačati skoraj toliko, kot je znašala tista podpora. Ne vem, kako bo, sedaj nam pa še napovedujejo, da bomo morali plačati za ortopedske pripomočke ter več za zdravnika in zdravlila. Kako daleč bo to šlo,« je še dejal.

Nadaljevala sem svojo pot, kar nekoliko užaljena in prizadeta, ker mi je srečanje porušilo doživljanje pomladi. Srečevala sem še ljudi in si rekla: saj ni videti, da bi bili lačni ali goli!

Dober ščit, to, da sem mejo revščine pomaknila na tisto skrajno točko golega preživetja. Prav tako zelo prikladen za tiste, ki jim ni hudega in lahko hitro sodijo po tem, kot sem sama, ali si vzamejo povprečni vtis, v katerega vključijo še pogled na svetleče se avtomobile kovinskih barv, da ugotovijo: V povprečju nam ne gre slabo, večanje razlik med ljudmi pa je povsem normalno za prehod v tržno gospodarstvo!

Ugotovitev, ki je tako lažna, kot je lažno povprečje, besede trde kot kamen, a potrebne za pojasnilo čisto razumskega, kjer za človeka in čustev ni prostora. Tisti dan pa so mi že na tretjem centru za socialno delo povedali, da je vedno več ljudi, ki so upravičeni do enkratne inčasne denarne pomoči, da so to večinoma mladi in tisti, ki so ostali brez zaposlitve. Povedali so tudi, da morajo biti pri delitvi socialnih podpor skoraj stiskaški, saj za pomoč ni obilo denarja. Tudi to so dodali, da je hudo dan za dnem videti mlade, ki prihajajo po socialno pomoč, tiste, ki so si za življenje gotovo delali velike načrte.

Zunaj pa sije sonce in cvetijo rožice — saj je v deželo prišla pomlad!

Majda Horvat

V TEJ ŠTEVILKI

**KMETIJSKA
PANORAMA**

str. 11—14

LIKVIDACIJA GALLUSA

Po manj kot enem letu bo novo podjetje, ki so ga ustanovili po stečaju Line Apače, likvidirano. So vzrok za takšno odločitev res neodobrene zabteve Elexa (kakor trdi direktor Leon Petrač), ali pa so pravi vzroki povsem druge.

V občini Gornja Radgona ne priznajo, da bi bila nepopustljivost izvršnikov pravi razlog, kajti samo nekaj nepremičnin več proizvodnega programa Gallusa ne bi rešilo. Če bi bil vzrok le pomanjkanje kapitala, bi uvedli za Gallus stečajni postopek in ne likvidacijo. Vsaj v nečem bomo Pomurci prvi — imamo prvo podjetje, ki bo likvidirano.

Po Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji je v 153. členu med drugim navedeno: ... »vzrok likvidacije je lahko, da so prenehali naravni in drugi pogoji za opravljanje gospodarske dejavnosti, ki je predmet poslovanja...« To pa pomeni, da se je povpraševanje premočno zmanjšalo, ali pa je cena tako nizka, da prinaša izgubo.

V Lini je bilo zaposlenih okrog 200 delavcev, v Gallusu le 57. Po likvidaciji bo tudi teh 57 delavcev prijavljenih na Zavodu za zaposlovanje, imeli bodo pravico do ponovnega nadomestila, Elex pa bo moral zavodu vrniti še prejeto nadomestilo za 57 delavcev.

bbp

VESTNIKOV KOLEDAR

April

20. aprila Sonce stopi v znamenje bika
21. aprila bo Luna v znamenju prvega krajca

18. april, četrtek, JAKA
19. april, petek, EMA
20. april, sobota, HILDA
21. april, nedelja, DRAGO
22. april, ponedeljek, LEONIDA
23. april, torek, VOJKO
24. april, sreda, JURIJ

Po prehodu hladne fronte v sredo se bo ob koncu tedna nadaljevalo hladno in suho vreme. V nočnih urah je možnost pozebe.

PREGOVORA

Na Jurija dan je pravi čas, da nam rž pokaže prvi klas. Če Jurij v prazno luno gleda, mu vsa slana zelenje spodjeja.

VREME

**DNEVI MURE
V BLAGOVNICI**

Potrošnik

od 19. do 30. apr. 91
BOGATA IZBIRA IZDELKOV

strokovni nasveti
Murinih kreatorjev

**modna
revija** v BLAGOVNICI

v petek, 19. aprila, ob 17,30

OB NAKUPU IZDELKOV
MURE
NA ODDELKU M B M
DAJEMO

ZA BALONSKE PLAŠČE
IN VETROVKE **30%**

TER OSTALO BLAGO **20%**
POPUSTA

MURN

Potrošnik

Po četrtkovih celodnevih pogovorih predsednikov jugoslovanskih republik oz. republiških predsedstev na Brdu pri Kranju so pripravili že običajno novinarsko konferenco. Pol ure pred polnočjo, ko se je končala omenjena konferenca, so nekateri med njimi pogovore ocenili kot korak naprej, čeprav se je to vendarle zdelo le kot lepa želja. Dokument, ki je bil narejen po pogovorih, je konfuzen; v njem sta sicer zapisana dva pogleda razpleta jugoslovanske krize, in to celo z nekaterimi podrobnostmi, kako si ena in druga stran predstavljata ureditev Jugoslavije.

Značilno za tokratni dokument je tudi to, da so v njem posamično objavljena stališča nekaterih pogajalcev, ki se očitno, tudi ko gre za priznavanje možnosti življenja v nekakšni skupnosti suverenih republik oziroma držav, razlikujejo v posameznih postavkah. Težava nastane, ko poskušamo dva različna pogleda oceniti s povsem praktične plati. Slovenija ima, preprosto gledano, najbolj čiste možnosti za uresničitev plebiškatne volje, a kaj ko je Hrvaška oziroma njen predsednik trdno odločen iti po poti Slovenije. Če bo to potrebno, istega dne, kot je bilo poudarjeno. In tu se začnejo težave, kajti Srbija pri svojem

ALI ZVEZA ALI RAZHOD

konceptu skupne države vztraja. Predsednik Milošević izrecno poudarja, da Srbija tukaj ne bo delala nikakršnih kompromisov. Pravi, da je za Srbe, ki zdaj živijo raztreseni po Jugoslaviji, skupna država edina dostojna različica preživetja. Predsednik Tudman pa nasprotno poudarja, da se Hrvaška zavzema za skupnost suverenih držav in da bo vztrajala, saj je to odločitev, zapisana v njeni ustavi. Ali zveza ali razhod — skrajni datum pa je 30. junij.

Obstaja pa seveda še druga past. Predsedniku Miloševiću očitno veliko pomeni sklep o referendumu, ki naj ga republike izpeljejo do konca maja. Vendar se bodo o tem odločali narodi, kot je nekajkrat izrecno poudaril srbski predsednik, medtem ko si vsi drugi referendum zamisljajo kot odločanje republik. Prvi govori torej o pravici narodov do samoodločbe in pogleduje na Srbe v Krajini, drugi pa izrecno zagotavlja, da ločitev Krajine iz Hrvaške ne pride v poštev. Igre se torej nadaljujejo.

V prvih odmevih iz sveta na sestanek predsednikov jugoslovanskih republik oziroma predsedstev republik ni posebnih komentarjev. Skoraj povsod poudarjajo, da so se predsedniki dogovorili, da bodo do 31. maja v vseh republikah pripravili referendum o prihodnji obliki jugoslovanske skupnosti. Hkrati ugotavljajo, da na sestanku niso uspeli odpraviti razlik, ki državo vodijo v državljansko vojno.

Varljivo ozračje zmerne optimizma pa je med sestankom na Brdu zmotila novica, da so se zahodnobosanske občine, organizirane v novo regionalno skupnost, začele izrekati za priključitev k tako imenovani SAO Krajina. Izet-bergović se je tako znašel pred dejstvom, da mu bosansko-hercegovska SDS tudi dejansko odreka »lojalnost«.

Milan JERŠE

ENOTNOST STALIŠČ

Karikatura: Franco Juri

Gruzija razglasila neodvisnost

Parlament sovjetske zakavkaške republike Gruzije je na izrednem zasedanju soglasno sprejel deklaracijo o neodvisnosti te republike. S tem, da je Gruzija tudi uradno izrazila pripravljenost, da izstopi iz Sovjetske zveze, se je pridružila pribaltskim republikam. Za neodvisno republiko Gruzijo je glasovalo približno 97 odstotkov prebivalstva.

Nobenih sprememb meja!

Evropska skupnost mora Jugoslaviji zelo jasno povedati, da Jugoslavija ne more računati na skorajšnjo integracijo z Evropo in tudi ne na status pridružene članice skupnosti, če ne bo ohranila enotnosti in omejenosti celovitosti. Jugoslovanskih meja ni mogoče spreminjati, saj so te meje za Evropo zelo občutljivo politično vprašanje. Takšno stališče so po izjavi luksemburškega premiera in predsedujočega v Svetu Evrope Jacquesa Santera sprejeli voditelji držav in vlad Evropske skupnosti.

Za ZDA so Japonci trmasti

Ameriško-japonski vrh med obiskom japonskega premiera Kajifuja pri predsedniku ZDA Bushu je potekal v znamenju »tradicionalnega ozračja«: dokaj zadržanih odnosov. Američani Japoncem predvsem zamerijo, da so se do zalivske vojne in zavezniškega napora obnašali zelo »trgovsko«. Japonska je v zavezniško blagajno sicer prispevala 11 milijard dolarjev, vendar pa v ZDA ni poslala svojih vojakov in tudi sicer ni bilo čutiti njene »moralne spodbude«. Tokio se je poleg tega po vojni zapletel z ZDA v spor o višini finančnega prispevka samega, tako da je barantanje o denarju med Američani samo že poglobilo prepričanje o sebičnosti partnerjev iz »dežele vzhajajočega sonca«.

v žarišču dogodkov

Smo se Slovenci po vseh naših političnih »prodorih« v Evropo, po tistih prizadevanjih, ki so marsikdaj z nadčloveškimi naporii rodila vsaj nekaj, kar bi lahko imenovali politično-propagandni učinek in napoved samostojnega prodora, končno lotili stvari na pravem koncu? Prvi znaki kažejo, da je tako. Vsaj po Drnovškovih pogovorih v Ženevi bi lahko rekli, da so poslanski slovenski politični pomladi letos končno poleteli tudi prve lastovke.

Razlogov za optimizem je več, vsi pa imajo skupni imenovalec v tisti suverenosti, ki je pogoj za kakršnokoli suverenost — v resničnem postavljanju na lastne noge. Država je namreč kot družina. Iz nje ni mogoče izstopiti, se odcepiti, se razdružiti, se mirno raziti, postaviti prava pravila obnašanja... ali jezno oditi, če ne veš, kje boš stanoval, kje boš služil denar, kako boš vzgajal otroke, s kom se boš družil in s kom ne. Dokler nimaš pripravljenih »materialnih pogojev«, je vsako razglašanje samostojnosti, polnoletnosti in pravice do svojega jaza zgolj propagandno politiziranje, ki ga pater familias v vsakem trenutku lahko postavi »na hladno«. In sosedje mu seveda dajo prav, saj poznajo podobne probleme v svojih družinah. Tudi oni namreč dobro vedo, da se pravo osamosvajanje lahko začne šele z gospodarskim osamosvajanjem, pa naj bodo splošno veljavna pravila, ki vsem članom katerekoli družine določajo enake pravice in suverenost, še tako jasna in načelno uporabna tudi za zagovarjanje pravice do kvazi samostojnosti.

Iz tega zornega kota je bil potek slovenskega osamosvajanja

PRVA PRAVA BILKA

prvem ali drugem primeru), ki edina lahko da soliden temelj naši suverenosti pri pogajanjih v jugoslovanskem in svetovnem prostoru. Brez nje so naše pogajalske pozicije prešibke celo v odnosu do juga, kaj šele do severa. Tega se moramo zavedati in zato moramo takoj prenehati izgubljati nepotrebne moči v ne-

skončnih jugoslovanskih notranje-političnih zaostritvah, saj je njihov očitni namen izčrpanje nasprotnikov ne glede na ceno. Tisti, ki so se v jugoslovanskih razmerah odločili za vsiljevanje take taktike, že vedo, zakaj jo vsiljujejo in koliko lahko tvegajo (praktično vse) — je zapisano na Delovi zunanje-politični strani.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Bosna in Hercegovina nikakor ne more postati žrtev srbskega ali hrvaškega integralizma. Takšna možnost obstaja samo v glavah skrajnežev, med katere kljub vsemu radikalizmu ne sodita ne Milošević ne Tudman, slednji sploh ne. Res pa sta oba v svojih stališčih zadržana in brezkompromisna.

(Danes — Zagreb)

Vodstvo JLA, profesionalci, katerih izobrazbena raven je daleč višja od izobrazbene ravni in voditeljskih sposobnosti naših novopečenih politikov, gotovo pozna račune in želje o razpadu JLA, ki pa pričakovano »dobronamerni« ne bo izpolnila.

(Politika — Beograd)

Zvezna armada ho ostala, vendar ho začela delovati na podlagi novih načel. Na ta način se bo Jugoslavija spremenila v konfederacijo, ki pa bo vendarle imela učinkovite centralne organe oblasti. Mogoče je, da ho Jugoslavija postala zveza južnoslovanskih držav.

(Moskovske novice)

Za Kurde posebno območje?

V Iran in Turčijo je doslej pobegnilo že več kot milijon Kurdov in Iračanov, najmanj toliko pa jih je še vedno v gorah na severu Iraka. Begunci so sicer že dobili prve pošiljke mednarodne pomoči, vendar je ta še premajhna, da bi zadovoljila njihove potrebe. Generalni sekretar OZN de Cuellar je ocenil, da je ideja turškega predsednika Ozaia o namestitvi kurdske beguncev na določenem območju v Iraku zapletena, ni pa neizvedljiva. De Cuellar je podvomil, da bi bilo Iraku mogoče vsiliti oblikovanje takšnega območja, četudi bi bilo le to pod nadzorom OZN. Predsednik britanske vlade John Major pa je izjavil, da turški predlog o ustanovitvi takšnega območja za Kurde in druge begunce v Iraku ne bi zahteval nobenih notranjih sprememb v tej državi.

Stalna ustavitev ognja

Varnostni svet OZN je končno vendarle razglasil stalno ustavitev ognja v zalivski vojni. To torej pomeni konec oboroženega spopada med Irakom in silami koalicije. Na iraško-kuvajtsko mejo bodo zdaj prišle mirovne sile OZN in nadzorovale razmere do sklenitve mirovnega sporazuma. Predstavniki Evropske skupnosti pa so od ameriškega predsednika Busha zahtevali, naj omogoči evropski dvanajsterici prevzem pomembnejše vloge v bližnjevzhodnem mirovnem procesu. Predstavniki Evropske skupnosti menijo, da bodo številne gospodarske vezi z državami Bližnjega vzhoda pripomogle pri iskanju poti za dokončno rešitev bližnjevzhodnega problema.

Za večjo blagovno menjavo s SZ

Sovjetski zunanji minister Aleksander Besmertnih se je med dvodnevni uradni obiskom v Jugoslaviji srečal z najvišjimi državniki SFRJ. Med drugim sta ga sprejela tudi predsednik predsedstva SFRJ dr. Borisav Jović in predsednik zvezne vlade Ante Marković. Med prijateljskimi srečanji so govorili zlasti o jugoslovansko-sovjetskem gospodarskem sodelovanju. Že na pogovorih z zveznim sekretarjem za zunanje zadeve Budimirjem Lončarjem je bilo poudarjeno, da se je blagovna menjava med državama po prehodu s klirinškega na konvertibilni način plačevanja občutno zmanjšala. Sovjetski zunanji minister je obiskal še Grčijo.

»Prepričan sem, da bo Jugoslavija preživela!«

To je naslov obširnega intervjuja nemškega časnika Frankfurter Rundschau z zveznim sekretarjem za zunanje zadeve Budimirjem Lončarjem. Ta je med drugim dejal, da moramo rešitev problemov poiskati Jugoslavlani sami, vendar ob močni podpori splošnih evropskih procesov. Na vprašanje, ali utegne biti demokratični razvoj v Jugoslaviji ogrožen zaradi posredovanja armade, je Lončar odvrnil, da si nihče ne želi uporabe sile, saj je mir nujen za demokratičen razvoj. Vodja naše diplomacije je za frankfurtski časnik ob tem tudi povedal, da vojska povsod ščiti nedotakljivost države in da je JLA v večstrankarskem sistemu spremenila svoj status in postala zunajstrankarska organizacija.

Državlјanska vojna že 11 let

Kljub napovedi, da bodo do konca maja v Salvadorju sklenili sporazum o premirju, pa se spopadi med uporniki in vladnimi četami v tej državi nadaljujejo. V zadnjem času so bili spopadi najbolj srditi približno 100 kilometrov od glavnega mesta San Salvadorja. V teh spopadih je bilo ubitih čez 30 ljudi. Novi spopadi so izbruhnili prav v času, ko se pripadniki uporniškega gibanja Farabundo Marti in vlade pripravljajo na nadaljevanje pogajanj o ustanovitvi sovravnosti. V Salvadorju državljanska vojna poteka že 11 let, doslej pa je zahtevala 75 tisoč življenj.

Nemirni Pandžab

V nemirni indijski državi Pandžab se nadaljujejo krvavi nemiri. Ubityh je bilo več kot 50 ljudi. V povprečju v tej državi vsak dan ubijejo 10 ljudi, število žrtev pa se vsako leto podvoji. Lani je bilo v tej državi ubityh 3774 ljudi, leto prej pa 1872.

Sporazum Moskva — Bukarešta

Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov in romunski predsednik Ion Iliescu sta v Moskvi podpisala sovjetsko-romunski sporazum o sodelovanju, dobrih sosedskih odnosih in prijateljstvu. Gre za prvi sporazum med Kremlijem in eno od nekdanjih zaveznic v tako imenovani socialistični skupnosti.

globus

KAIRO — Egipt je zavrnil izraelski predlog o ločenih pogovorih z arabskimi vladami o miru na Bližnjem vzhodu. Egipt namreč še naprej vztraja, da je ustrezen okvir za reševanje arabsko-izraelskih problemov mednarodna mirovana konferenca.

TIRANA — Albanska opozicija je bojkotirala prvo sejo na novo izvoljenega parlamenta, ker policija ni sporočila, kdo je ubil enega izmed opozicijskih voditeljev. Prav tako Demokratska stranka zavrača ponudbo komunistične stranke o oblikovanju koalicijske vlade.

MOSKVA — Sovjetska vlada je začela z dodelavo protikriznega programa na osnovi pobud, ki so jih dali člani Sveta federacije. Predlogi v dokumentu praktično pomenijo izredne ukrepe za saniranje hudega položaja v državi.

MINSK — Beloruski parlament je pozval vse zaposlene v republiki, naj nehajo stavkati. Stavkajoči zahtevajo dodatno povečevanje plač ter odstopo vodilnih ljudi Belorusije in SZ.

ANKARA — Turški predsednik Ozal je obtožil Irak, da se skuša deportirati celotno prebivalstvo iz severnega Iraka. To trditve je podkrepil s podatkom, da se je proti Turčiji napolnilo še 300 tisoč Kurdov.

DUNAJ — Slovenski sekretar za mednarodne odnose dr. Dimitrij Rupel se je mudil na tridnevni obisku v Avstriji, kjer so ga sprejeli najvišji funkcionarji. Predaval je o samostojni in evropski Sloveniji.

BEograd — Predsednik predsedstva SFRJ dr. Borisav Jović je bil na uradnem in prijateljskem obisku v Turčiji. Z gostitelji se je pogovarjal o dvostranskih odnosih, zgočih mednarodnih temah, še posebej pa o sodelovanju na Balkanu.

TEL AVIV — Na dvodnevni obisku v Izraelu se je mudil ameriški zunanji minister Baker in se pogovarjal o najnovejši bližnjevzhodni mirovni pobudi, arabsko-izraelskih odnosih in palestinskem problemu.

Drobno gospodarstvo in zaposlovanje

Poslanci zborov Skupščine občine Gornja Radgona so skoraj dve uri polemizirali o spremembi poslovnika — Tudi gornjeradgonsko gospodarstvo na psu, stečajski se vrstijo — Konec leta že 1500 brezposelnih — Pohvale pripravljene gradivu o razvoju drobnega gospodarstva in malega podjetništva

Kakor da ne bi bilo na dnevnem redu nobene pomembnejše točke, so poslanci Skupščine občine Gornja Radgona v četrtek, 11. aprila 1991, uro in pol razpravljali o predlaganih spremembah in dopolnitvah skupščinskega poslovnika. Namen predlagalcev, da bi omejili razpravljalce na samo eno razpravo, dolgo kvečjemu pet minut, se ni uresničil. Delegati so ostali enotnega mnenja, da je skupščina zato, da se v njej pogovarjajo, se izživajo in si odgovarjajo, ne pa da bi le sedeli v klopih in dvigovali roke.

Ker so ravno tiste dni mnogi občani dobili položnice novega komunalnega podjetja, na katerih je bil precej višji znesek, je bilo skoraj pričakovati, da bo vsebina enega od delegatskih vprašanj povezana s to problematiko. Ali so res cene komunalnih storitev v gornjeradgonski občini za 2,6-krat večje kot v drugih pomurskih občinah? To bo moral izvršni svet ugotoviti, v čem krajšem času, kajti takšno zvišanje prav gotovo ni v interesu občinske vlade. Cvetka Čuhak Mandič z Zavoda za zaposlovanje je predstavila nekaj uradnih podatkov s področja brezposelnosti, ki niso niti malo spodbudni. Ta čas je čez 600 iskalcev zaposlitve, zaradi napovedanih stečajev (krovno podjetje Avtoradgone, ARBUS, AR TRANSPORT) in likvidacije Line zirozoma Gallusa pa pričakujejo, da bo konec leta v občini Gornja Radgona okrog 1500 iskalcev zaposlitve. Reševanje te problematike je tesno povezano z ukrepi aktivne politike zaposlovanja, davčne politike in razvojnih skladov, s katerimi bodo pomagali odpirati nova delovna mesta.

Kot kaže, je občinska vlada že razmišljala tudi v tej smeri. Če lahko verjamemo pripravljene gradivu z naslovom Analiza stanja in razvojne možnosti drobnega gospodarstva in malega podjetništva v občini Gornja Radgona, bodo s posebnim finančnim skladom in svetovalno službo pospeševali odpiranje novih delovnih mest.

Manj optimistična je bila točka dnevnega reda o poslovanju družbenih in zasebnih podjetij ter izvajalskih organizacij družbenih dejavnosti v letu 1990. Zlatko Erlih, načelnik Komiteja za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj, je dejal, da je kopicenje izgub v občini že prav katastrofalno. Problemu ekonomskih in tehnoloških presežkov delovne sile se je pridružila še kriza proizvodnih programov. Prvo novo podjetje, ki je nastalo iz Line Apače, bo najverjetneje likvidirano. Vse kaže, da je prav človek nekakšen »izvirni greh« vseh problemov gospodarstva in slabih poslovnih rezultatov. Že sedaj so očitne tudi napake nove zakonodaje: pozabili so na odgovornost vodstvenega kadra v podjetjih.

»Občinska vlada si je prizadevala pridobiti sredstva za dokapitalizacijo. Vozili smo se v Ljubljano, vendar spoznavamo, da je oddaljenost od centra ena največjih ovir. Namesto da bi se zmanjševala, se še povečuje,« je dejal podpredsednik Izvršnega sveta.

Svoja mnenja so povedali tudi predstavniki podjetij: Herbert Sefer o Radenski, Milan Križan o Mesoizdelkih, Drago Kaučič o Avtoradgoni, Danilo Trš o bančništvu in problemu zaščite velikih sistemov, Branko Kaučič (občinski minister za kmetijstvo) pa o nujni tržni usmerjenosti kmetov.

Med pomembnejšimi odloki, ki so jih sprejeli, sta odloka o proračunu občine in obnovi vinogradov.

Bernarda B. Peček

REPUBLIŠKI POLITIKI O PRIMERNOSTI MELIORACIJ

V ponedeljek so se po pogovorih in ogledu melioracijskega območja predstavniki lendavske občine in republiški politiki dogovorili, da bi kljub moratoriju osušili 635 hektarjev zemlje. Posvetovanje v Črenšovcih je sklical republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, a se pogovorov ni mogel udeležiti, nista pa prišla niti vabljena Marjan Podobnik in Ivan Oman. Na pogovorih pa so med drugim sodelovali dr. Leo Šešerko, Marija Markeš, Miha Jazbinšek in Hubert Požarnik.

Ostri protesti lendavskih kmetov so nastali že pred časom, ko so iz proračunskih sredstev črtali sredstva za osuševanje kmetijskih zemljišč. Po protestih so se s Sekretariatom za kmetijstvo dogovorili za po-

govor in ogled melioracijskega območja Lendava—Črnc, za katero projekte melioracij pripravljajo že od leta 1983.

Na razpravi v Črenšovcih je najprej Miran Lovrin, vodja lendavskega sekretariata za kmetijstvo, predstavil lendavsko kmetijstvo in predvideno urejanje kmetijskih zemljišč na tem območju. Poudaril je, da bi z izvedbo že pripravljenih načrtov ureditve kmetijskih zemljišč lahko bistveno izboljšali kakovost izrabe teh kmetijskih zemljišč brez negativnih posledic za okolje. Posegi, predvideni v ureditvenem načrtu in idejnemu projektu, po njegovem mnenju dejansko vzpostavljajo stanje, kot je bilo pred 50 leti, saj gre predvsem za čiščenje zamuljenih in zaraščenih jarkov, ki ne služijo več svoje-

mu namenu, ampak povzročajo novo zamočvirjanje travnikov.

Celotno območje meri čez 6000 hektarjev, vendar je z ureditvenim načrtom predvidena ureditev le 2 200 hektarjev z osuševanjem in 1000 z zemljiškimi osuševanji.

Vsi so se strinjali, da bi pri izvajanju melioracije morali upoštevati varovanje naravne in kulturne dediščine in dejansko vrtni pokrajini podeželsko podobo izpred petdesetih let. Se zlasti se postavlja vprašanje, kako osuševati, da ne bi uničili nekaterih naravnih rezervatov, kot je gozd črne jelše.

V Črenšovcih so se uspeli dogovoriti, seveda pa bo imela pri tem zadnjo besedo republiška vlada.

J. Gabor

Za močan in vplivnejši sindikat

Četrtekova ustanovna skupščina območne organizacije sindikatov Pomurja se je nepričakovano zapletla že pri sprejemanju novega statuta, čeprav so se o njem že predhodno izrekli v raznih organi sindikalne organizacije, pa tudi iniciativni odbor je skupaj s statutarno komisijo pretehtal vse možne sporne točke. S tem pa se očitno ni strinjal Marko Milič iz Ljutomer, ki je predlagal vrsto dopolnil. Vendar ni dobil širše podpore. Edinole pri volitvah sekretarja krajevnega sveta (bivših občinskih svetov ZSSS) so delegati iz vseh štirih pomurskih občin sprejeli nekoliko spremenjeno besedilo.

Žal so se zapletli nadaljevali tudi pri volitvah predsednika območne sindikata Pomurja. Vinko Klemenčič iz Ljutomer je podvomil v pravilnost kadrovskega postopka, Zdenka Bobovec iz Lendave pa je izrazila razočaranje nad dolgotrajnostjo razprave, ki je bila žal prepoznana bolj podobna otroškemu prerakanju kot pa resnemu sindikalnemu delu. Vprašala se je, kaj so sindikalisti naredili za delavca, in dodala, da se je treba bolj po-

svetiti temu kot pa ukvarjanju z lastnim organiziranjem.

»Razmere, v katerih živimo, niso hude, ampak grozljive. Delavci so zaskrbljeni, saj se gmotni in socialni položaj iz dneva v dan slabša, med ljudmi pa vlada nezadovoljstvo in strah pred izgubo delovnega mesta,« je opozoril Janez Kovač iz Murske Sobotice. Drugi kandidat za predsednika območne sindikata Pomurja Danilo Šipoš pa je dejal, da je temeljna naloga sindi-

kata zaščita delavca, saj je nezaposlenost vse večja. V Pomurju je trenutno več okrog 7 tisoč brezposelnih, kar predstavlja več kot 10 odstotkov vseh nezaposlenih v Sloveniji.

Miha Ravnik, ki bo na čelu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije ostal do konca maja, pa je pripomnil, da je bitka za člana v pluralističnem sistemu izredno težavna, saj niso zadovoljni ne sindikalni funkcionarji, še manj pa delavci, od katerih ne morejo v zdajšnjih kritičnih razmerah pričakovati ploskanja. Izrazil pa je zadovoljstvo nad organiziranjem svobodnih sindikatov, s čimer so po njegovih besedah dane možnosti za uspešnejše delovanje sindikalnih aktivistov, ki jim je izrekel priznanje za dosežane rezultate. Brez uveljavitve kolektivne pogodbe ter solidarnosti in vzajemnosti pa ni pričakovati učinkovitega sindikata, je menil. Podprl je tudi predlog Avgusta Horvata iz Lendave, da se čimprej razveljavi zakon o pla-

in še izidi volitev: po tajnem glasovanju je 51-letni ekonomist Janez Kovač (OS ZSSS Murska Sobotica) dobil 24 glasov, Danilo Šipoš pa 9 glasov delegatov. Izvoliti so tudi 5-članski nadzorni odbor.

Milan Jerše

Posvet o presežkih delavcev

Območna gospodarska zbornica za Pomurje je v petek v Murski Soboti pripravila delovni posvet na temo Načini razreševanja presežnih delavcev. Vodjem kadrovske službe v pomurskih podjetjih je predaval magister Drago Mažnar, vodja pravne službe pri Gospodarski zbornici Slovenije. S pravnega in zakonodajnega vidika je osvetlil mnoge primere iz prakse, ko postaja zaradi naraščajoče brezposelnosti reševanje začasnih in trajnih presežkov delavcev vse aktualnejše. Tako je govoril o odpravninah, ko delavcu, ki je bil v podjetju zaposlen najmanj dve leti, pripada polovica zadnjega trimesečnega osebnega dohodka, in o raznih vrstah denarnih nadomestil in denarnih pomoči. K reševanju te žgoče problematike pa sodi tudi participacija stroškov, za katero se v podjetjih odločijo, da bi omogočili prekvalifikacijo svojih delavcev.

Po njegovem mnenju je zdaj že znatno bolje urejeno zdravstveno in pokojninsko-invalidsko zavarovanje delavcev, ki so izgubili delovno mesto, pri čemer je omogočen tudi dokup delovne dobe. Kot je bilo rečeno v razpravi, naj bi se podjetja v prihodnje bolj ukvarjala s podjetništvom, reševanje socialnih problemov pa bi morali prepustiti državi. Seveda pa bo treba v podjetjih dosledne upoštevati določila iz kolektivne pogodbe za gospodarstvo, ki natančneje opredeljujejo tudi izločitvene kriterije pri reševanju problema presežnih delavcev. Slišali smo, da so ti kriteriji, med katere štejejo zlasti delovno uspešnost in izkušnje, obvezujoči, zato ni nujno, da so zapisani v splošnem aktu podjetja.

M. Jerše

Socialdemokratski forum

Jutri ob 18.00 bo v veliki dvorani Skupščine občine Murska Sobotica Socialdemokratski forum z naslovom Delavska in socialna vprašanja. Občinski odbor Socialdemokratske stranke Slovenije je povabil medse sekretarja republiškega Demosa Marka Selana in predsednika konfederacije sindikatov Neodvisnost France-
ta Tomšiča.

—Še

KRAJEVNA SKUPNOST GRAD

Večina za samoprispevek

Smo v času, ki ni ravno naklonjen uspešnim izidom referendumov. So pa tudi zgledi, ki dajejo upanje, da dolgoletna praksa neposrednega zbiranja denarja in s tem uresničitve naložb iz takih finančnih virov še ni prekinjena. Tako so v krajevni skupnosti Grad, kamor spadajo še vasi Dolnji Slaveči, Krupivnik, Motovilci, Kovačevci, Radovci in Vidonci, uspešno izglasovali nov samoprispevek za obdobje do 28. februarja 1996. leta. Gledano na celotno krajevno skupnost je bilo za uvedbo samoprispevka kar 72 odstotkov glasovalcev, le v Dolnjih Slavečih jih je bilo manj kot 50 odstotkov. Obveznost plačevanja bo veljala tudi za to naselje.

Predsednik sveta KS Grad Jožef Štešl nam je povedal, da je uspešen izid referendumu posledica dobrega programa. Denar (1,5 odstotka od osebnega dohodka, 2 odstotka od obrti, 1,5 odstotka od pokojnin, 2 odstotka povprečnega OD zaposleni v tujini, 25 odstotkov od katastrskega dohodka) bodo zbirali za sofinanciranje gradnje telovadnice, ki je v občinskem programu, zgradili pa naj bi jo prihodnje leto. Z denarjem bodo pomagali tudi pri modernizaciji ceste (serpentine) med gornjim in dolnjim delom Grada, potem na območju med Vidonci, tako imenovane Križarke in drugod. Uredili bodo odlagališča za odpadke, dokončali naj bi mrliške vezi v Motovilcih in Vidoncih, napeljali ulično razsvetljavo, financirali gradnjo telefonskih omrežij in tako naprej.

Š. S.

DR. DIMITRIJ RUPEL PRI RADGONSKEM ODBORU SDZ

»Slovenija bo samostojna ali pa je ne bo!«

Slovenski zunanji minister in predsednik Slovenske demokratične zveze: »Tisti, ki mislijo, da je osamosvajanje to, da greš v parlament in izglasuješ eno resolucijo, živijo v globoki zmoti.« — Slovenija kot država regij oz. dežel z vrsto lokalno-samoupravnih organov in skupnosti? — Posloveniti bo treba kakih 1500 bilateralnih in 1100 multilateralnih pogodb, ki jih ima sklenjenih Jugoslavija s posameznimi ali več državami.

Na poti z Dunaja — s štiridnevnega obiska v Avstriji — se je slovenski zunanji minister in predsednik SDZ dr. Dimitrij Rupel na povabilo strankarskega prvaka Andreja Hrastelja ustaval na sedežu občinskega odbora Slovenske demokratične zveze v Gornji Radgoni. Tu so mu med drugim razkazali nove Demosove prostore (v zgradbi obrtne zadruge 14. oktober), nato pa ga z avtobusom odpeljali na strankarski letni občni zbor v gostišče Benko na Spodnjo Ščavnico.

Po številu najmočnejše tranke v občini s stotnjo članstva in kar 16 poslanci v občinskem parlamentu ter zasedanjem ključnih položajev v lokalni vladi in upravi se očitno zaveda teže odgovornosti, ki jo nosi v projektu osamosvajanja Slovenije. »Od tega projekta je odvisna usoda naše nedvomno najbolj državotvorne stranke v okviru slovenske vlade in parlamenta in v to podjetje moramo vložiti vse svoje moči in sposobnosti,« smo razumeli dr. Rupla. Pri tem je odločno zavrnil — kot že v predavanju na Dunaju in ob drugih priložnostih — kakršnekoli špekulacije o priključitvi Slovenije k Avstriji z lapidarno povedjo: »Slovenija bo samostojna, ali pa je ne bo!«

S čim se bo do zgodovinskega 26. junija ukvarjala slovenska diplomacija? Kdo nas bo najprej priznal? Kako operativno in praktično do popolne suverenosti? »Seveda smo za to, da nas najprej priznajo sosednje države. Z Avstrijo imamo recimo podpisanih 80 različnih pogodb in konvencij, ki jih bo treba posloveniti, in je ena redkih, ki zelo natančno spremlja, kaj se dogaja pri nas. Z njo imamo zelo tesne stike in nam tudi pomaga, gospodarsko in politično,« je pojasnjeval slovenski zunanji minister. Sicer pa jim je v njegovem sekretariatu uspelo opraviti prvi del težaškega posla. Namreč: vstaviti v računalnik podatke o 1500 bilateralnih in 1100 multilateralnih pogodbah, ki jih ima Jugoslavija podpisanih s posameznimi ali več tujimi državami, in ki so jih posredovali vsem vladnim resorjem. Zdej jih bo treba pregledat in aktualizirati, nato pa ponuditi kot podpisnik tujim partnerjem.

Pri dvostranskih pogodbah bo šlo enostavno, medtem ko bo pri multilateralnih pogodbah nekoliko težje, ker si bo potrebno pridobiti članstvo v mednarodnih organizacijah, kot so Svetovna banka, Mednarodni denarni sklad, EFTA, GATT, Organizacija združenih narodov in druge. »Posel pridobivanja članstva je eden tistih, ki nas čaka predvsem po 26. juniju, ko bo treba na tuje poslati tudi več naših emisarjev z ustrežno dokumentacijo o samostojnosti Slovenije. Dotlej še načrtujemo obiske v Franciji, ZDA, Italiji, na sedežu OZN in drugje.«

Predsednik SDZ dr. Dimitrij Rupel je v večernem pogovoru z nekaj deset zbranimi radgonskimi demokrati večkrat poudaril, da mora Demos kot strankarska koalicija vzdržati najmanj do volitev. Po njih je bojazen, da razpade, kajti že zdaj so med posameznimi Demosovimi strankami — recimo med Zelenimi in kmečko-ljudsko stranko — hudi spori. Zanimivo je izzvenela njegova resda bolj načelna razprava o Sloveniji kot državi regij oz. dežel z vrsto lokalno-samoupravnih organov in skupnosti, kar je očitno tudi za SDZ zelo privlačna tema.

Branko Zuncic

NEVTRALNOST DO NAŠE SAMOSTOJNOSTI

Da proces osamosvajanja Slovenije, pa naj se imenuje razdružitev ali odcepitev, ne bo lahek, je potrdil tudi nedavni obisk delegacije soboških socialdemokratov v Ingolstadt, kjer so se srečali s predstavniki Socialdemokratske stranke Nemčije. Ti so namreč podvomili o obstoju gospodarsko samostojne Slovenije, čeprav so jim predstavniki soboške stranke zatrjevali, da je takšen korak nujnost, saj Jugoslavija ni več pravna država, kar potrjujejo tudi posegi v denarni sistem.

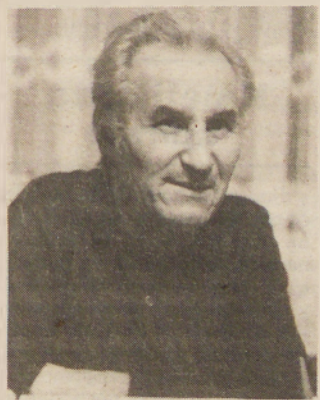
Nemški partnerji so zavzeli povsem nevtralnost stališče do naših prizadevanj po samostojni državi, pri čemer ugotavljajo, da zaenkrat ni možnosti za naš sprejem v internacionalo. Hkrati so opozorili, da mora imeti Socialdemokratska stranka Slovenije jasno izdelan program. Sicer pa zahtevajo ustanovitev močne leve, ne pa razcepljenost teh strank pri nas. Doseženo pa je vsaj to, da bodo poslej zavzemali enaka stališča do socialdemokratov in prenoviteljev.

M. Jerše

JUŠ MAKOVEC — šestdesetletnik

Šestdesetletni življenjski jubilej praznuje v teh dneh naš stanovski kolega, novinar in publi-

vselej znal prishniti težavam vsakega človeka, od kmeta do delavca in intelektualca. Prav s tem svojim odnosom si je pridobil širok krog prijateljev in veliko bralcev našega tednika, saj je največ pisal prav o njih, o njihovih težavah in tegobah.

Juš je svojo časnikarsko pot začel v časih, ki niso bili sijajni za ta poklic. S kolesom je prevozil Pomurje od njegovega najvzhodnejšega do najzadnejšega in od najsevernejšega do najjužnejšega konca, v beležki pa so ostajali zapiski in opažanja, ki jih je znal večje preliiti v najzahvalnejše novinarske zvrsti. Njegovo življenje je tudi tesno povezano z vzponom pokrajinskega tednika in radia ter medijev za pripadnike madžarske narodnosti, saj je bil dolga leta direktor in glavni urednik našega zavoda ter odgovorni urednik Vestnika. Za dosežke v novinarstvu je prejel najvišje novinarsko priznanje Tomšičeve nagrade za življenjsko delo.

Svoje publicistično in raziskovalno delo je Juš Makovec strnil v knjigi Korenine, v kateri je raziskal priimke na Murskem polju, časnikarska žilica pa mu ne da miru tudi zdaj, ko uživa zasluženi pokoj. Juš, še veliko uspehov pri tvojem delu ter mnogo zdravih in srečnih let!

Prijatelji in sodelavci

Kardiologi Slovenije v Radencih

V Radencih so konec prejšnjega tedna potekali enajsti kardiološki dnevi, srečanje zdravnikov srca in ožilja, članov kardiološke sekcije Slovenskega zdravniškega društva. Zbrane in goste iz tujine (iz Italije in Avstrije) je pozdravil predsednik kardiološke sekcije, primarij dr. Borls Cibic.

O kardioloških dnevih v Radencih je dejal, da imajo veliko povezovalno in strokovno moč, mimo katerih ne more in ne sme iti noben kardiolog. Prav zato so jih lansko leto, ko srečanja ni bilo, pogrešali.

Lani se je v Sloveniji začela nova politična doba, ki bo gotovo prinesla spremembe tudi na področje organiziranosti strokovnih združenj. Vendar pričakujejo, po besedah uvodničarja, predsednika sekcije, da bo sekcija postala še močnejša, da bodo še naprej opravljali strokovno poslanstvo ter veliko več prispevali k preprečevanju bolezni srca in ožilja. Na primer: v Ljubljani so že ustanovili društvo za boj proti boleznim srca in ožilja.

mh

Plešejo s štorckljami

O, ve svete ptice maščevanja, pozdravljene! Poznam kar nekaj ljudi, kar nekaj žensk in moških, ki plešejo z vami! Čeprav se nekateri tega niti ne zavedajo, vendar pa jih je mogoče spoznati: plesalci s štorckljami so ekološko osveščeni ljudje.

Svete in skrivnostne ptice ste. Ko odhajate iz teh krajev, odletite ponoči. Ponoči v tukajšnji pomladi tudi priletite, naselite se in v nočeh nekaj mrmrate v svojih bohotnih gnezdih, če jih še najдете. Toda vaša gnezda so prispevajoča odmrlosti, vaša gnezda so umrle in suhe veje. Vaša gnezda, štorcklje, so kakor v plast nanešeno plavno vejevje, ki ga pred oviro v vodi nanese Mura. Vaša gnezda so kakor na kup nametane rogovile, na katerih je bil opravljen zračni pokop. O, svete ptice, vem, da se ve spominjate obredov zračnega pokopavanja, saj so vaši leti dolgi in visoki, vaši leti so dolgovlačni, vaše oči pa so videle veliko tega, kajti vaše oči so temne in globoke.

O, ve ptice, ki naj bi prinašale otroke, ve življenje darujoče ptice, ve ptice niste po naključju povezane z izvori življenja! Vaša zmožnost, da najdete mesta, kjer se pod zemljo križajo najboljše tokovi, in ve potem na tem mestu — ali vsaj najbližje temu mestu — hočete imeti gnezdo, ta vaša zmožnost ni brez svojege antipoda. Življenje in smrt hodita z roko v roki, zato ste ve svete ptice maščevanja in ptice življenja. Ptice ste, ki s svojimi otrplimi dolgimi leti predete zračni prt smrti — ve prešivate vozle konca.

Izvor življenja je tudi izvor smrti, tega se je že naučil človeški rod! O, štorcklje, nekateri iz tega rodu pa tudi plešejo z vami (in nekateri z vami včasih celo prespijo)!

»Mutabor,« je moral reči kalif v zgodbi Kalif in štorcklja, v zgodbi iz Tisoč in ene noči. »Spremenjen bom,« pomeni to po naše, v jeziku človeškega roda, v katerem vam pišem ta poklon. In kalif se je potem spremenil v štorckljo. Zakaj hočete, štorcklje, da se v človeškem rodu razširja takšno dvomljivo prepričanje, zakaj hočete, da se resnica v pravljicah prikriva in prikazuje kakor izmišljotina?!

Za vas, štorcklje, živijo v krajih vaših gnezdenj dvoji ljudje. Eni se ponoči spreminjajo v štorcklje in plešejo z vami. Drugi so neumni in zlobni. Ti preprečujejo vaše vračanje, ker uničujejo svete kraje vašega življenja, »meliorirajo« jih, zasipavajo z odpadki, strupijo jih. Oni drugi pa plešejo z vami. V nočeh plešejo z vami dolge neme plese brez topotanja, na močvirnih travnikih, da vam med prsti mezi močvirnska voda. Potem počivate, izžrpani in izpiti, kljune vržete vznak nazaj na svoja poškopljena štorcklja telesa (toda mrzle kljune in mrzle noge imate). Tih ste in oni iz človeškega roda so prešinjani z vašim pogovorom, vse razumejo, četudi se pogovarjate brez besed. Tako vedo, saj plešejo z vami, kako vas včasih ima, o svete ptice maščevanja, da bi izključevali oči onim svetoskrunskim ljudem. Vedo, da boste bebecem in zlobnežem prav tako kakor tistim, ki plešejo z vami, jutri v dolgih togih letih predle vozle smrti — visoko gorj pod nebom. — Vendar bo smrt uničevalcev štorckelj bridkejša. Ker nikoli niste plesali skupaj!

Delnic ne bodo podarili

Zdaj si že nekaj časa prizadevamo, da bi družbena lastnina dobila dejanskega lastnika. Gre za tako imenovano privatizacijo določenega premoženja, da bi se tako vedelo, kdo je dejanski lastnik. Zeleno luč za proces so dala ustavna dopolnila, nato pa zvezni zakon o prometu in razpolaganju z družbenim kapitalom, ki pa so ga v drugi polovici lanskega leta preimenovali v zakon o družbenem kapitalu. Omogoča razširitev družbene lastnine z izdajanjem delnic in s tem preoblikovanje podjetij v delniška družbe. Na podlagi tega zakona se je začel proces privatizacije, ki je zajel tudi več nekaterih slovenskih podjetij. Ker pa smo se Slovenci odločili za samostojno državo, se vse manj zgleujemo po jugoslovanskih zakonih; posamezna področja urejamo s svojimi zakoni. Med temi je prav gotovo najpomembnejši zakon o privatizaciji podjetij, ki ga je skupščina Republike Slovenije v marcu obravnavala kot osnutek. Ker pa je dokaj dobro preživel »ognjeni krst«, sklepamo, da je dobro sestavljen, kar pa ne pomeni, da bo kot tak tudi v celoti sprejet, saj so poslanci dali najhujšo priložnost. To pa ne preseneča, kajti zakon temelji na treh osnovnih načelih: privatizacija je decentralizirana, nadzorovana in odplačana.

Zakon določa, da se morajo podjetja z družbenim kapitalom do konca 1993. leta preoblikovati. Preden navedemo oblike preoblikovanja, naj pojasnimo, kako zakonodajalec opredeljuje **družbeni kapital**: Družbeni kapital je razlika med vrednostjo sredstev (celotne aktive) podjetja ter vrednostjo obveznosti podjetja, vključno z obveznostmi do pravnih in fizičnih oseb na podlagi njihovih trajnih vlog v podjetje. Z zakonom o privatizaciji se ureja tudi zavarovanje zahtevkov, ki jih imajo bivši lastniki, njihovi dediči, zadruga in zadržne zveze in njihovi pravni nasledniki na podlagi zakona o denacionalizaciji, o čemer smo na široko poročali v eni izmed prejšnjih števil Vestnika. Preoblikovanje podjetja pomeni spremembo podjetja z družbenim kapitalom v kapitalsko družbo in hkrati določitev lastniških upravičenj nad celotnim kapitalom podjetja. Podjetje se po zakonu o privatizaciji lahko preoblikuje v družbo z omejeno odgovornostjo ali delniško družbo. Okrog lastninjenja je bilo več predlogov, kako uveljaviti pravico do delnic, med drugim je bil tudi, da bi za določen odstotek vrednosti podjetja razdelili brezplačne delnice. Osnutek zakona te možnosti ne predvideva, ampak le popust pri nakupu delnic. Torej nič ne bo podarjeno. Računajo, da bodo delavci po mnenju dr. Ivana Ribnikarja kupili le od 10 do 15 odstotkov delnic vrednosti podjetij, zato pa je bilo treba ustanoviti Sklad Republike Slovenije za razvoj, v katerega se bo (med drugim) prenašala preostala vrednost družbenega kapitala ob lastniškem preoblikovanju podjetij. K »postanstvu« sklada se bomo še vrnili!

Kmetijci se upirajo

Prav vseh podjetij pa ni mogoče privatizirati po določenih zakonih o privatizaciji. Ta zakon se namreč ne uporablja za podjetja, ki opravljajo dejavnosti ali zadeve posebnega družbenega pomena na področjih prometa in zvez, energetike, vodnega gospodarstva, komunalnih dejavnosti in stanovanjskega gospodarstva, kmetijske proizvodnje in gozdarstva ter zavarovalništva. S posebnim zakonom pa lahko določijo, da je možna tudi privatizacija teh. V zvezi s tem določilom so že reagirali direktorji večine pomurskih družbenih kmetijskih podjetij. Zavzeli so stališče, da morajo dobiti enake pravice tudi delavci v kmetijstvu, sicer bodo diskriminirani, saj ne bodo mogli uveljaviti enakih pravic, kot jih bodo lahko delavci, kjer je privatizacija možna.

Splošno znano je, da knjižna vrednost, čeprav so vsakoletni popravki vrednosti (revalorizacija), ni realna. Je penzika! Zato je treba pred preoblikovanjem podjetja oceniti dejansko vred-

Po drugi svetovni vojni, ko smo v Jugoslaviji začeli graditi nov družbeni red — socializem — smo uvedli vrsto novosti, recimo samoupravljanje in pojem za lastnino, ki je bila »vseh in nikogar«; DRUŽBENO LASTNINO. Seveda smo vedeli, da so to podjetja oziroma organizacije združenega dela (spet samo naš termin), ki so bile pravne osebe. Čeprav je bilo s tem uresničeno menda Leninovo geslo: Tovarne delavcem, le-ti niso bili lastniki z določenimi deleži, ki bi jih lahko prodali, podarili. Zaradi navidezne »lastnine« delavci niso imeli neposredne koristi, kot so dividende. Ne preseneča torej, da s tem premoženjem niso vselej upravljali kot dobri gospodarji, bila so tudi protipravna prilaščanja, ob tem pa mirna vest, češ, saj je »moje«.

nost. Ocenjo opravijo posamezniki in/ali organizacije, ki jim izda Agencija Republike Slovenije za privatizacijo licenco oziroma pooblastilo. Ker pri nas doslej nismo imeli ne strokovnjakov ne potreb po takih ocenjevanjih, skušajo zdaj vrzel odpraviti z izobraževanjem strokovnjakov. Tudi v sestavljenem podjetju ABC Pomurka so formirali tim svojih in zunanjih sodelavcev, ki deluje na privatizaciji podjetij. Član te skupine Miran Žilavec je pomagal tudi pri pripravi tega članka. Razlogov za ocenjevanje dejanske vrednosti podjetij pa je veliko več kot pa zgolj zaradi ugotavljanja dejanske vrednosti ob privatizaciji. Naj jih nekaj naštejemo: nakup ali prodaja podjetja, spojitve večjega števila pravno samostojnih enot, razdruži-

na Sklad RS v obliki odkupljivih prednostnih delnic, daje Skladu RS določeno glasovalno pravico, sorazmerno deležu v kapitalu (kdaj, tega ne bomo posebej navajali). Bolj zanimiva pa je pravica do letne dividende (delež od letnega dobička) v višini 2 odstotka od njene nominalne vrednosti, kar je visok odstotek, saj marsikje ne bo tako visoke donosnosti kapitala. Podjetje ima pravico, da v roku 10 let deloma ali v celoti od Sklada RS odkupi odkupljive prednostne delnice.

Denar ostane podjetju

Pri avtonomni dokapitalizaciji podjetje poveča kapital oziroma

PRIVATIZACIJA:

BO DRUŽBENA LASTNINA DRŽAVNA?

tev večje podjetniške tvorbe, presoja podjetja, ki je v gospodarskih težavah, s ciljem, da se najdejo ustrezne rešitve (likvidacija, sanacija, stečaj), samoocenitev, s ciljem korekcije knjižne vrednosti podjetja, pravna razdelitev dediščine, določitev osnove za obdavljenje; najem, podaljšanje ali povečanje kreditov... Zakon o privatizaciji določa, da se v podjetjih z več kot 50 zaposlenimi ali z vrednostjo družbenega kapitala nad 3 milijone nemških mark mora oceniti vrednostni opravi najmanj po dveh metodah preoblikovanja.

Kateri recept izbrati?

Podjetje (delavski svet) samostojno izbira metode preoblikovanja, lahko pa jih tudi kombinira, vendar je treba v tem primeru soglasje Agencije RS za privatizacijo. Tako imenovane avtonomne metode preoblikovanja so: avtonomna privatizacija, avtonomna dokapitalizacija, prenos navadnih delnic na sklad RS.

V primeru avtonomne privatizacije izda podjetje na osnovi obstoječega družbenega kapitala navadne delnice in jih prodaja zaposlenim v podjetju ter domačim fizičnim osebam (posameznikom) oziroma pravnim osebam, ki so vsaj 51 odstotkov (delnice) v lasti domačih fizičnih oseb, pri čemer gre kupnina od prodaje Skladu RS, za neodkupljeni del družbenega kapitala pa podjetje izda Skladu odkupljive prednostne delnice. Bolj preprosto povedano: delnice, ki jih ne kupijo ne fizične ne pravne osebe, »prevzame« sklad RS za razvoj. S statutom podjetja se lahko določijo, da so navadne delnice prenosljive ali prenosljive z omejitvami. Pogoji za izvedbo avtonomne privatizacije je, da znaša nominalna vrednost vplačanih delnic skupaj s popusti vsaj 10 odstotkov družbenega kapitala, da delnice po tej metodi vplača več kot tretjina delavcev, zaposlenih v podjetju, da se za prodajo delnic izven kroga zaposlenih in upokojujencev opravi javni razpis... Podjetje pri avtonomni privatizaciji ne sme kreditirati nakupa delnic, niti kupcem dajati kakršnihkoli jamstev za kredite za nakup delnic. Sredstva, vložena za nakup začelnega števila delnic, se zbirajo na posebnem računski podjetja, to pa jih vplača v Sklad RS najkasneje v roku 30 dni po vpisu preoblikovanja v sodni register. Neodkupljeni družbeni kapital, ki se prenese

razpiše in izda dodatne navadne delnice zaposlenim v podjetju in domačim fizičnim oziroma pravnim osebam, ki so najmanj (delnice) 51 odstotkov v lasti domačih fizičnih oseb, pri čemer se za že obstoječi družbeni kapital delnice prenesejo Skladu RS. V tem primeru pa kupnina za prodane delnice ostane podjetju. Pogoj za uporabo te metode je, da znaša nominalna vrednost dodatno vplačanih delnic skupaj s popusti vsaj 15 odstotkov družbenega kapitala; da delnice po tej metodi vplača tretjina delavcev, zaposlenih v podjetju; da imajo zaposleni v lasti skupaj več kot polovico dodatnih navadnih delnic; da se za prodajo delnic zunaj kroga zaposlenih in upokojujencev podjetja opravi javni razpis. Za vplačila dodatnih delnic v gotovini se štejejo: gotovinska vplačila, zamenjava obveznic in drugih vrednostnih papirjev v delnice itd. Pri avtonomni dokapitalizaciji ima Sklad RS prednostno pravico do dividende v višini 2 odstotka. Pridobil si je namreč prednostno delnico, ki omogoča izplačilo pred izplačilom dividend na navadne delnice.

Prenos navadnih delnic na Sklad RS, kot ena izmed oblik avtonomne metode preoblikovanja, pa pomeni samopodržavljenje. Takšno metodo bodo izbrala podjetja, ki bi bila brez globokih vsebinskih sprememb nezanimiva za privatne investitorje. S tem postane lastnik država in ta zagotovi osnovne pogoje za to, da podjetje shodi — postane zanimivo za naložbenike. Če se podjetje preoblikuje po tej metodi, ni treba opraviti ocene njegove vrednosti.

Brez blagoslova vselej ne gre

Pri pravkar orisanih metodah preoblikovanja (privatizacija, dokapitalizacija, prenos delnic na Sklad RS) je preoblikovanje avtonomno (samostojno, neodvisno). Če pa se gre za prodajo podjetja in (neavtonomno) dokapitalizacijo, potem je po določilih zakona o privatizaciji potrebno sodelovanje Agencije RS za privatizacijo. Njeno sodelovanje je tudi obvezno pri prodaji ali vlaganju znatnega dela sredstev podjetja, zakupu znatnega dela sredstev, pri sklepanju pogodb o poslovanju. Vse to pa v podjetjih z večinskimi družbenimi kapitalom.

Prodaja podjetja se lahko opravi kot celotna oziroma delna prodaja delnic podjetja, izdanih iz obstoječega družbenega kapitala. Pa tudi kot prodaja vseh

sredstev, ki ji sledi likvidacija podjetja. Po poprejšnjem soglasju Agencije RS sklone Sklad RS pogodbo o prodaji podjetja kupcem in prejme kupnino. Nanj se prenesejo tudi obveznosti podjetja, podjetje samo pa se izbriše iz sodnega registra. Z dnem prenehanja poslovanja podjetja pripadajo delavcem pravice, ki jih imajo delavci, katerim je prenehalo delovno razmerje zaradi stečajnega ali likvidacijskega postopka. S pogodbo o prodaji sredstev se lahko določijo pravice delavcev, da se zaposlijo pri kupcu ali drugje. To pomeni, da kupec podjetja ni obvezen (morda le moralno), da znova zaposli delavce podjetja, ki ga je kupil.

O dokapitalizaciji (ob sodelovanju Agencije RS) pa gre z izdajo dodatnih delnic, pri čemer ostane kupnina za prodane dodatne delnice podjetju. Dokapitalizacija podjetja se lahko opravi tudi z zamenjavo dolgov in drugih obveznosti za delnice. Pri dokapitalizaciji mora podjetje izdati in neodplačano prenesti delnice za prej obstoječi družbeni kapital na Sklad RS.

Prodaja ali vlaganje znatnega dela sredstev podjetja pomeni prodajo obratov oziroma poslovnih enot pravnim ali fizičnim osebam ali vlaganje obratov oziroma poslovnih enot podjetja v drugo pravno osebo. Več ob tem lahko preberete v zakonu.

Za zakup znatnega dela sredstev se smiselno uporabljajo določila 37. člena zakona, ki ureja postopek prodaje delnic, podjetje pa sme skleniti pogodbo s soglasjem Agencije RS.

Podjetje lahko v sestavi metod preoblikovanj s sodelovanjem Agencije RS sklone tudi z domačo ali tujo svetovalno organizacijo pogodbo o poslovanju. S sodelovanjem z Agencijo RS pa lahko podjetje sklone takšno pogodbo tudi s posameznikom. Pogodba o poslovanju omogoča, da najame direktorja ali skupino strokovnjakov, ki podjetje vodijo za določen čas in ga usposobijo za prehod v tržno gospodarstvo.

Doslej smo obdelali oblike privatizacije po avtonomni metodi in metodi, kjer sodeluje Agencija RS. Sedaj pa pogledimo, kako poteka privatizacija v izvedbi Agencije RS za razvoj. V tem primeru Agencija RS izvaja privatizacijo na podlagi sklepa Izvršnega sveta R Slovenije, in sicer v podjetjih, ki so v delni ali popolni lasti Republike Slovenije. Privatizacijo izvaja tudi v podjetjih, ki so v lasti Sklada RS, in sicer v delni ali popolni. Privatizacijo sme izvesti tudi v podjetjih, ki so ji poverjena v skrbništvo. Preoblikovanje se lahko v vseh primerih izvede kot prodaja podjetja, dokapitalizacija, zakup znatnega dela sredstev podjetja, prodaja ali vlaganje znatnega dela sredstev, s sklenitvijo pogodbe o poslovanju po domači ali tuji pravni oziroma fizični osebi.

Popusti za nakup delnic

Omenili smo že, da zakon o privatizaciji ne daje možnosti, da bi prišli delavci, pa naj delajo še tako dolgo v podjetju, do delnic brezplačno, ampak le »odplačano«, vendar s popusti. Člen 52 določa: Posameznik lahko uveljavlja popust v skladu s tem zakonom kot zaposleni v podjetju ali kot državljan Republike Slovenije skupno na nominalno vrednost nakupljenih delnic največ 20.000 DEM. Enake pravice kot zaposleni imajo tudi upokojujenci podjetja in občani, ki so bili v podjetju zaposleni brez prekinitve najmanj 2 leti, če podjetje ponudi nakup delnic tudi njim. Zaposleni ima pravico do popusta 30 odstotkov od nominalne vrednosti nakupljenih del-

nic ter dodatnega popusta 1 odstotek za vsako polno leto zaposlitve v podjetju, pri čemer skupni popust ne sme presegati 50 odstotkov. Na ta način lahko nekdo, ki se odloči za nakup delnic z vrednostjo 20.000 DEM, ima pa 20 let delovne dobe, dobi 50-odstotni popust, kar znaša 10.000 DEM. Če bi imeli vsi delavci denar za nakup delnic, potem bi še šlo, a kaj, ko pa nekateri komaj shajajo, zato bo spet prihajalo do bogatenja, seveda, če bo delniška družba dobro poslovala, mimo dela. Je pa z delničarstvom povezano tudi tveganje. Saj poznate tisti rek: Kdor riskira, ta profitira! Seveda pa lahko kupimo delnice v višjih vsotah, a zanje ne moremo uveljavljati popusta. Uveljavitev popusta gre v breme družbenega kapitala podjetja, ki prodaja delnice in pomeni njegovo zmanjšanje za zneske popusta. Zaposleni lahko uveljavljajo popust pri nakupu delnic v primeru uporabe katerekoli metode preoblikovanja. Pravica do uveljavljanja popusta ne pomeni istočasno njihove prednostne pravice do nakupa delnic. Pravica do popusta se uveljavlja pri nakupu delnic v gotovini, uveljavlja se individualno (ne za vse povprek) in preneha 31. decembra 1993. To je tudi končni rok, po katerem v Republiki Sloveniji ne bomo imeli več družbene lastnine.

Državljeni Republike Slovenije pa imajo pravico do popusta (30 odstotkov) tudi pri nakupu

Večina lastnine bo državne

Mnogi se boje, da fizične in pravne osebe ne bodo množično kupovale delnice podjetij zaradi privatizacije obstoječega premoženja, več možnosti je za nakup delnic za dokapitalizacijo. Delnice, ki ne bodo prodane, bodo šle v Sklad RS za razvoj, in sicer v njegov privatizacijski del. Denar, pridobljen s prodajo podjetij, vrednostnih papirjev ter donosov na vrednostne papirje privatizacijskega dela sklada se po zaključnem računu prenesejo na Republiko Slovenijo. Republika pa je država, kar pomeni, da bo dobršen del družbene lastnine prešel v državno lastnino. Ta denar naj bi porabljali za financiranje privatizacije podjetij in upravljanje s sredstvi, pridobljenimi v procesu privatizacije: financiranje razvojnih programov in spodbujanje gospodarskega razvoja. Likvidna sredstva iz privatizacije pa naj bi namenjali tudi za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, socialne in ekološke programe, nadomestila upravičenecem v skladu s predpisi o denacionalizaciji. Podjetja, ki so izdala interne delnice oziroma potrdila o deležih na podlagi zveznega zakona o prometu in razpolaganju z družbenim kapitalom ter podjetja, ki so se na podlagi tega zakona preoblikovala v delniška družbe oziroma družbe z omejeno odgovornostjo, bodo morala v treh mesecih po sprejetju slovenskega zakona o privatizaciji o tem obvestiti Agencijo RS za privatizacijo in uskladiti lastninska razmerja s slovensko zakonodajo s tega področja. O tem bo Agencija RS izdala potrdilo.

Materija, ki smo se je lotili v tem članku, je sila zahtevna ne le za preprostega bralca, ampak celo za poslovneže in enako za finančne delavce. S privatizacijo pa nikakor ne smemo čakati, kajti v zadnjih letih družbeni kapital pospešeno uničujemo, saj v marsikaterem podjetju že načelnajo substanco. Je pa tudi res, da je v osnutku zakona, ki naj bi bil sprejet še v prvi polovici leta, veliko neznank (posledic). Celotno strokovnjaki ne morejo zanesljivo reči, da je ta ali ta metoda privatizacije najprimernejša. Pa tudi ne ime zakona, kajti menda bi bolj zadel, ko bi ga imenovali zakon o preoblikovanju družbenih podjetij, kot so to naredili na Hrvaškem. ŠTEFAN SOBOČAN

VETER V JADRIH SLOVENSKEGA ZDRAVNIŠTVA

Čaka nas še veliko dela, da bomo res imeli močno zdravniško zbornico. Vendar ta veter, ki smo ga sedaj zajeli v jadra ne moremo izpustiti. Saj gre za to, da slovenskemu zdravništvu izborimo pravo mesto v družbi.

Takoj po volitvah so slovenski zdravniki z zanosom in odločnostjo trdili, da bodo zdravstvo vzeli v svoje roke in ga iztrgali politiki. Z ministrico za zdravstvo so takrat govorili isti jezik. Toda veljensko srečanje je minilo, stvari so tekle po starem in že v drugi polovici lanskega leta je prišlo do »vrazkole« med zdravstvenim ministrstvom in zdravniki. Pravili so, da še nikoli ni bilo zbranih toliko zdravnikov iz vseh vetrov kot ravnatakrat, ko so ustanavljali Odbor za reorganizacijo slovenskega zdravstva. Deloval naj bi kot nekaka vlada v senci za zdravstvo. Na ustanovnem zboru je bil tudi dr. Jože Magdič, član odbora.

Prav v tem času se za zdravstvo pripravljajo posebni varčevalni ukrepi. A o Odboru za reorganizacijo slovenskega zdravstva ni nič več slišati.

Po ustanovnem sestanku se o odboru res »nič ne sliši«, kar je dobro ali pa ne. Dobro je to, da je bil pozneje sklenjen nekakšen osebni kompromis med uradno zdravstveno politiko in odborom. Nekateri člani odbora so namreč bili sprejeti v uradno slovensko zdravstveno politiko in sodelujejo med drugim tudi pri nastajanju nove zdravstvene zakonodaje ter zbornice. Omenil sem tudi, da ni dobro. Bojim se namreč, da bi se ti dve pozitivni nasprotji patološko spojili in temu primerno ne bi prišlo do pozitivnega rezultata konstruktivnih nasprotij. Odbor uradno še dela, čeprav zaradi oddaljenosti ne morem biti navzoč na vseh sestankih.

M. Sobota

VELIK VRT ZA VRTCE

Poleg izdelovanja nekaterih igral (nazadnje čez 100 otroških samokolnic) si v Vzgojno-varstveni organizaciji Murska Sobota prizadevajo še na druge načine poiskati možnosti za pocenitev poslovanja oziroma na to, da ne bi bilo potrebno bistveno povečevati cen. V ta namen so zaposlili sekretariat za kmetijstvo pri SO Murska Sobota, naj jim priskrbi parcelo za vrt. Te dni se je vse uredilo in tako so že lahko posadili krompir in grah, v drugem kolobarju pa bo na vrsti korenje. Parcela meri okrog 30 arov, brezplačno pa jim jo je dal v najem Avtobusni promet M. Sobota. Poleg tega ima vsaka enota še gredece blizu vrta, na katerih gojijo papriko, paradiznik in rože. Vsa ročna dela opravijo vzgojitelji in tehnični delavci. Tako bo tudi na velikem skupnem vrtu.

JOG

Prenovitelji ne želijo biti fasada za parlamentarizem

Pokrajinski odbor Stranke demokratične prenove za Pomurje je v petek sklical novinarsko konferenco, na kateri so predstavili sklepe in dileme 2. konference stranke, ki je bila 6. aprila v Mariboru. V prostorih Stranke demokratične prenove v Murski Soboti so stališča stranke do političnega dogajanja v Sloveniji predstavili Leon Alt, Evgen Emri in Irena Ferenc Petek.

Povedali so, da se zavzemajo za privatizacijo in delavske pravice. Zato so v okviru stranke ustanovili frakcijo nove socialne demokracije, ki v ospredje svoje aktivnosti postavlja interese delavcev. Pri vprašanju privatizacije tako imenovane družbene lastnine so stališča deljena, vendar pa se v stranki strinjajo, da pri delitvi morajo biti udeleženi tudi tisti, ki so družbeno lastnino ustvarjali, torej delavci. Zavzemajo se za soupravljanje delavcev.

Prenovitelji menijo, da njihove vloge konstruktivne opozicije vladajoča pozicija ni bila pripravljena sprejeti in niso bili pripravljeni za dialog. Zato se tej vlogi odreka in marsikje že razmišljajo o bojkotu dela skupščine. Ne želijo biti le fasada za parlamentarizem, kar je na občinskem nivoju še bolj očitno, kot republikem. Ugotavljajo pa tudi, da se centralizacija v Sloveniji nenehno veča, kar je opaziti tudi v delovanju občinskih skupščin, ko vse manj odločajo o pomembnih zadevah in so vse bolj le izvrševalci nalog. Pozicija pa se več ukvarja s preteklostjo kot sedanjostjo in prihodnostjo in nenehno odpira velike nacionalne teme.

Zato si je Stranka demokratične prenove v središče delovanja postavila zavzemanje za soupravljanje delavcev, lokalno samoupravo in pravico uporabnikov do soupravljanja v podjetjih in zavodih. Nasprotujejo pa Demosovim predlogom o privatizaciji, kjer bi ves neolastninjen kapital prešel v državne roke, saj država nikoli ni bila dober lastnik. Privatizacija bi morala biti postopna, vendar hitra, del družbene lastnine pa bi prišlo v roke delavcev in upokojencev. Vsekakor pa tisti, ki lastnino dobi, mora znati z njo nekaj narediti v poslovnem smislu.

Lokalno samoupravo pa vidijo, kot izpopolnjevanje trenutne organizirane skupnosti, ne pa zanikanje vsega obstoječega. Krajevne skupnosti, katerih vloga se manjša, niso bile umetne tvorbe, ampak dejansko organiziranje skupnosti po interesih in potrebah. Čeprav sedanjih občin na manjše delo pa bi po njihovem mnenju pomenilo večjo nemoč teh skupnosti v odnosu do republiškega centra, zato se zavzemajo za večjo vlogo regij v političnem in gospodarskem življenju družbe.

Prenovitelji so tudi tokrat poudarili že tolikokrat ponovljeno trditev, da so v sedanjih stranki ostali le tisti, ki z grehi povojne Zveze komunistov nimajo nič skupnega in da so se mnogi zavzeti komunisti preselili v Demosove stranke. Ugotavljajo pa, da se v stranko včlanjujejo novi člani, želijo si pa večjo aktivnost in agresivnost v svojem delovanju.

J. Gabor

Zdravstvo je tempirana bomba

Potemtakem so neupravičene pripombe, da stroka, zdravniki, nimajo vpliva na zdravstveno politiko oziroma na pripravlo nove zdravstvene zakonodaje?

Pripomba, ki je glas zdravstvene javnosti, drži le delno. Bolj kot to me skrbi spoznanje, da so zdravniki — člani odbora centralistično usmerjeni in doma v jedru slovenske medicine. S tem mislim na ljubljansko zdravstvo, predvsem UKC z njegovimi vejami. Iskreno moramo povedati, da se ljubljanskemu zdravstvu tudi v bivšem sistemu ni godilo slabo. Bilo je deležno vseh možnih denarnih injekcij in strokovnih kvalit. Zato v centralizmu slovenskega zdravstva vidim največjo oviro pri nastajanju nove slovenske zdravstvene zakonodaje.

Priloga zdravstvene zakonodaje je nekaj posebnega, saj je nikakor ne morejo sestaviti tako, da bi bila sprejemljiva.

Takega destruktivnega fenomena na drugih zakonodajnih področjih ni bilo. Zame je to zavlačevalni manevar bivših uradnih zdravstvenih politikov, ki so še ostali. Zajec pa tiči v centru, ki se neče odpovedati monopolu. Emocionalno gledano je to norčevanje iz slovenskega zdravnika, ki se mu še ni uspelo prebiti iz pravniško-administrativnega objema.

Bi se strinjali s tistimi, ki bi predlagali zamenjavo ministrice za zdravstvo dr. Katje Boh, podoba kot sedaj merijo zoper kmetijskega ministra?

Menim, da je zdravstvena politika glede na njeno nesposobnost, da bi se znebila realistične zakonodaje, tako zavožena, da prav nobenemu ne želim ministrskega mesta.

Zamudili smo povolitveno energično opremljenost za spremembe in posledica tega je zdajšnji status quo, ki je popolnoma metafizičen (nadržan, ločen od življenja). Zdravstvo je tempirana bomba, polno je dinamičnih problemov in najmo je, da se sprostito ventili ustvarjalnosti za tiste, ki so potencialna gonilna sila slovenske medicine in hočejo iz kolektivnosti v medicinsko individualnost.

Majda Horvat

»Osamosvojitve ni samo dvig rok!«

Ob spremembah v političnem sistemu in nastajanju strank sem se odločil, da se vključim v strankarsko življenje. Odločil sem se za stranko, ki mi ustreza tako po programu kot po idejah in ni obremenjena ne z eno ne z drugo ideologijo. V ospredju pa je bil moj osnovni moto, da po svojih močeh pomagam pri spremembi sedanjih oblasti. Poleg tega pa nisem bil obremenjen z nikakršno politiko,« je na začetku pogovora poudaril republiški poslanec v zboru občin Skupščine Republike Slovenije JANEZ STARIHA iz Gornje Radgone. Kot elektroinženir je zaposlen v Elradu in je tam vodja razvojne skupine Profesional. S presledkom enega leta, ko je delal v Iraku, si je v tem radgonskem kolektivu nabral že 23 let delovne dobe. Sicer pa nam je 46-letni Janez Stariha, prijeten sogovornik, natresel marsikatero zanimivost iz svojega dosedanjega političnega udejstvovanja, zlasti kot člana Slovenske demokratične zveze.

Najprej nas je zanimalo, kako to, da se o njem iz poslanskih klopi ne sliši skorajda nič. Ali to pomeni, da se le poredkoma oglašate? Ste morda malce obupali nad sedanjim načinom parlamentarnega odločanja? Odgovor je sledil kot iz topa: »Mogoče sem res razočaran nad skupščinskim poslovanjem, ki omogoča neskončno dolge debate, ki ne vplivajo neposredno na odločanje delegatov, ampak so ideološko obarvane. Po mojem mnenju ni pomembno, kdo bo koga na tak ali drugačen način prelistal, ampak mora biti v ospredju vsebina obravnavanega gradiva, da poslanci pravočasno dobimo kakovostno pripravljene dokumente in tudi dopolnila, o katerih se naposled izrekamo v poslanskih klopeh. Žal pa se nenehno pojavlja ogromno raznih dopolnil, s katerimi se zavlačujejo zasedanja, delegati pa izgubljamo voljo do razpravljanja. Sicer pa je Slovenska demokratična stranka ena od državotvornih strank, v kateri predhodno obravnavamo predloge in izkristaliziramo skupna mnenja. O njih se dogovorimo v ožjem krogu in potem javno ali tajno podpremo naša stališča. Poleg tega imamo za posamezna področja izbrane ljudi, ki obvladajo gradivo, so pri viru informacij in zastopajo stranko, kot smo se bili dogovorili. Seveda pa stranka nikomur ne onemogoča, da bi izrazil svoje mnenje in nestrinjanje s stališči stranke. Vendar je to bolj izjema kot pravilo.«

Ali se morda pojavljajo določena razhajanja znotraj stranke? »Na nek način so v stranki tri rahlo ločene struje. Eni so v svojih razpravah bolj previdni, drugim pa se zdi vsaka stvar prepočasna. Vendar to ne ovira našega delovanja. Slednji so na primer zahtevali predčasni kongres stranke, na katerem bi si pravočasno začrtali jasno smer delovanja Slovenske demokratične stranke.«

Sodite med tiste, ki jih večkrat ni na sejah republiškega parlamenta? Mislim seveda na problem nesclepnosti.

Mirno lahko trdim, da smo poslanci iz Pomurja najbolj di-

sciplinirani, saj ne manjkamo na zasedanjih republiškega parlamenta in tudi ne zapuščamo sej. Dostikrat smo prav mi tisti, ki omogočamo sklepčnost zborov

in skupnih zasedanj. Zaradi odsotnosti drugih poslancev smo tudi protestirali in opozorili na predčasno odhajanje s sej. Dostikrat sem manjkal le dvakrat, in še to upravičeno.«

Imate dovolj kondicije za večdnevna naporna zasedanja?

Imam dovolj kondicije, saj me seje posebej ne utrujajo. Pač pa njihova dolžina vpliva na zbratost, kar se odraža pri nekaterih glasovanjih. Kot primer, kako lahko pride do napačnih odločitev, navajam t.i. Grašičev zakon.«

Menite, da se interesi posameznih regij, torej tudi Pomurja, v zadostni meri izražajo v republiškem središču?

Interes regije in celotnega Pomurja je podprt z zakonom o demografsko nerazvitih območjih, podprt je tudi sklep lendavske kmečke stranke o nadaljevanju del za izboljšanje zemljišč, skupno pa smo se lotili ureditve cest v Pomurju. Delujem tudi v komisiji za promet in zveze, kjer smo zelo resno načeli to vprašanje. Med pogovorom pri gospo-

du Kranjcu je bila dana zahteva za izboljšanje cestnih razmer.

Dogovorili smo se, da bo za gradnjo cest razpisan javni natečaj in da bodo dela oddana najboljšemu ponudniku, ne glede na to, da gre za državno ali zasebno ali tuje podjetje. Drugo pa je razhajanje med finančnim sektorjem in republiškim resorjem za ceste, kar je verjetno razlog, da načrti niso bili pravočasno pripravljani.«

Če bi imeli možnost, česa bi se v republiškem parlamentu najprej lotili?

Vsekakor bi bilo to sprejetje nove ustave, ker iz nje izhajajo vse druge rešitve, kar nas trenutno ovira pri vsakokratnem poslanskem delu. Ob tem bi se zavzel za obvezno profesionalizacijo poslancev in kontinuirano zasedanje parlamenta skozi vse leto, da ne bi zašli v časovno stisko.

Hkrati se zavzemam za sprejetje takšnega poslovnika, ki bo operacionaliziral parlamentarno delo. Kljub izkazani demokraciji bi morali omejiti številne replike, ki nimajo nič skupnega s sržjo obravnavane tematike.«

Za konec pa še vprašanje o vaših stališčih do osamosvojitve Slovenije in realnosti roka, to je 23. junija.

V vsakem primeru podpiram osamosvojitve Slovenije, o čemer smo se odločili na plebiscitu. Ne podpiram pa teženj od danes na jutri, in sicer iz preprostega razloga, ker osamosvojitve ni samo enostaven dvig rok, ampak tudi priprava vseh potrebnih aktov, da bo nova skupnost čimprej zaživela. Vlada ugotavlja, da bo do določenega roka pripravljeno vse potrebno za to zgodovinsko dejanje. V ta namen so bili že sprejeti sklopi posameznih zakonov, kot so davčna zakonodaja, monetarna politika in drugo, ki bodo omogočili hitro odcepitev od Jugoslavije. Gre pa tudi za pravni vidik odcepitve, ki ima gotovo mednarodne razsežnosti in posledice. Zato se mi zdi rok, 23. junij, povsem realno postavljen.«

Milan JERŠE

Stičišče svetovne trgovine

Od 16. do 21. aprila poteka v Zagrebu spomladanski velesejem in lahko smelo zapišemo, da je to stičišče svetovne trgovine. Letos se je povsem prilagodil sodobnemu utripu sejmov in organiziral je razstave iz osem področij in to: Inter liber (sejem knjig), kmetijstvo in prehrana, široka potrošnja, Inova, okolje, obrt, drobno gospodarstvo in druge. Zapisati je potrebno, da je utrip tokratnega sejma odraz razmer v državi. Kljub temu pa mnogi poslovni Zagrebčani in drugi te dni izražajo pozdrave: »Dobrodošel prijatelj!« In potem poslovneži sklepajo gospodarske dogovore. Resnici na ljubo je potrebno zapisati, da je dogovarjanje najuspešnejše med Slovenijo in Hrvaško in z mnogimi podjetji iz tujine.

F.S.

ODGOVOR NA ČLANEK

PTT zagodel Zdravilišču Radenska

Ker je v zgoraj navedenem članku, objavljenih kar nekaj neresnic oz. mila rečeno netočnih trditev, ki jih je novinarka Bernarda B. Peček dobila v RADENSKI — Zdravilišče Radenci in ker le-ti želijo prikazati delo našega podjetja kot nekorektno in neprimerno, podajamo glede posameznih trditev naš odgovor.

Kar se tiče obvestila o spremembi telefonskih števil, moramo povedati, da je sestavljeno PTT podjetje Slovenije, že v fazi priprave novega telefonskega imenika, preko RTV Slovenija, posredovalo v javnost informacijo o pripravah novega telefonskega imenika in o predvideni menjavi telefonskih števil. Ta informacija je bila nekajkrat emitirana. Tudi naše podjetje je v mesecu decembru lanskega leta, pisмено obvestilo vse večje uporabnike telefonskih storitev o predvideni menjavi telefonskih števil. Pred uveljavitvijo novega telefonskega imenika, pa smo preko Radia M. Sobota in časopisa VESTNIK, posredovali javnosti informacijo o spremembah telefonskih števil.

Glede na tako in tolikokrat posredovane informacije o spremembi telefonskih števil, smo prepričani, da smo korektno opravili svojo zakonsko in moralno obvezo do vseh telefonskih naročnikov in s tem seveda tudi do RADENSKO.

Kar se tiče škode, ki da jo bo RADENSKA utrpela zaradi sprememb telefonskih števil pa tole:

Do izdaje dopolnitev oz. novega telefonskega imenika, ki bo verjetno izdan čez eno leto, bodo v RADENSKI veljale tako stare kot nove telefonske številke. To pa pomeni, da vsak kdor bo poklical RADENSKO na staro telefonsko številko, jo bo tudi dobil, prav tako pa jo bo dobil tudi vsak tisti, ki jo bo klical na novo telefonsko številko. Takšna možnost komuniciranja pa RADENSKI nikakor ne more škoditi ampak ji lahko samo koristi. Torej kakršnokoli spreminjanje telefonskih števil na propagandnem materialu je nepotrebno. Če pa bo v RADENSKO prišlo manj gostov kot prejšnja leta, jih to sigurno ne bo manj zaradi sprememb telefonskih števil, ampak verjetno iz drugih razlogov katere pa ni možno npriti našemu podjetju.

Kar pa se tiče objave podatkov fizičnih in pravnih oseb v telefonskem imeniku je to stvar posamezne fizične ali pravne osebe. PTT podjetje je dolžno oz. sme objaviti le tiste podatke, ki mu jih v ta namen posreduje pravna ali fizična oseba. To seveda velja tudi za vse poznejše spremembe teh podatkov. Za točnost teh podatkov je torej neposredno odgovorna pravna oz. fizična oseba. To velja seveda tudi za RADENSKO, ki nas je šele s svojim dopisom z dne 9. 4. 1991, torej že po uveljavitvi novega telefonskega imenika, obvestila o svoji novi organiziranosti s prošnjo, da se to upošteva pri prvi spremembi oz. dopolnitvi telefonskega imenika.

Torej tudi v tej zadevi se lahko brezbriznost očita komu drugemu, ne pa nam.

DIREKTOR: Zoltan SEVER, dipl. oec.

METKA FUJS

(4)

**ZGODOVINSKI UTRINKI
IZPRED
PETDESETIH LET**

NEKAJ ZNAČILNOSTI MADŽARSKÉ OKUPACIJSKE UPRAVE V PREKMURJU

10. aprila 1941 je bila razglašena Neodvisna država Hrvaška. Jugoslavija je tudi formalno nehala obstajati in to je bil znak madžarski vladi, da je ne obvezujejo več določila pogodbe o večnem prijateljstvu, podpisane decembra leta 1940 med vladama Madžarske in Jugoslavije. Istega dne je regent Miklos Horthy na izredni seji vlade prebral prognozo o nacionalni dolžnosti, da se državi ponovno vrnejo ozemlja, odvzeta po Trianonski mirovni pogodbi, in vojaško povelje o pričetku vojne. Mobilizacija je bila opravljena že v začetku aprila po dogovoru s predstavniki nemškega generalštaba, 11. aprila 1941 pa je Madžarska tudi uradno stopila v vojno. Enot 3. armade so zasedle severne predele Jugoslavije in izdan je bil ukaz o uvedbi vojaške uprave, ki ga je podpisal načelnik madžarskega generalštaba general Henrik Werth. Ukaz je poleg organizacije uprave opredeljeval tudi oblike naseljevanja, postopanja s prebivalstvom, informiranja, šolstva, preskrbe in še vrsto drugih določil. Vojaško upravo na zasedenem ozemlju so prevzela mestna in okrajna vojaška poveljstva, ki so bila podrejena Poveljstvu vojaško-upravne skupine Južne armade, to pa vrhovne-

16. aprila 1941: Nemci predajajo Prekmurje madžarski vojaški oblasti.

mu poveljstvu 3. armade, ki ga je vodil general — podpolkovnik Elemér Gardony Novák.

Jugoslovska vojska je kapitulirala 15. aprila in 16. aprila je tudi v Prekmurje vkorakal 2. kormendski bataljon V. pehotnega polka iz Sombotela pod poveljstvom Jozsefa Radványa. Istega dne so jim Nemci na slovesnosti v Murški Soboti predali oblast v pokrajini. Zadržali so se le v nemških občinah ob zahodni meji, kjer je skoraj dva meseca veljalo neke vrste dvovladje, dokler ni bil 10. junija 1941 sprejet dogovor, da pripadajo vasi Fikšinci, Kramarovci, Ocinje in del Serdice nemškemu rajhu.

Z madžarsko zasedbo je pričel tudi v Prekmurju veljati ukaz o vojaški upravi in ustanovljeni sta bili dve okrajni vojaški poveljstvi, v Murški Soboti in Dolnji Lendavi, ki sta bili neposredno podrejeni Poveljstvu vojaškoupavnih skupine Južne armade s sedežem najprej v Subonci, nato pa v Novem Sadu. Poleg 2. bataljona V. pehotnega polka je bil v Prekmurju nastanjen še 104. zaledni bataljon, ki naj bi neposredno varoval okrajno vojaško poveljstvo, dve strelski četi in ena antiljerijska v Rakičanu, vse skupaj podrejeno 3. korpusu v Sombotelu. Poveljnik korpusa je bil obenem tudi vrhovni vojaški sodnik za to področje. Po uvedbi civilne uprave so bila v okrajih postavljeni tudi okrajna civilna sodišča, za t.i. »primere neloyalnosti« pa je od 3. 10. do 22. 11. 1941 delovalo tudi posebno sodišče generalštaba, imenovano letišče sodišče, ki se je selilo iz kraja v kraj. V Murški Soboti je bilo tudi poveljstvo orožniške podružnice, ki je imelo orožniške postaje v vsaki nekoli-ko večji občini. V okviru okrajnih poveljstev so delovali posebni odseki za kmetijstvo, industrijo, prosveto, zdravstvo in propagando. Namen vojaške uprave je bil ustvariti vse možnosti za delovanje civilnih upravnih organov. Prvi odlok, ki je določal administrativno razdelitev zasedenega jugoslovskega ozemlja, je bil sprejet 22. julija 1941. Izdala ga je madžarska vlada in ga imela za začasnega, dokler parlament ne bo odločil o združitvi zasedenih pokrajin z Madžarsko. V bistvu pa je bilo s tem ozemlje t.i. južnih pokrajin (Delvidek) že vključeno v administrativno razdelitev Madžarske, ki je ohranila takšno obliko vse do konca vojne. Z odlokom so se teritorialno razširile posamezne županije, razpored okrajev in notariatsov v njih pa je do uvedbe civilne uprave prevzel minister za notranje zadeve. Po tem razporedu je bil lendavski okraj priključen k Zalski županiji, soboški in monoštrski, ki sta bila po prvi svetovni vojni združena v enega, pa k Železni županiji.

Vojaška uprava je bila razformirana 15. avgusta 1941, civilna, ki jo je zamenjala, pa je le legalizirala proces vključevanja zasedenega ozemlja v madžarske županije. Uvod v to je bil navedeni odlok, sklep pa uradna priključitev, sprejeta v parlamentu 16. decembra 1941. S tem so postali prebivalci priključenih pokrajin tudi uradno madžarski državljani, razen tistih, ki so se priselili na to območje v času Jugoslavije ali so se v tem času »pregrešili zoper interese Madžarske«. Z državljanstvom je bilo povezano redno služenje vojaškega roka. Okrajna vojaška poveljstva so v sodelovanju s policijo in orožniki namreč zelo zgodaj pričela popisovati prebivalstvo, namen teh popisov pa je bil evidentiranje nezanesljivih oseb in priprava seznamov za regrutacijo. Prva regrutacija je bila objavljena 16. julija 1941, potekala je od 25. avgusta do 15. septembra in je bila povezana z vstopom Madžarske v vojno proti Sovjetski zvezi 1. julija 1941.

Polkovnika Jozsefa Radványa sta 6. avgusta 1941 zamenjala okrajna nadglavarja dr. Jozsef Olajos v Murški Soboti in Jozsef Apáthy v Dolnji Lendavi, ki sta pripeljala tudi svoj administrativni aparat. Po upravni razdelitvi, ki se je naslanjala na stanje z 31. oktobra 1918, so bili okrajni razdeljeni na občine ali notariate, ki so jih vodili najprej od ministra za notranje zadeve, nato pa od okrajnih nadglavarjev postavljenih notarji — uradniki s srednješolsko izobrazbo in posebno dveletno notarsko šolo, ki so imeli na svojem ozemlju skoraj neomejeno oblast. Vodili so matične knjige, poravnali manjše spore, izrekli kazni, opravljali civilne poroke in vrsto drugih obveznosti, ki so jim bile sproti naložene.

(nadaljevanje prihodnjic)

Krajevna skupnost Petrovci

Po več letih ločitev

V nedeljo, 28. aprila, bodo šli občani Gornjih Petrovec in sosednjih Peskovec na svoja glasovalna mesta. Z neposrednim izjavljanjem (referendum) naj bi odločili, ali so še naprej za to, da imajo krajevno skupnost, v kateri je 10 vasi (poleg Petrovec in Peskovec so še: Adrijanci, Lučova, Šulinci, Neradnovci, Borača, Ženavlje, Martinje in Stanjevci), ali pa bodo ustanovili »skrčeno« krajevno skupnost, ki jo bosta sestavljala kraja Gornji Petrovci in Peskovec. O tem so se sicer že odločili na zborih občanov v teh dveh naseljih, kar je podlaga za razpis glasovanja. Če bo izid tak, kot si ga pobudniki želijo, potem bo ostalih 8 vasi ostalo brez krajevne skupnosti, saj njihove združbe najbrž ne bo več mogoče imenovati »Petrovci«, ker bo tu sedež domače KS, ki se ji bo pridružila vas Peskovec. Ni naš na-

men, da bi se spuščali v vzroke za napovedani razpad povezave desetih vasi, pa vendarle: taka krajevna skupnost je (bila) prevelika, v njej so vladali različni interesi, kar je sicer normalno, posamezne vasi (Petrovci in Peskovec), ki so bliže asfaltirani »gorički magistrali«, so se čutile prizadete, ker niso mogle dobiti denarja za svoje lokalne ceste itd.

V Petrovcih in Peskovecih hočejo biti samostojni. Do tega lahko pridejo z enostranskim glasovanjem, saj v ostalih vaseh o tem ni treba glasovati. Napovedan referendum spominja na (jugo)slovensko združevanje. To pa sploh ni slabo, kajti tudi v zakonu je boljše, da se mož in žena razideta, kot pa da bi se vsak dan kregala.

Š. S.

KRAJEVNA SKUPNOST KUZMA

Ceste jim delajo največ preglavic

Med pomembnejšimi pridobitvami v krajevni skupnosti Kuzma v lanskem letu je bila posodobitev cestnega odseka Kuzma—Matjaševci, ki so jo uresničili z združenimi sredstvi, pri čemer pa so pomemben delež prispevali krajanje Matjaševci sami. Poleg tega pa so v Kuzmi lani tudi odprli izpostavo Ljubljanske banke in pričeli graditi novo osnovno šolo s telovadnico. Šola, ki bo predvidoma dokončana v prvi polovici letošnjega leta, pomeni prav gotovo veliko pridobitev za to obmejno goričko območje.

Krajevni skupnosti Kuzma povzročajo največ preglavic ceste, ki so v izredno slabem stanju, saj morajo nekatere izmed njih v deževnem vremenu celo zapirati. Zato tudi v letošnjem programu krajevne skupnosti dajejo posodobitvi cest poseben poudarek. Seveda pa je le-ta odvisna od uspeha občinskega referenduma in republiških sredstev. S sredstvi krajevnega samopri- spevka, ki so ga sprejeli letos februarja za dobo naslednjih pet let, se namreč uresničevanja teh- nalog ne morejo lotiti. Gre za ce- stne odseke: Matjaševci—Trdko- va, Gornji Slaveči—Nuskova, Kuzma—Grad in Matjaševci— mejni prehod Kuzma. Katera od navedenih cest bo lahko uvršče- na v letošnji program posodobi- tve, je za zdaj še neznan. Vse- kakor pa bi morali priti v pred- nostni program tisti odseki, ki so v najslabšem stanju in življenjskega pomena za krajanje. Gre namreč za obmejno območje, ki je bilo doslej premalo vključeno v občinski referendumski pro- gram posodobitve cest in ki naj bi z odprtjem mejnega prehoda v Martinju dobilo večji pomen. Poleg posodobitve cest pa bi se po besedah predsednika sveta krajevne skupnosti Kuzma Evge- na Bunderle morali čimprej lotiti urejenja potoka Lukaj in njego- vih pritokov, ki so v slabem stan- ju, ter urejanja ostalih vaških cest in izkopa jarkov. Predvide- vajo, da bodo v kratkem odprli kamnolom v Sotini, kjer bi lahko izkoriščali potreben material. Si- cer pa bi radi obnovili tudi vaške domove in urbanistično uredili naselja, saj je veliko kandidatov za gradnjo stanovanjskih hiš, pa se tega ne morejo lotiti. V do- glednem času pa jih čaka tudi ureditev ulične razsvetljave za strnjena naselja in še kaj. V kra- jevni skupnosti Kuzma so se do- govorili, da bo 30 odstotkov kra- jevnega samopri- spevka ostalo za skupne namene, 70 odstotkov pa se bo vračalo v posamezna nase- lja.

F. Maučec

PRVI NAGRAJENCI V IZBORU POMURCA MESECA

Kot smo obljubili, smo nekatere naše bralce v anketi za izbor Pomurca meseca nagradili. Žreb je bil tokrat naklonjen 5 izbrancem, ki bodo po pošti prejeli brezplačne vstopnice za Vestnikov veseli večer, ki bo 26. aprila v Murški Soboti. In kdo so tile srečneži? Vstopnice prejmejo: FRANC VUKAN iz Tišine 48, EMILJA HUBER iz Gornjih Slaveč 82, ŠTEFAN CIPOT iz Kocljeve 2 v Murški Soboti, MARIJA KUHAJ iz Doma oskrbovancev Rakičan in JANEZ MAROŠA z Melinec 81. Vsem izžrebancem priskrbimo čestitamo! Seveda pa ne pozabite, da naša akcija za izbor Pomurca meseca traja še naprej.

(KUPON PRILOŽEN)

NAJ POMUREC (POMURKA) MESECA

GLASUJEM ZA

(Ime in priimek predlagatelja ter naslov)

4

Rakičan

V PARK LE Z DOVOLJENJEM

Park pri gradu v Rakičanu je v zadnjih letih kar precej spremenil svoj videz. Najprej so posekali številno podrast in posekali dokaj goste grmovje, pa tudi drevesa, ki niso bila v okras parku. Lani so uredili steze in postavili klopi ter namestili koše za smeti. Medtem so na robu parka zgradili tudi otroški vrtec, pravkar pa obnavljajo staro grajsko kapelo. Pa

še ena dokaj vidna sprememba se je zgodila. Lansko jesen so na levi strani gradu začeli urejevati raneč za konje. Tam so podeli tudi nekaj novih dreves. Nekaterim se zdi, da gre pri vsem tem tudi za nedovoljene posege v grajski park. Šli smo po sledi teh govoric in odgovorni v Rakičanu so nam pojasnili, da park ni v upravljanju krajevne skupnosti, temveč Za-

voda za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor, ki mora dati za vsak poseg soglasje. Tako predstavnik Zavoda dokazuje celo drevesa, ki jih podirajo in doslej brez njihovega soglasja niti niso smeli odstranjevati tistih, ki so se podirala sama od sebe. Kar se tiče stojišč in jahalnih stez za konje, pa je dal soglasje tudi republiški izvršni svet. Gre pa za to, da se bo tja preselila dejavnost Konjeniškega kluba Murška Sobotna in da bi jahalni šport postal tudi del turistične ponudbe Moravskih Toplic (v sodelovanju s Klubom). Možno bi bilo namreč urediti jahalno stezo Rakičan—Bratonci—Lipovci—Bogojina—Moravske Toplice—Noršinci—Rakičan. Za jahanje pa bi bilo na voljo okrog 30 konj.

Rakičanci marsikaj postorijo s prostovoljnimi delovnimi akcijami in z lastnimi sredstvi, saj jim ni vseeno, kakšna je okoli- ca njihovega kraja. Še posebej pa jih skrbi, da propada grajsko poslopje, zato si bodo (in si že) prizadevali tudi za obnovo gradu.

Jože Graj

Kaže, da bo pri rakičanskem gradu sčasoma nastal raneč za konje, ki naj bi privabljal tudi turiste v Moravskih Toplicah in sploh v naših krajih.

Okupatorji polagoma zasedajo mesto M. Sobotna

V soboto, 13. aprila so okupa- torji okupirali ozemlje, skupno družbeno last, in razširili svoj privatni objekt na pločnik, ki je namenjen nam pešcem. Med kri- žiščem Lendavske in Gregorčiče- ve ulice je sicer puščen še ozek pas pločnika, na katerem je pa prometni znak. Ta edini pločnik za vstop v Gregorčičevo ulico je torej zabarikadiran in ker je na drugi strani Gregorčičeve ulice na pločniku še hiša, pešec ne more drugače priti na Gregorčičevo ulico, kot po vozišču med avto- mobilni in drugimi vozili. Mnogi- gim je znano, da je ta ulica, ki je ostala brez pločnika v križišču, najkrajša pot mnogih šolarjev ki stanujejo ob Lendavski ulici. Po- leg vsega bi na mestu, kjer je bilo v soboto okupirano zemljišče, moral stati semafor. Ker se je prisvajanje zemljišča odvijalo v soboto, ko inšpekcijske službe počivajo, ugotavljamo, da se je prisvajanje odvijalo brez vedno- sti pristojnih organov. Ne bi pa bilo nič čudnega, če bi dotični

lasntik imel za to dovoljenje, kajti občinski upravni organ z veliko žlico deli zadnje čase težko pridobljeno družbeno lastnino namesto za splošne družbene potrebe, dobro situiranim privatni- kom, za njihovo nadaljnje prido- bitništvo. Verjetno smo vsi za po- živitev mesta, razvoj turizma in dobro oskrbo občanov, vendar

ob pravem času in na pravem mestu in ne na škodo skupnosti ampak v njeno dobro.

Da pešci niso varni celo na ustrežno širokem pločniku kaže posnetek z lanskega leta, ko avtomobilist ni mogel premagati privlačnosti lepega kioska.

Jože Brunec

NAŠ KRAJ BO LEPSI

NABRALI VELIKO ŽELEZJA

V občinski akciji čiščenja okolja in domačih dvorišč, ki so jo spodbudili Zeleni ljuto- merške občine, so se dokaj do- bro odzvali tudi v vaseh kraje- vne skupnosti Razkrižje: dolo- čenega dne so organizirano (o)čistili dvija odlagališča smeti in odpadkov, občestne jarke in zaraslo grmičevje, kar je ko- ristno za splošni izgled Raz- križja, Šafarskega, Veščice,

Globoke, Koprive in drugih krajev in zaselkov na tem ob- močju, ki meji s Hrvaško. Po- leg tega pa se je krajanom še ponudila možnost, da se znebi- jo starega železja, steklovine in embalaže s strupenimi zaščitnimi sredstvi. Na razkri- škem sejmšču, kjer so določili prostor za odlaganje, so kupi hitro zrastle, zlasti železja, zato je bil marsikdo presenečen, ko-

liko surovin za predelavo je na domačijah/kmetijah, ki jih lju- dje prekladajo, ne da bi se jih končno znebili. Občani še ima- jo nekaj dni časa, da pripeljejo odpadke staro železo, potem pa ga bodo morali sami odpe- ljati na odpad v Ljutomer, kajti nekdanji zbiralci starega želez- ja, ki so krožili po naših vaseh, so se »pogospodili« in jih ni več na spregled.

Š. S.

O kulturnem domu spet nič

V lendavski občini se te dni pripravljajo na 6. občinski referendum. Vsi dosežani referendumi so uspešni, kako pa se bodo občani odločili tokrat, bo znano 28. aprila. Po burnih razpravah o referendumskega programa, ta je potekala med strankami, so v skupščini odločili, da tudi tokrat opustijo gradnjo kulturnega doma. Zakaj? Sklicujejo se na to, da bi morala pri gradnji doma sodelovati tudi republika, saj gre za narodnostno mešano območje. Če bi, tako pravijo delegati, republika dala svoj delež, bi se našla sredstva tudi v občini, mimo referenduma. Menim, da je za to kaj malo možnosti, bolj bo veljalo, da se ni čutili dovolj velike želje po graditvi kulturnega doma. Tako bo Lendava še prihodnjih pet let brez doma, torej obsojena na kulturno životarjenje. V referendumskega programu krajevne skupnosti Lendava je gradnja kulturnega doma predvidena, bolje rečeno — predvidena je izdelava projekta. Če pa krajevni referendum ne bo uspel, tudi projektov ne bo. Res je, da se lendavsko gospodarstvo bori za preživetje, da torej od njega ni pričakovati večje pomoči, res pa je tudi, da — tako kot v preteklih letih — kulturo porivamo na obrobje, skratka, da se zanjo ne brigamo dovolj. Jani D.

BRAZIL TROPICAL

Pred kratkim je Murska Sobota gostila osemindvajset članov skupine Brazil Tropical iz Ria de Janeira. Obiskovalcem so pripravili nepozaben večer, saj so si lahko ogledali kakovosten program s prikazom kostimov s karnevala iz Ria de Janeira, pesmimi in plesom ter brazilskimi obredi.

Posebni gost večera je bil Edson Santana, znan po umetniškem obvladovanju bobnov. Temperamentna dekleta in fantje so navdušili gledalce tudi s tem, da so jih zvalili na plesišče in z njimi plesali znane brazilске ritme: batuque, samba, frevo, maracatu.

Videli pa smo tudi nagrajene kostume iz umetniške delavnice Evandra Castra Lima, ki je znan oblikovalec kostimov za Karneval v Rio de Janeiru. Obiskovalce je navdušila tudi pevka Salome de Bahia in Sandrinja, ki je igrala na najrazličnejša tolkala.

Smilja Baranja

13. PRASE — Prav ste prebrali, tako in nič drugače se je poimenovala glasbena skupina, ki jo vodi Roman Ravnič. Vsi trije bradati in znani muzikantje so pretekli petek vzeli v roke stara glasbila in presenetili obiskovalce Ekološkega foruma z izvirno domačo glasbo. (JOG)

Foto: N. Juhnov

25 LET LJUTOMERSKEGA OKTETA

Osem glasov — ena sama pesem

Letos mineva 100 let organiziranega slovenskega petja, ki se je začelo v Ljutomeru z ustanovitvijo prvega slovenskega pevskega društva. Tako se je torej v tem majhnem prlekem mestecu prebivalstvo slovenstvu zapisalo tudi s pesmijo. Poleg prvega slovenskega tabora so Ljutomerčani dobili še prvo slovensko pevsko društvo. Težko pomembni okrogli obletnici se pridružuje tudi Ljutomerski oktet s svojo četrstoletno tradicijo.

Pred 25. leti sta Ljutomerska glasbena pedagoga, zdajšnji profesor na akademiji za glasbo magister Ivan Vrbančič in Mirko Prelog, sedanjí Ljutomerski župan, zbrala ustrezne glasove in rodil se je Ljutomerski oktet. Od takratne zasedbe so v zadajšnji le še trije člani. Poleg strokovnega vodje Mirka Preloga v oktetu še vedno pojeta Miro Steržaj in Božo Mlinarič. Sicer pa se je v oktetu zamenjalo kakih 18 pevcev. Vsi so zelo prizadevni, saj jim petje v oktetu vzame veliko časa, energije in zahteva tudi odrekanje. »Vendar, kdor s srcem poje, se je pripravljen žrtvovati,« pravijo člani Ljutomerskega okteta, ki vadijo po dvakrat na teden in vsako leto naštudirajo od 10 do 15 novih pesmi. Pojejo zlasti slovenske pesmi, umetne in narodne, nastopi v tujini pa jih spodbujajo tudi k tuji glasbeni literaturi. Včasih so na leto opravili po 30 nastopov, v zadnjem času pa zaradi sprememb v zasedbi nekaj manj. Njihov repertoar je zelo obsežen, tako da jim ni

Takole se strnejo člani Ljutomerskega okteta okrog klavirja na vajah, ki jih obiskujejo dvakrat na teden. V 25 letih jih ni bilo malo, saj so naštudirali več kot 300 pesmi. Kmalu pa bomo lahko osem Ljutomerskih pevcev videli tudi v novih oblekah.

težko nastopiti ne na priložnostnih ne na samostojnih prireditvah oziroma koncertih. Kjer je volja, je tudi pot in člani Ljutomerskega okteta, ki deluje v okviru kulturnoumetniškega društva Ivan Kaučič, so do zdaj še vedno premagali tako denarne težave kot težave s prevozi, vajami ali nastopi. Bolj jih skrbi prihodnost.

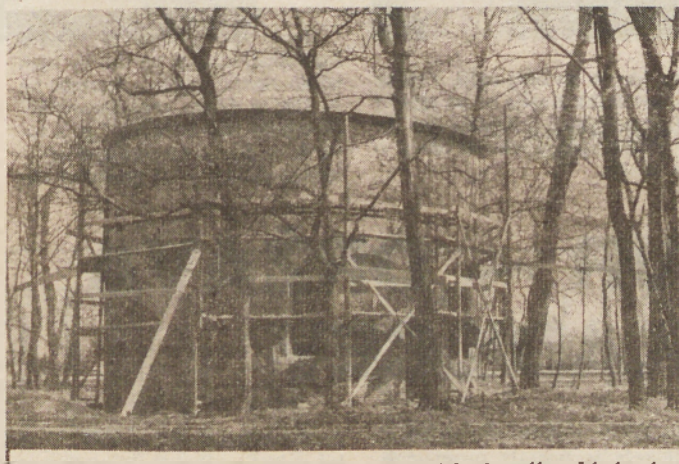
Ljutomerski oktet deluje z veliko okteti iz domala vse Slovenije. Okteti iz Velenja, Šostanje in Gornje Radgone bodo nastopili tudi na jubilejni prireditvi Ljutomerskih kolegov. Sicer pa Ljutomerski pevci skupaj s prvima dvema in še nekaterimi drugimi pripravljajo koncertni program v zasedbi moškega zbora, s katerim bodo

skupaj z orkestrom nastopili doma in v tujini. Kot pravijo člani Ljutomerskega okteta (poleg že omenjenih sodelujejo še Anton Marinič, ki je tudi organizacijski vodja, Branko Fifnja, Hary Steržaj, Franc Jureš in Jože Dunaj): »Kdor poje, slabo ne misli.« Najlepše pride šele po nastopu, ko se pevci zberejo in zapojejo »za dušo«. S pesmijo na ustih so obiskali že veliko krajev in ljudi, saj pesem ne pozna meja. Tako ti vzvišeni in častiljivi občutki odtehtajo trud in delo in vabijo v zlate zvoke, v melodijo, za katero nihče ne želi, da bi utihnila. Iskrene čestitke ob jubileju in še na mnoga uspešna leta!

Lidija Kosi

Kje so štrki?

Lani ob tem času so se v naše kraje štrklike že vrnil skoraj polnoštevno. Zdjaj lahko opazimo, da je marsikatero gnezdo še prazno. Tako je tudi na Srednji Bistrici, vasi, ki se je lani ponašala z rekornim številom naseljenih štrkovih gnezd. Bilo jih je kar sedem. Zdjaj je naseljeno le še eno. Kaj je vzrok? Morda to, da so električarji zamenjali dve sohi, na katerih so domovali štrki. Čeprav so zmontirali na nove sohe posebne podstavke za gnezdo in nastavili tudi nekaj šibja, kaže, da se to ni obneslo. Ali pa štrki sploh niso prileteli v naše kraje v takšnem številu kot lani? Morda je vzrok tudi zalivska vojna? Najbrž bodo morali to vprašanje preučiti strokovnjaki. JOG

Te dni obnavljajo v rakičanskem parku grajsko kapelico. Listine jo omenjajo že leta 1880, v njej so stavbeni neogotski elementi; do leta 1948 so v njej maševali ob različnih prilikah. Nekoč so jo vzdrževali rakičanski grofje, zdaj pa jo obnavljajo vaščani pod nadzorstvom Zavoda za spomeniško varstvo. Foto: N. Juhnov

kulturni koledar kulturni koledar kulturni koledar

PRIREDITVE

ČRENŠOVCI: Kud Tone Plej organizira v nedeljo, 5. maja, ob 15. uri v gostilni Jaklin prireditve RITEM MLADIH 91. Prijave skupin in posameznikov bodo zbirali do 20. aprila. Naslov: Simona Špilak, Črenšovci, Prekmurske čete 91.

G. RADGONA: V petek, 19. aprila, ob 17. uri bo v kulturnem domu v Apačah revija otroških in mladinskih pevskih zborov.

VIDEM OB ŠCAVNICI: V soboto, 20. aprila, ob 19.30 bo v kulturnem domu občinska revija otroških in odraslih folklornih skupin, sodelovali bodo tudi tamburaši, pevci in godci.

MURSKA SOBOTA: V soboto, 20. aprila, ob 11. uri bo v dvorani kina Park občinsko srečanje otroških in mladinskih pevskih zborov. Nastopilo bo 16 zborov.

MURSKA SOBOTA: 22. aprila bo v Kinodvorani Park ob 13. uri srečanje plesnih skupin. Revijo bo ocenjevala Minka Veselič iz Meribora.

LJUTOMER: V petek, 19. aprila, ob 20. uri bo v kulturnem domu proslava ob 25-letnici dela Ljutomerskega okteta. Na proslavi bodo podelili pevcem Galusova priznanja.

RADENCI: V petek, 19. aprila, ob 20. uri bo v hotelu Radin zabavnoglasbena prireditev in mednarodno tekmovanje butikov Eurotop fashion. Tekmovalo

bo 14 butikov iz Madžarske, Avstrije, Češke in Slovaške, Nemčije, Italije in Jugoslavije. Vsak butik se bo predstavil s 5 modeli, ki jih bo ocenjevala mednarodna žirija. Prireditve bosta popestrili pevki Simona Weiss in Sanja Novinc iz Zagreba.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V petek, 19. aprila, ob 19. uri bodo v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec odprli razstavo fotografij 6. triennale jugoslovanske fotografije — Profili. Sodelujejo znani fotografi: Ljubomir Andrič, Boris Cvjetanovič, Božidar Dolenc, Stojan Kerbler, Josip Slavica in Zli. Razstava bo odprta do 12. maja.

RADENCI: V razstavnem salonu hotela Radin bo do konca tedna odprta razstava slik akademskega slikarja Lazsla Szilagyiya iz Novega Sada.

LENDAVA: V galeriji lendavskega gradu je odprta razstava likovnih del akademskega slikarja Janosa Horvatha iz Sombotela.

LENDAVA: V galeriji lendavskega gradu je odprta stalna razstava likovnih in kiparskih del dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij.

LJUTOMER: V galeriji Antea Trstenjaka je odprta razstava Oblikovanje v keramiki. Pripravil jo je Pokrajinski muzej iz Maribora.

KNJIŽNICE

Murska Sobota: Vsi oddelki Pokrajinske in študijske knjižnice so odprti od 8. do 18. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure. Murska Sobota: vsak dan je odprt prodajni oddelk galerije Kulturnega centra Miško Kranjec. Ljubitelji umetnin, vabljeni. Murska Sobota: V prostorih Pokrajinske in študijske knjižnice (pionirski oddelk) bodo vsak četrtek ob 16.30 do konca maja ure pravljic.

Ljutomer: Knjižnica je odprta (izposoja) v ponedeljek, sredo in četrtek od 8. do 17. ure, v torek in petek pa od 8. do 15. ure.

Lendava: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in petek od 10. do 18. ure, čitalnica pa vsak dan od 7. do 15. ure.

USPEŠNICE TEDNA

V knjigarni Dobra knjiga vam za ta teden priporočamo PREMAGAJMO BOLEZEN — MOČ NARAVNE ODPORNOSTI — Založba Domus.

Rosa Karlinger — KUHAJSKA KNJIGA ZA VSAKO GOŠPODINJSTVO — Založba Obzorja.

Janez Trdina — BAIKE IN POVESTI O GORJANCIH — Karantanija.

Gornja Radgona

V kulturi štiri tisoč ljudi

Ljubiteljska kulturna dejavnost ima v radgonski občini veliko privrženecov. V občini deluje 25 pevskih zborov, 8 folklornih, 4 lutkovne in 5 vokalno-instrumentalnih skupin. Lani pa se je izšolalo tudi 20 mladih kulturnih mentorjev. Tako se v radgonski občini, če upoštevamo tudi izposojevalce knjig, s kulturo ukvarja okrog 4.000 ljudi. F. Klemenčič

Dobrodelni festival za otroke

Kabelskorazdelilni sistem v Gornji Radgoni, na katerega je priključeno nad tisoč sto naročnikov, je doslej preko internega kanala pripravil že dve oddaji.

Za soboto, 20. aprila 1991, pa ob 18. uri pripravila skupaj s studiom Samada iz Lenata prvo oddajo v živo. Festival za otroke, kot so dali naslov oddaji v živo, bo gotovo zanimiv, čisti dohodek in igračke pa bodo namenili otrokom, ki so zboleli za rakom. Vsak otrok naj bi s seboj prinesel eno igračko in jo odstopil prireditelju. Univerzitetna pediatrična klinika v Ljubljani, kjer se ti otroci zdravijo, ugotavlja, da so leti zelo navezani na igračke, za kar pa nimajo denarja. Zato bo humana akcija v Gornji Radgoni dobrodošla. Na prireditvi, ki bo v radgonski osnovni šoli, bo osrednja osebnost pevec Božidar Wolfand Wolf, znan po kaseti Nagajve pesmi iz volčjega brloga. Poleg njega bo nastopilo še deset mladih solistov do 15 let starosti iz vse Slovenije in mladinski pevski zbor iz Hrastnika. Na to dobrodelno prireditev so poleg otrok vabljeni tudi odrasli. Franci Klemenčič

LENDAVA

Razstava Jánosa Horvátha

V galeriji lendavskega gradu so odprli razstavo slik akademskega slikarja Janosa Horvátha iz Sombotela. Razstavo je odprl Salamon Nandor, direktor likovne galerije iz Sombotela. V drugi polovici 20. stoletja je Janos Horvath priznan madžarski umetnik, vnet iskalec barv in oblik, ljubitelj krajine. Razstava je nekakšna retrospektiva njegovih del in je bogat prispevek k poznavanju likovnosti na obeh straneh meje. V Sombotelu so v preteklosti že razstavljali tudi naši umetniki. JD

Nova pesniška antologija

Pred nedavnim je tiskarna Zrinski iz Čakovca natisnila 2. del letopisa Murataj, v katerem so zbrane pesmi pesnikov, ki živijo v Prekmurju in ustvarjajo v madžarskem jeziku. Objavljene so pesmi, nastale v zadnjih 30 letih. Dr. Jožef Varga v letopisu govori o 30-letnici madžarske literature v naši pokrajini, saj je leta 1961 izšla prva zbirka pesmi že pokojnega pesnika Lajoša Vlaja. V letopisu Murataj so zbrane pesmi dvanajstih pri nas živčih in pišočih pesnikov. JD

Revija odpadla

Čeprav je bilo tako rekoč vse pripravljeno za občinsko revijo folklornih skupin občine Lendava, ki je bila predvidena minulo soboto, je srečanje odpadlo. Prijavile so se namreč le tri skupine — poleg bistriške še turniška in črenšovska. To pa je bilo seveda premalo. Vzrok naj bi bil pomanjkanje denarja za gostovanje, oziroma sploh za delovanje. JOG

NUŠA KNJIGARNA IN PAPIRNICARNA ČRENŠOVCI
(stara šola) prodaja:
● šolske potrebščine, igrače, pisarniški material, tiskovine, slikanice, romane za mladino in odrasle
● Prodajamo kartice 3 x 3 in srečke ekspresne loterije

KOMPAS GORNJA RADGONA

KOMPASOVE POMURSKO BREZCARINSKE MEJNE PRODAJALNE V G. Radgoni, Gederovcih, Kuzmi in Dolgi vasi za vas:
● vsak dan, tudi ob nedeljah, od 8. do 20. ure
● čez 1.500 artiklov veliko ceneje kot doma in na tujem

Spoznajte svet na številnih potovanjih, izletih, počitnicah, ki jih organizira POTOVALNA AGENCIJA KOMPAS GORNJA RADGONA.
Na voljo so vam programi:
● mini počitnice za praznične dni od 26. 4. do 5. 5. 1991
● smučanje, Val Thorens, za 1. maj
● maks Kompass katalog Počitnice 91
● tečaj tujih jezikov 91
● počitnice 91 v tujini; Španija, Ciper, Tunis, Azurna obala, Grčija
● in še množica programov za potovanja po domovini in tujini
● plačilo v treh obrokih, odhod iz G. Raugone
● Informacije: KOMPAS G. RADGONA, 61 741, 61 265

Prenovljena RESTAVRACIJA PIVNICA vas s pestro ponudbo jedi in pijač ponovno vjudno vabi! Vsak dan od 11. do 22. ure, razen ponedeljka.

Svet je lep — potujte z nami

KELTSKE DRAGOCENOSTI V BENETKAH

Kelti so nekoč živeli v velikih predelih Evrope, postavljali so se lahko s pomembnimi vojaškimi uspehi, spomin nanje pa se je ohranil med drugim tudi po zaslugi njihovih zavidanja vrednih umetniških sposobnosti. Del dragoce-

nosti, ki so jih ustvarili Kelti, si lahko zdaj pa vse do decembra obiskovalci ogledujejo v beneški palači Grassi.

Ti umetniški predmeti prihajajo med drugim iz Nemčije, Danske, Francije in Italije. Gre za okrasne in kulturne predmete, za modele različnih tehnic, za orožje in za novce. Razstavljeni predmeti sodijo po svoji oblikovalski pestrosti in po raznolikem okrasju ter po odlični izdelavi med najpomembnejše predmete, s katerimi se lahko ponašala zahodnjaška umetnost.

Kelti so bili zahodnoindogermsko ljudstvo in v tisočletju pred našim štetjem so Kelti osvojili Rim. leta 279 pred našim štet-

jem znamenito grško mesto Delfi. Naslednji dve stoletji so bili Kelti najpomembnejše evropsko ljudstvo in šele rimski vojskovođa Cezar je zlomil njihovo moč.

Na Irskem, na Škotskem, v Walesu in v Cornwallu ter v Bretanji je prebivalstvo še dandanes pretežno keltsko in tam govorijo galško, kornsko, bretonsko, skratka jezike keltskega izvora.

Zgodnja keltska umetnost se je odlikovala po sijajnih kovaških delih, popestrjenih z živobarvastimi vložki. Posebno znani je keltski »slog lepih mečev«, izredno lepo oblikovanih in izdelanih rezil mečev, s čudovitimi gravurami in okraski.

Največja kepa zlata

Na sliki je največja avstralska kepa zlata, kar so jih kdaj našli. Vredna je milijon avstralskih dolarjev (777.000 ameriških). Kopija bo na ogled v novem muzeju v Sydneyju, ki ga bodo slovesno odprli prihodnje dni. To bo geološki in rudarski muzej, ki bo v mladih ljudeh vzbujal zavest o vplivu izkoriščanja rudnega bogastva na okolje.

SINGAPUR — DRŽAVA NEKADILCEV

Singapur, država na Daljnem vzhodu, v boju proti modremu dimu posega po čedalje ostrih ukrepih. Strogost se začne že na hotelski recepciji. »Ste kadilec?« vpraša receptorka vsakega gosta in če se ta izreče za prijatelja tobačnega užitka, ga čaka neprijetno presenečenje. Peljejo ga v najoddaljenejšo sobo, v kateri je sicer pepelnik, vendar pa je brez zaves in tudi sicer kar se da neudobna. Singapurska vlada že od leta 1970 oži življenjski prostor nekadilcem. V javnosti je kajenje že skoraj povsem prepovedano: na športnih stadionih, v restavracijah, taksijih, zabaviščnih parkih, podzemni železnici. Prepoved velja tudi na letalih singapurske letalske družbe in ni videti, da bi bilo zaradi tega kaj manj potnikov. Kadilci so ogroženi tudi na delovnem mestu. Čedalje več zaposlenih in javnih podjetij

postaja breznikotinsko območje. Cigareta je postala problematična tudi pod milim nebom. Pepelnikov ni in kogar zalotijo, da stresa pepel na tla, ga kaznujejo s 500 singapurskimi dolarji kazni. Iznajdljivi kadilci si pomagajo z žepnimi pepelniki.

Z najnovejšimi ukrepi so se lotili tujih turistov. Ti morajo na meji za vsako cigareto plačati 17 singapurskih dolarjev carine.

Singapurski državljani so začuda pripravljani sprejemati prepovedi svoje vlade. Od skupnega števila 2,7 milijona prebivalcev jih je leta 1989 po uradnih podatkih kadilo le še četrtnina moških in manj kot dva odstotka žensk. Leta 1977 je bilo še 42 odstotkov kadilcev in 4,5 odstotka kadilk.

Velik zgled pri odvajanju od kajenja je bil državljanom nekdanji

predsednik Lee Kuan Yew, ki je bil nekoč verižni kadilec, potem pa je postal vnet zagovornik vizi-je države nekadilcev.

S trdovratnimi prijatelji nikotina, ki se svoje razvade nočejo ali pa ne morejo otresti, v javnosti ravna kot z gobavci. Tudi v restavracijah na prostem kadilce diskretno posadijo k mizam v kotu. V radiu in na televiziji reklamni spoti neprestano opozarjajo na nevarnosti kajenja, v časopisih pa so cele strani posvečene prepričevanju o slabih straneh nikotinske razvade. Avtomati za cigarete so zginili, in le redki trgovci še prodajajo tobačne izdelke, ki so postali strašansko dragi. Kdor hoče brez težav stredi svoji razvadi, mora v sosednjo Malezijo, kjer se je tobačni trg zlasti v bližini meje razcvetel.

KJE BO PRESTOLNICA?

Večina od 328 poslancev nemškega bundestaga, ki se bodo morali do julija odločiti, kje bo v prihodnje politična prestolnica Nemčije, meni, da bi bilo treba glavne politične institucije obrzati v Bonnu. V anketi, ki jo je izvedel tednik Bild am Sonntag, se 60 poslancev ni hotelo opredeliti. Tudi če bi glasovali za Berlin, bi Bonn zmagal s 24 glasovi več. Med prebivalci Nemčije so Berlinu seveda najbolj naklonjeni nekdanji Vzhodni Nemci. V nedavni anketi tednika Spiegel se je za Bonn izreklo 41 odstotkov Zahodnih Nemcev, 35 odstotkov za Berlin.

Zasuli so prvi poškodovani naftni vrelec

Zasutje prvega od sto poškodovanih naftnih vrelcev v Kuvajtu, iz katerega je vsak dan izteklo več kot 15.000 sodčkov surove nafte, so predvčerajšnjim označili kot majhen, vendar pomemben korak pri odstranjevanju posledic zalivske vojne. Iračani so poškodovali okoli 800 od skupaj 980 kuvajtskih naftnih vrelcev, zažgali pa so jih približno 600.

Prvi naftni vrelec so zasuli tako, da so globoko pod zemljo nasuli 250 sodov mivke. V tako imenovanem postopku »ubijanja« vrelca vanj vsipajo mivko, cement ali kako podobno židko snov.

Strokovnjaki pravijo, da vrelci, ki bruhajo nafto, predstavljajo prav takšno nevarnost za naravno okolje kot vrtnice, ki gorijo, saj lahko nafta hitro prodre do podzemnih plasti vode.

Do zdaj so sedem poškodovanih vrelcev v Kuvajtu »utisali« s prvitjem ventila za zapiranje.

200-letnica znamenitega sira

Te dni so v mestecu Camambert v Normandiji praznovali 200. obletnico znamenitega francoskega sira camambert. Zanimivo je, da so lani izdelali le 10 odstotkov celotne proizvodnje tega sira po tradicionalni metodi.

Sir izdelujejo iz domačega nepasteriziranega mleka, ki vsebuje klice, potrebne za zorenje. Za izvirni camambert temperatura pri zorenju ne sme preseči 37 stopinj, najpomembnejše pa je prav nepredelano mleko iz Normandije. Pravi camambert dobavljajo v glavnem dragim francoskim restavracijam.

Druge sire s tem imenom izdelujejo iz pasteriziranega mleka, s čimer izpolnjujejo higienske in sanitarne pogoje, ki jih predpisuje sodobna živilska industrija. V državah ES in v ZDA je uvoz izdelkov, ki teh pogojev ne izpolnjujejo, prepovedan.

Poleg tega grozi tudi nevarnost, da bi moderna tehnologija ogrozila značilni okus 200 let starega sira. Prav zdaj potekajo o tem pogajanja z ES, saj si Francija prizadeva, da države te Skupnosti ne bi prepovedale izvirnega sira.

POL STOLETJA Z VIJAKOM V GLAVI

boje. Fantje so uprizorili strelsko tekmovanje in pri deveti kroglji je bil na vrsti Bengt Sevansson. Toda ko je sprožil, se je v skrupucnem orožju odvil vijak in mu švist-

Bolniška sestra v sobi z rentgenom ni mogla verjeti očem. Zaskrbelo jo je, da ni kaj v redu z napravo. Ko si je ogledovala rentgenske posnetke, je razločno videla vijak. Pomislila je, da se je moral odviti kje v napravi, in poklicala servisnega mojstra. Nikjer napake, vsi vijaki so bili pritrjeni.

Ni ji kazalo nič drugega, kot opozoriti zdravnika. Vnovič je povabil v bolnišnico trinješdesetletnega švedskega poslovneža Bengta Sevanssona in mu razložil, da ga morajo še enkrat presvetliti. Šved mu je dejal, da se dobro počuti, le glava ga večkrat boli. In spet je bil na posnetkih vijak. Zdravnik je pač moral verjeti, da ima Šved vijak v glavi.

Bengt Sevansson je napeto razmišljal, kdaj bi se mu bil vijak lahko zavrtal v glavo. Spomnil se je. Bilo je davno, pred devetindesetimi leti. Leta 1941 je s tovariši — star je bil štirinajst let — izdelal pištolo in si priskrbel na-

nil v obraz. Naredil mu je veliko rano, ki so mu jo nato v bolnišnici zašili. Toda zdravniki takrat niso niti slutili, da se je tri centimetre dolg vijak zaril ob nosu, se prebil v glavo in obstal v lobanjskem svodu. Sreča je bila, da Bengtu Sevanssonu ni povzročal težav in da devetindeset let ni vedel za vijak v svoji glavi. Potem se je moral vijak premakniti, začel je povzročati bolečine v glavi.

Zdravniki govorijo o majhnem čudežu, ker vijak ni povzročal težav. Pred kratkim so ga brez zapletov izrezali, Bengt Sevansson pa se hudomušno smeji. Zdravniki so najprej mislili, da se šali. Prvič so vijak opazili na rentgenskih posnetkih prvega aprila. Bengt Sevansson je poslovnež, ki se ukvarja z železnico.

Ena najbolj ogroženih evropskih držav

V Romuniji je okolje bolj načeto kot v večini drugih evropskih držav. Zrak je onesnažen, reke pa so skoraj mrtve.

Znanstveniki z bukareštanske univerze so pred kratkim javno razgrnili rezultate svoje raziskave o onesnaženju zraka in voda. V njihovem sporočilu je rečeno, da vsako leto zaide v atmosfero okoli 138 milijonov ton škodljivih snovi in sicer žveplovih in ogljikovih oksidov, amoniaka, kloriranih vodikov in saj. Skoraj sedem milijonov ton strupenih snovi vsako leto odplavi v reke, na romunske njive letno škropijo 45.000 ton strupenih pesticidov, v donavski delti je življenje vzdolž 3000 kilometrov vodovja takorekoč že izumrlo.

Zastarele romunske industrijske naprave, v deželi z 20 milijoni prebivalcev, ki živijo pretežno od kmetijstva, izločajo prav toli-

ko škodljivih in nevarnih snovi kot v marsikateri veliko večji in visoko industrializirani državi.

V bližini jeklarn so drevesa na desetstisočih hektarjev izgubila lubje — kar je posledica kislega dežja. Le v Karpatih je narava skoraj še nedotaknjena in tam živi še 8000 medvedov in 1500 risov.

GENIJ IN LJUBEZEN

Osemindesetletnega genialnega angleškega fizika Stephena Hawkinga ljudje radi primerjajo z Newtonom ali Einsteinom. Brilljantni um, zaradi usodne multiple skleroze že desetletje brezupno priklenjen na invalidski voziček — premika le še levo roko — je spet glavna osebnost evropskih časopisov. To pot zaradi svoje nenavadne ljubezenske zgodbe. Strastno se je zaljubil v svojo negovalko Elaine Mason, ki skrbi zanj že pet let. Ne le to, zaljubljenca sta sklenila začeti novo skupno življenje. V ta namen je genialni Stephen zapustil ženo in tri otroke, Janet pa moža Davida. Pobegnita sta nenadoma, ne da bi bil o vsej nenavadni zgodbi kdorkoli iz okolja splah kaj vedel.

Video kasete Jugo 45

Zagrebsko Avto-moto društvo Maksimir — znano po številnih uresničenih idejah — je pred kratkim izdalo videokaseto s preprostim naslovom Jugo 45. Takšne kasete v razvitem svetu niso nič novega, vendar jih izdajajo tovarne in so primerne za tehnično oziroma vozniško bolj izkušene ljudi. Ker pa sodijo, da je jugo 45 običajno prvi družinski avto, pri katerem se vsa družina spoznava z osnovno avtomobilsko tehniko, so se odločili posneti nadvse preprosto kaseto. Prvi del je namenjen spoznavanju avta, sledijo mehanični nasveti za enostavno pomoč voznikom, v tretjem pa so tehnične značilnosti tega avta. 40-minutna kasetna stane (s poštnino vred) 300 dinarjev. Pri AMD Maksimir nameravajo vsako leto posneti od tri do pet kaset o najpogostejših tipih vozil pri nas.

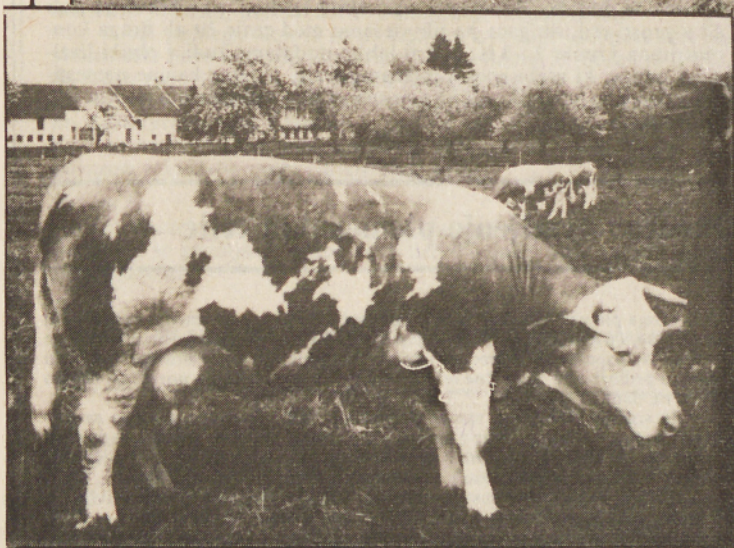
Če čita nasleden dan v keblu se je Bela s svojim avtomobilom kumaf akour pripelo med parkiranih avtomobilov v oba kraja Londavske ulice pri mostu, prejši ledave o Soboti, pa se je napouto proti robovski železnici. Ob kolofonih vilici so tudi avtoji vse okupirane parkirani, pa je kumaf najšo glac med družinami na pločnikih med avtomobilov, kama je sou nistat, ču njemi zelfe do hupnje. Gdn je pa pri so maraf do avtofa, je pa mogo mltican, škof plačati, zakoj fe na pločnikih parkirane. Te fe pa nijo mlticnika: „Nite haf popiv! Se vplate ovoga v isto ulici, ka ma sakni den kamion pou na pločniki, pa pou na cesti, okouli pa ikle, je ne ekere, pa mekle, pa grable, pa grefe na družgon pločniki družin avto s grholico, ka na cesti v križišti odavle trufe pa dnoje? Tak je samo mené vó najšo, ka san se ra pet minut itavo, si fe muro Bela, pa pemičlavo, ka de edon mogo iti k prihatu.“ B.ouzi.

VESTNIK

KMETIJSKA PANORAMA

april 1991

Prehod na letno
krmljenje krav molznic

Tehnologija pridelave koruze

Siliranje trav

**Bolezni in škodljivci v posevkih ozimnih
žit**

**Izbor trave, detelje in travno deteljnih
mešanic**

PREHOD NA POLETNO KRMLJENJE KRAV MOLZNIC IN PLEMENSKIH TELIC

Glede na beljakovinsko zelo siromašne obroke v zimskem času bi morali čimprej preiti na poletno krmljenje krav molznic. Predvsem rejci, ki imajo možnosti za pašo, bi morali čimprej, ko je trava visoka 5–8 cm, živino pasti. Vendar moramo upoštevati, da pri uporabi sveže zelene krme nastanejo velike spremembe v sestavi in lastnosti obrokov. Sveža, zelo mlada trava vsebuje le 12–16 % sušine, kar iz zornega kota zauživanja krme ni idealno. Prav tako se zmanjša delež in spremenijo fizikalne lastnosti surove vlaknine. Zato se ob večjem deležu mlade trave v vampu spremeni razmerje med acetatom in propionatom in praviloma upade maščoba v mleku. Zelo pa se poveča prebavljivost obroka in preskrba s surovimi beljakovinami, posebno NPN. Zaradi veliko vode v sveži krmi je blato krav mehko in pogosti so driskam podobni pojavi, ki močno povečajo izpiranje nekaterih elementov iz prebavnega trakta. Zelo mlada krma tudi ne prinaša v obroke dovolj energije, kar lahko povzroči težave pri zdravljenju, reprodukciji in tudi količini mleka. Ti problemi so lahko posebej resni, kadar je prehod z zimskih obrokov na poletne prehitel in neustrezen.

Da bi prehod na večinoma ali izključno svežo krmo potekal s čim manj težavami, vključimo v obroke tudi taka krmila, ki dobro dopolnjujejo mlado svežo krmo. V ta namen si pomagamo zlasti z dobro koruzno silažo, ki je lahko tudi slabše kakovosti, vendar ne pokvarjeno, z mletim koruznim storžem, suhimi pesnimi rezanci in z drugo energetsko bogato krmo ter mineralnimi dodatki. Oskrba s vitamini je ob paši in drugi zeleni krmi zadostna. Skratka, poskrbeti moramo, da bo obrok sestavljen pravilno, kar zadeva sušino, prebavljive surove beljakovine, energijo, surovo vlaknino (ki bi morala biti vsaj 18 % v sušini), elemente, vitamine in fizikalno sestavo obroka. Pred izpustom na mlado pašo ali pred krmljenjem mlade zelene krme vedno pokladamo manjšo količino slabšega sena ali slame. Energijsko bogato krmo dajemo običajno po paši, koncentrirano krmo pa ob molži. Tudi ob poletnem krmljenju krav molznic ne smemo izpustiti elementov, predvsem fosforja, natrija in mikromineralov. Od mineralnih mešanic uporabljamo v poletnem času mešanice, ki ne vsebujejo vitaminov, predvsem vitamina A, ki ga je v zeleni krmi dovolj. Take mešanice so navadno cenejše in so prilagojene zeleni krmi. Pri nas sta poznana kalmim L in dobrodej 500. Zivalim z večjo proizvodnjo mleka, predvsem molznicam po telitvi, pa moramo tudi v poletnih mesecih dodajati koncentrirana krmila. Vendar morajo koncentri ob krmljenju z zeleno krmo vsebovati več energije.

V naslednjih tabelah je prikazanih nekaj poletnih krmnih obrokov.

	presuš. krave	krave v zač. laktacije		krave v sredini in 2. polov. lakt.	
		25	20	15	10
mlada trava — paša	—	25	20	15	10
količina mleka kg	40	70	70	60	60
zeleni krma	4	2	2	2	2
seno — otava	—	5	3	—	—
žita	0,06	0,12	0,08	0,04	0,04
mineralna meš.	—	—	—	—	—
starejša trava pred latenjem	—	25	20	15	10
količina mleka kg	40	70	70	60	60
zeleni krma	40	70	70	60	60
seno	3	1	1	1	1
žita	—	3	1	—	—
min. mešanice	0,04	0,12	0,08	0,04	0,04
trave v latenju	—	25	20	15	10
količina mleka kg	—	25	20	15	10
zeleni krma	40	60	60	55	55
seno	2	1	1	1	1
žita	—	6	3	1	1
mineralna mešanica	0,04	0,10	0,7	0,5	0,07

Trava s starostjo zgublja hranilne snovi. Zaradi tega kaže travo, ki je ne porabimo mlade prej pokositi in nato silirati ali posušiti za seno. Poletne obroke z zeleno krmo in pašo lahko zelo uspešno dopolnjujemo s koruzno silažo, ki bi morala dopolnjevati zeleno krmo pretežni del leta. Silaže dajemo molznicam od 8–12 kg, odvisno od razpoložljivih količin silaže.

V naslednjih tabelah je prikazanih nekaj obrokov za krave molznic s koruzno silažo.

vrsta krme	12	kg krme za 1 mleka			28
		16	20	24	
paša — mlada zelena krma	50	50	50	50	50
koruzna silaža	8	8	8	8	8
seno	1	1	1	1	1
zrnje žit + oljne tropine	—	1	2,5	4	6
mineralna mešanica	—	0,03	0,06	0,12	0,15
lucerna — črna detelja	50	50	50	50	50
koruzna silaža	10	10	10	10	10
seno	1	1	1	1	1
zrnje žit	—	1	2	3	4
oljne tropine	—	—	0,5	1	2
min. mešanice	—	0,04	0,06	0,09	0,12

Če mineralnih mešanic poleti ne dajemo, bi morali obvezno dodajati živinsko sol, od 30–90 g/dan. Molznicam, ki dajejo nad 25 l

mleka, dajemo koncentrirana krmila v 2- do 3-dnevni obrokih (na en obrok 2–3 kg). Krmljenje s koncentriranimi krmili v večjih količinah naenkrat se manj uporablja, kar lahko vpliva tudi na količino mlečne tolašče. Tudi uživanje voluminozne krme je večje ob pokladanju manjših količin koncentrirane krme.

Računamo, da molznica ob pokladanju 8–10 koruzne silaže in 1–2 kg sena poje še približno 50 kg zelene krme ali paše. S tem obrokom dobimo energijo za 12–14 l mleka, kar je dovolj za posušene krave in molznice, ki ne dajo več kot 14 l mleka. Za večjo proizvodnjo predvsem molznicam po telitvi dodajamo žitni drob, do proizvodnje 20 l mleka je lahko tudi koruzni storž. Nad 20 l mleka pa dajemo koncentrirana krmila, ki vsebujejo za 2 do 2,5 l mleka prebavljivih surovih beljakovin in energije. Taka krmila sestavljamo iz 25–30 % oljnih tropin in 70–75 % zrnja žit. Ko nam zmanjka koruzna silaža in imamo na voljo le zeleno krmo ali pašo dajemo do proizvodnje 25 l mleka le žitni drob in šele za večjo proizvodnjo dodajamo mešanico oljnih tropin (20–25 %) in zrnja žit (75–80%) ali mešanico otrobov (40–50 %) in zrnja žit (50–60 %). V nobenem primeru pa ne smemo pozabiti na mineralne dodatke, predvsem natrij in mikromineralne, ki so nujno potrebni tudi ob poletnem krmljenju krav molznic. Mineralne dodatke dodajamo v posebno korito, če so krave na paši ali v prosti reji, drugače pa jih mešamo med zrnje žit ali druga koncentrirana krmila 2–3 %. Natrij lahko dodajamo tudi v obliki lizalnih kamnov, ki vsebujejo še mikromineralne. Lizalne kamne namestimo v posebne nosilnike ali jih s posebno žico privežemo v jasli za dve in dve kravi skupaj.

Poletno krmljenje plemenskih telic

Vzreja plemenskih telic je zelo pomembna. Zato je ne smemo zanemarjati in je prav, da jim namenimo posebno pozornost in jim omogočimo normalen razvoj. Najuspešnejša je srednja intenzivna vzreja, ko telice dosežejo v 1. letu starosti približno 50 % končne teže in v obdobju pred telitvijo priraščajo 60 do 700 g na dan.

Za srednje intenzivno vzrejo plemenskih telic lahko uporabljamo za prehrano večinoma voluminozno krmo, v poletnem obdobju predvsem pašo in drugo zeleno krmo, kar je tudi z ekonomskega zornega kota najugodnejše. Primerno intenzivna vzreja se kaže v primernih prirastih in razvoju organov, ki zagotavljajo ne samo dobro rast, ampak tudi zdravje, plodnost in dolgo življenje. S prehrano lahko vplivamo na rast, čas spolne zrelosti, uspešno oploditev, razvoj plodu in na telitev ter na odpornost in mlečnost v poznejšem obdobju. Preveč intenzivna prehrana plemenskih telic povzroča, da so telice zamaščene in imajo pogosto že pred telitvijo presnovne bolezni. Take telice je mogoče nekoliko prej pripustiti, ker so spolno zrele prej, vendar so zanje značilne težje telitve, plodnostne motnje in manjša mlečnost v naslednjih laktacijah. Tudi preskromno krmljene telice so slabo razvite, zato jih pozneje pripuščamo in tako podražujemo proizvodnjo. Poleg tega se pri takih telicah rade pojavljajo plodnostne motnje. Mi priporočamo tako intenzivnost vzreje, da telice priraščajo dnevno od 600 do 700 gramov na dan v vsem obdobju vzreje pred telitvijo. Tako dosežejo teže 360–400 kg v 15–16 mesecih starosti, ko so primerne za pripustitev. V poletnem obdobju je zelena krma za vzrejo plemenskih telic zelo primerna. Tudi hranilna vrednost zelene krme je za plemenske telice ustrezna. Zelo učinkovita je vzreja plemenskih telic na paši, zato bi ji morali dati prednost. Marsikje se premalo zavedajo, kako ugodno deluje paša na razvoj posameznih organov in udov, zlasti nog.

Do desetega meseca starosti običajno plemenske telice krmimo z ustrezno voluminozno krmo in doma pridelano močno krmo (zrnje žit, oljne tropine, mineral. vit. dodatki), ki mora biti prilagojena potrebam telet v tem obdobju. Prehod na zeleno krmo mora biti postopen, ne glede na starost telet. Zeleno krmo dodajamo postopno. Vsaj 14 dni postopno povečujemo zeleno krmo in pri tem posebej pazimo, da je v obroku vsaj nekaj zelo dobrega sena ali otave. Tudi pašo na začetku omejujemo na manjše količine, do 10 kg na dan. Plemenske telice popasejo po enem letu starosti 20–25 kg paše. Na paši jim je treba omogočiti dostop do zdrave pitne vode in na začetku paše dodati nekaj energetske krme, predvsem mlajšim telicam. Vsekakor moramo poskrbeti za dodatno krmljenje telic tudi z min. vit. mešanicami ali vsaj z živinsko soljo. V drugem letu starosti, ko dosežejo plemenske telice težo 300 do 400 kg, se sposobnost zauživanja zelene krme oziroma paše močno poveča, zato dokrmeljevanje z močno krmo ni več potrebno, poskrbimo le za vodo in mineralne snovi, posebej natrij.

Tudi za visoko breje telice je paša idealna krma. Oh zgodnji spomladanski paši zaradi obilice vode in majhni količini vlaknine dodajamo brejim telicam 2–3 kg sena ali 6–8 kg koruzne silaže. Prehod na mlado pašo mora biti tudi pri brejih telicah postopen. Ko je trava primerno visoka, je lahko tudi za breje telice edina krma, če je na voljo dovolj. Tehnika krmljenja visoko brejih telic na paši in z zeleno krmo je ista kot krmljenje visoko brejih krav in je opisana v gornjem delu sestavka.

mag. Ernest Omar

SILIRANJE TRAV

Če hočemo pridelati kvalitetno osnovno krmo za krave molznice, bogato s hranilnimi snovmi, moramo pripraviti travno silažo. Pri nas se mora vse več trave, posebej še prvega odkosa, silirati, to pa zaradi ranejših košnje in manjših izgub pri siliranju.

Travna silaža, ki jo dajemo kravam molznicam, še posebej, ko so krave v prvi polovici laktacije, mora vsebovati visok odstotek beljakovin z nizko topnostjo in visoko prebavljivostjo. Da bi to dosegli, moramo travo pokositi, ko pridelek vsebuje 20–22 % beljakovin. Tako dobimo 17–19 % beljakovin v silaži.

Kdaj prva košnja silažne trave?

Tu se odločamo za kakovost in količino. Teoretično je to sicer mogoče, praktično pa je to mnogokrat težko doseči. Meja, ko se začne bistveno spreminjati hranilna snov v travi, je začetek latenja.

Trava iz vrst ljučk ne tvori istočasno več kot 3–4 rastoče liste. Ko se pojavi četrti list na vrhu stebela, se bo spodnji začel sušiti in odmirati. Z njim izgine večina proteinov in sladkorja. Kar ostane, je daljše steblo, ki pa je celulozno in zato tudi slabše prebavljivo kot list.

Začetek latenja je često optimalni čas za košnjo, seveda za tiste, ki želijo vpeljati v obrok visoko vredno voluminozno krmo. V tem stadiju rasti je razmerje med listi in stebлом najugodnejše, vendar moramo travo pokositi, preden začne odmirati prvi spodnji list.

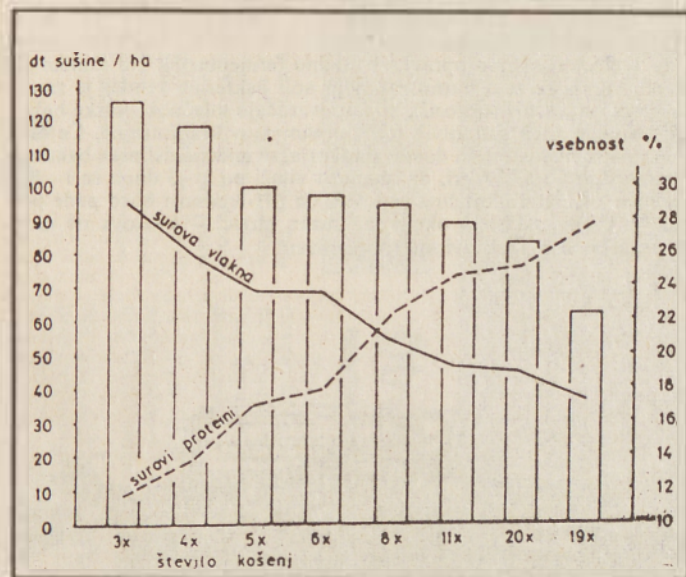
V fazi polnega latenja in na začetku cvetenja vsebnost surovih vlaken zelo hitro narašča, to pa zaradi rasti stebela, ki mora biti trdno, da lahko opravlja svojo življenjsko funkcijo, da nosi lat in v njem seme. Ko rastline olesenijo, njihova stebela postanejo čvrsta in tudi znatno slabše prebavljiva. Sladkor, ki je bil v celicah, se spremeni v celulozo za hemicelulozo, med molekule celuloze se vplete lignin, kar povzroči zelo slabo prebavljivost naše krme.

Tabela 1:

Vsebnost surovih proteinov v fazi latenja začne zelo hitro padati, še hitreje se zmanjšajo prebavljive beljakovine, to pa zaradi slabše prebavljivosti.

Graf 1:

Vpliv števila košenj na pridelek in vsebnost surovih vlaken in surovih beljakovin

Kot je razvidno iz grafa, se z višjim številom košenj dviguje vsebnost surovih proteinov, surovih vlaken pa je manj.

Surove beljakovine (proteini) se s staranjem hitreje zmanjšujejo pri zgodnjih kot pri poznih vrstah trave. Za detelje je značilno, da pozneje olesenijo, s tem pa izboljšajo prebavljivost in kakovost naše krme.

Tabela 2:

Travne ruše z majhnim deležem detelje se hitreje starajo kot ruše z veliko detelje in zeli. Če bomo drugo in tretjo košnjo prav tako opravili na začetku latenja, bo skupna teža zelene mase, pridelane na travju, znašala le nekaj manj kot pri klasičnem trajanju raste dobe trave. Pomembna pa bo razlika v prehrani in višji hranilni vrednosti

pridelka, katerega prebavljivost je na začetku latenja dosti boljša. To pa preprosto zaradi več beljakovin, sladkorja in ostalih ogljikovih hidratov v travi, ki je bila pravočasno silirana.

Višja prebavljivost bo omogočila živalim, da dobe iz krme več hranilnih snovi. Iz visoko kakovostne silaže lahko živali dobijo vse ali pa večino hranilnih snovi, ki jih potrebujejo. V običajnem obroku pa dobijo te hranilne snovi iz kupljenih beljakovinskih koncentratov.

Za trenutek se vrnimo nazaj. Dve strani sta pomembni, da bi si rastline hitreje opomogle in začele ponovno rasti:

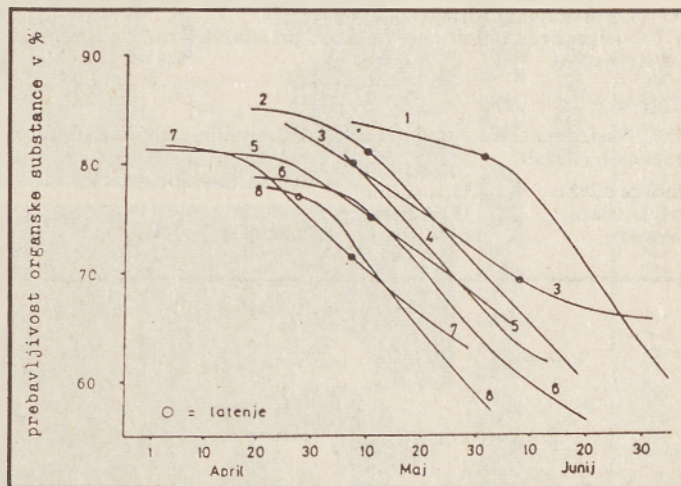
1. Čim krajše je steblo, ki je ostalo po košnji, dalj časa potrebuje trava za ponovno rast. Ponovna rast bo hitrejša, če bo ruša košena 5–7 cm visoko. Če kosimo v tej višini, se zmanjša možnost onesnaženja silaže z zemljo in s tem tudi možnost za škodljivo fermentacijo v silosu.

Druga prednost višje rezi je manjši delež stebelnja v silirnem materialu in s tem boljša kakovost silirnega materiala v končnem pridelku. Več ko krava poje stebel, manj prostora je v vampu za kvalitetne liste, ki so zaradi večje hranilne vrednosti koristnejši za prirejo mleka.

2. Prej ko pokošeni ruši dodamo dušik, hitreje bo sposobna ponovno rasti. Če z dodajanjem dušika predolgo odlašamo, bo trava izničila prednosti gnojenja. Poleg tega bo ostalo preveč neporabljenega dušika, kar bo ob naslednji košnji zmanjšalo delež sladkorja v rastlinah in povzročilo težave pri fermentaciji ne le v silosu, temveč tudi v vampu.

Graf 2: Prikaz staranja različnih vrst trave med rastjo

Graf prikazuje staranje trave med rastjo, prebavljivost organske substance in s tem tudi padanje hranilnih snovi pri različnih gospodarsko pomembnih vrstah trave.

1. angleška ljučka
2. angleška ljučka — ranejša sorta
3. mačji rep
4. travniška bilnica
5. italijanska ljučka
6. travniška latovka
7. trstikasta bilnica
8. pasja trava

Kot je vidno iz grafa, so trave okrog številke 1 najpoznejše, zato njihova prebavljivost pozneje bolj pada kot pa je pri travah, ki so po svoji rasti ranejše (št. 8 — pasja trava).

Učinkovitost prebave v vampu je največja, kadar je delež topnega dušika v krmi, ki pretežno izvira iz neporabljenega gnojila, v rastlini čim manjši.

Kako dolgo travo pred siliranjem sušimo?

Najbolj preprost ukrep za uspešno siliranje travja je predhodna uvelost. S siliranjem takega materiala dokaj zanesljivo preprečimo delovanje nezaželenih mikroorganizmov, predvsem maslenokislinskih bakterij, zmanjšamo izgube zaradi odcednega soka in izboljšamo uživanje krme.

Pri sušenju se s povečanjem sušine krme poveča tudi vsebnost sladkorja, kar ugodno vpliva na fermentacijo. S povečanjem sušine se poveča ozmatski tlak, ki v večji meri preprečuje delovanje nezaželenih mikroorganizmov. Pri sušenju pa nastanejo tudi izgube zaradi dihanja. Te izgube niso velike, če je vreme lepo in sušenje hitro, lahko pa so precejšnje, če krmo izpira dež ali se le-ta dalj časa suši. V tem primeru se zaradi dihanja izgubi precej sladkorja, zaradi hidrolize pa se poslabša kakovost beljakovin. V zelo slabih razmerah prične krma

gniti, kar neugodno vpliva na sestavo mikroflora in fermentacije. Pri sušenju in spravlilu krme v slabem vremenu je krma tudi onesnažena z zemljo. V številnih poskusih, ki so jih izvedli na inštitutih v okviru EGS, so pri sušenju trave ugotovili 3–13% izgub suhe snovi. Prevladuje mnenje, da moramo travo uveniti do primerne sušine v dveh dneh.

Če to ni mogoče, se odločimo za siliranje sveže trave s silirnimi dodatki. Pomembno je, da izkoristimo vse možnosti, da potrebno uvelost krme čim hitreje dosežemo. Z gnetenjem in obračanjem sušenje zelo pospešimo. Če trave ne obračamo, je neenakomerno posušena, kar otežkoča tlačenje.

Pri siliranju sveže trave so izgube pri fermentaciji precej velike že zaradi odcednega soka, ki vsebuje precej hranilnih snovi. Tudi fermentacija je intenzivnejša in nastane več organskih kislin. Posebno velike so izgube, če je silaža slabe kakovosti (onesnažena z zemljo ali ostanki gnojevke). Večina raziskav kaže, da so izgube manjše, če vsebuje krma 30–40% suhe snovi. Pri zelo suhi krmi se namreč izgube lahko zaradi večje prisotnosti zraka ponovno povečajo.

Ocenjevanje stopnje uvelosti pri silirnem materialu

Suha snov v %	
15	Sveže košena trava
20–25	Pri stiskanju krme so roke vlažne, od krme kaplja.
30	Pri zvijanju krme so roke še precej vlažne.
35	Pri zvijanju je v rokah samo še občutek vlažnosti.
40 in več	Tudi pri močnem zvijanju ostanejo roke suhe.

Ocena uvelosti za rezano krmo (Cabon, ITCF, 1984)

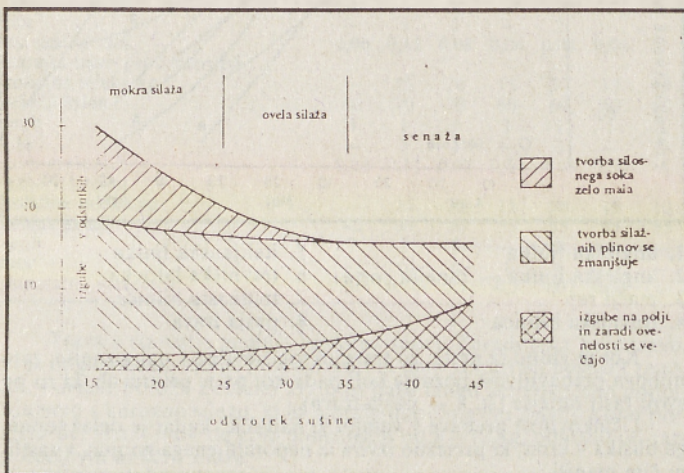
Približna suha snov v %		
15	Od krme na prikolicah kaplja.	
20	Kaplja pri stiskanju krme z roko.	Stisnjena krma ostane skupaj, ko stegnemo dlan.
25	Kaplja pri zvijanju krme.	
30	Pri zvijanju se navlažijo prsti.	
35	Pri zvijanju je občutek vlažnosti na prstih.	Stisnjena krma se kmalu razpusti, ko stegnemo dlan.
40	Prsti ostanejo pri zvijanju krme suhi.	

– Izgube hranilnih snovi v silosu pri silajah z različno vsebnostjo suhe snovi

Tabela 3:

Naslednja skica naj ponazori izgubo hranilnih snovi v silosu pri različnih silajah:

mokra silaža	15–25% sušine	
ovela silaža	25–35% sušine	
senaža	35–45% sušine	(v zatesnjenih silosih)

Izgube pri konzerviranju oziroma sušenju sena

Izgube pri spravlilu sena so velike, saj s sušenjem na tleh v lepem sončnem vremenu izgubimo 40–50% hranilnih snovi. V slabem vremenu pa so te izgube še dosti večje, tudi do 70%.

S sušenjem na sušilih izgube zmanjšamo, tako da na kozolcih, ostrgah, žičnih kozolcih znašajo 25–30%. Najmanj izgub je pri prevetravanju (s hladnim zrakom 25–30%, s toplim zrakom v predoru iz folije ali v komori pod streho, ki se ogreje od sonca, pa le 15–20%).

Vzroki za nastajanje izgub pri soncu so naslednji:

– Drobljenje sena je tem večje, čim več obračamo seno, ko je že suho. Seno bi se naj obračalo čim več, ko je še zeleno. Takoj, ko pokosimo, moramo travo raztrositi, nato pa obračati vsake 2–3 ure (stari pregovor pravi: Seno se suši na vilah), ko pa gre sušenje h koncu, obračamo manj in pazljivo, da bo drobljenje z obračalnikom čim

manjše. Največ hranilnih snovi, to je beljakovin, energije in vitaminov je ravno v listju trave in detelje, ki tudi pri sušenju najhitreje odpade.

Izgube nastajajo še zaradi dihanja in drugih kemičnih procesov. S sušenjem se spreminja sestava krme, zmanjša se predvsem delež bolj dostopnih in prebavljivih nestrukturiranih ogljikovih hidratov (sladkor, škrob), delež strukturalnih ogljikovih hidratov, predvsem celuloze, pa se relativno poveča.

Splošno priznano pravilo, naj bo košnja čim zgodnejša, da bo kakovost krme čim boljša, je v naših razmerah ključnega pomena za smotrno prirejo mleka in mesa. Za kakovostno seno bi morali kositi dovolj zgodaj, ko je trava v začetku latenja. Takrat bi seno vsebovalo 80–90 g prebavljivih beljakovin, 350–380 g čistega škroba in ne več kot 25–27% surovih vlaken. S tako kakovostnim senom lahko nadomestimo dobro koruzno ali travno silažo in se energetska vrednost obroka bistveno ne zmanjša. Taka kakovost osnovnega obroka je za krave po telitvi in v pretežnem obdobju laktacije potrebna, posebej še, če hočemo doseči veliko proizvodnjo z majhno porabo koncentrata.

Izgube škrobnih enot, ki nastanejo pri siliranju:

– sveža silaža — 20% suhe snovi	25–40%
– ovenela silaža — 25–30% suhe snovi	20–34%
– silaža — 35% suhe snovi in več	17–27%

Kako poteka fermentacija silaže?

Na vsaki rastlini je na tisoče različnih mikroorganizmov, ki s krmnimi rastlinami pridejo v silos, ne glede na to, ali je masa sveža ali pa ovenela.

Med drobnoživkami oziroma mikroorganizmi so tudi mlečnokislinske bakterije, ki so v naravi že tako ali tako močno razširjene. Človek jih že od nekdaj uporablja pri uživanju hrane (kisló zelje in kisló repa). Mlečnokislinske bakterije tvorijo organske kisline. Med njimi je seveda najpomembnejša mlečna kislina. Tako se v krmi poveča kislota in s tem zagotovi obstojnost silaže. Zakisanje silažne mase lahko dosežemo po drugi poti, z dodajanjem različnih konzervansov, ki ravno tako zakisajo silažo do kislote pH 3,8–3,6. Za konzervanse uporabljamo predvsem organske kisline ali pa njihove soli.

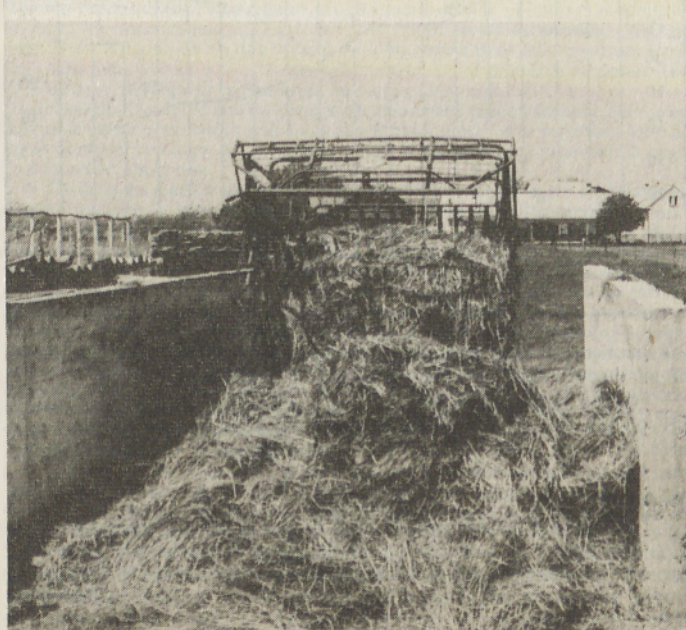
Mlečnokislinske bakterije — označujemo jih gram pozitivne nesporogene mikroorganizme — fermentirajo lahkotopne ogljikove hidrate v mlečno kislino. Razdeljene so v dve skupini: v prvi so homofermentativne mlečnokislinske bakterije, ki fermentirajo sladkor, ki ima 6 atomov ogljika (grozdni sladkor, sadni sladkor) v mlečno kislino. Druga skupina so heterofermentativne mlečnokislinske bakterije, ki pa iz sladkorja poleg mlečne kisline fermentirajo še alkohol in očetno kislino.

Za mlečnokislinske bakterije je poleg ugodnega okolja (hrana, to je sladkor) pomembna še ugodna temperatura (med 15 in 30°C).

Pri mlečnokislinskih bakterijah razlikujemo dve skupini:

– bakterije hladnega vrenja	15–30°C
– bakterije toplega vrenja	40–54°C

Običajno imamo opravka s hladno fermentacijo. Na samem začetku vrenja se zelo burno razvijajo aoli bakterije, vendar je zaradi naglega padca pH (kislota), ki ga povzročajo mlečnokislinske bakterije, življenje teh škodljivih mikroorganizmov kratkotrajno. Če imamo v silirnem materialu dovolj sladkorja, se mlečnokislinske bakterije razmnožijo v toliki meri, da imamo v silaži po 2–3 dneh že 1–2% mlečne kisline. Ta količina zadostuje, da pH-vrednost hitro pade pod 4,2. V takšnem kislem okolju pa razen glivic — kvasovk ne more uspevati noben škodljiv mikroorganizem.

Škodljivost nezaželjenih mikroorganizmov v silaži

Maslenokislinske bakterije razgrajujejo poleg produktov iz sladkorja še mlečno kislino. Povrh vsega pa napadajo tudi beljakovine, pri čemer nastajajo razkrojni proizvodi, ki oslabijo kislno reakcijo silaže.

Maslenokislinske bakterije se razvijajo le pri temperaturah od 28°–40° C. Kislost silaže pa ne sme biti višja kot pH 4,2. Če se hočemo izogniti tem bakterijam, moramo paziti na temperaturo v silaži, da ne bo višja od 28° C, in v silažo ne vnašamo zelja.

Zaželjeno je, da bi bile silaže brez maslene kisline, vendar je težko pridelati tako silažo. Za prehrano goveda se dopušča, da je silaža vsebuje v malih količinah. Če je maslene kisline več, silaža močno smrdi po njej in amoniaku. Take silaže živali malo pojedjo in zelo vpliva na kakovost mleka.

Mirno lahko trdimo, da je uspeh pri siliranju odvisen od dveh dejavnikov:

- čim bolj popolno iztisniti zrak iz silosne mase;
- dati ugodne razmere mlečnokislinskim bakterijam, da nam silažno maso čimprej zakisajo z mlečno kislino in zavrejo delovanje škodljivih mikroorganizmov.

Tabela 4:

Zakaj moramo silosni material temeljito potlačiti in iztisniti zrak?

Na rastlini so poleg zaželenih mlečnokislinskih bakterij vedno tudi taki mikroorganizmi, ki nam lahko krmo pokvarijo, npr. plesni, maslenokislinske bakterije, gnilobne bakterije in kvasovke.

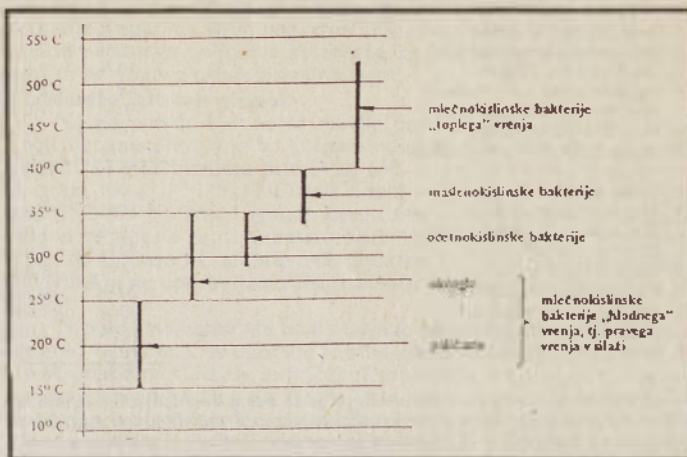
Poleg mikrobov delujejo v silaži, zlasti na začetku siliranja, rastlinski encimi. Rastlina diha, dokler ima na voljo kisik, in z dihanjem izgublja hranilne snovi. Teh izgub je v silaži toliko več, kolikor več je v silosni masi zraka; tem intenzivnejše je namreč dihanje in tem bolj se segreje silosni material, kar nam seveda povečuje izgube.

Pri dihanju, ki je značilno za prvo obdobje po polnjenju silosa, se porablja sladkor, hkrati pa nastaja ogljikov dioksid, ki iztisne preostali zrak. Rastlinski encimi, ki delujejo v silosu še nekaj časa, razgrajujejo beljakovine na njihove sestavne dele.

Sprva nastanejo v silaži razna vrenja in razkroji, ki so delno rastlinskega, delno mikrobnega značaja.

TAB. 4

Ker je temperatura tako važna za pravi potek vrenja, pregledno prikazimo temperaturne razpone za najugodnejši razvoj drobnoživk v silaži:

Pri mlečnokislinskih bakterijah razlikujemo torej dve skupini:

- bakterije »hladnega« vrenja in
- bakterije »toplega« vrenja.

Naša naloga je, da ustvarimo ugodne okoliščine za hiter razvoj in delovanje mlečnokislinskih bakterij, s tem oviramo ter zadržimo vpliv in delovanje tistih mikroorganizmov, ki kvarijo silažo. Ko silosni material dobro tlačimo v silos, oviramo dostop zraku. Tako ustvarimo ugodne okoliščine za razvoj koristnih mikroorganizmov.

Vrhno plast silaže pa zavarujemo pred kvarjenjem s plastično folijo, ki jo moramo obtežiti z gumami, ob robu pa s peskom. Če silos ni dobro pokrit, ob vetru folija plapolata in deluje kot črpalka, ki v silos dovaja zrak. S tem je zgornja plast silosa za nas in za naše govedo izgubljena.

Literatura je na voljo pri avtorju. Strokovna svetovalna služba ŽVZ M. Sobota: Jože Puhan, dipl. inž. kmet.

IZBOR TRAV, DETELJ IN TRAVNO DETELJNIH MEŠANIC

PRIDELAVA NA NJIVSKIH IN TRAVNIŠKIH POVRŠINAH TER ZELENTEV ALI MULČENJE V VINOGRADIH

Prvi pogoj za uspešno in zlasti donosno živinorejsko proizvodnjo je domača krmna podlaga, t. j. poceni, na kmetiji pridelana (voluminozna) krma. Naravne razmere so tudi v Pomurju ugodne za rast in razvoj travne ruše. Živinorejska, zlasti govedorejska proizvodnja, še premalo temelji na lastnem pridelku krme, zato je nujno treba povečati količino in izboljšati kakovost pridelovanja voluminozne krme. Eden od temeljnih dejavnikov, ki vpliva na večji pridelek voluminozne krme, je uporaba obilnorodnih, kakovostnih in našim rastnim razmeram prilagojenih vrst trave in detelje ter njihovih mešanic, bodisi za obnavljanje degradiranega travja bodisi za pridelovanje na njivah ali za zatravitev v vinogradih.

Pri sestavi mešanice moramo upoštevati:

- podnebne razmere,
- vrsto tal, na katerih bo mešanica rasla,
- način rabe mešanice (košnja, pašna-košna raba),
- čas trajanja mešanice,
- lastnosti in zahteve posameznih vrst trave in detelje (konkurenčna sposobnost, ritem rasti, ranost, trpežnost).

Tabela 1: Razmerje med travo in deteljo v mešanici

Za 1- do 1,5-letno rabo	Za 2- do 4-letno rabo	Za večletno travniško rabo
80–90 % sem. det. 10–20 % sem. trave	70–80 % sem. det. 20–30 % sem. trave	10–20 % sem. det. 80–90 % sem. trave

Deteljno-travne mešanice za košno rabo na njivskih površinah

Vrsta	Sorta	kg/ha
1. črna detelja mnog. ljulka	cv. poljanka, reichersberger	10
	cv. draga, tetraflorum	10
		Skupaj 26
2. črna detelja pasja trava	ista	16
	cv. kopa	4
		Skupaj 20
3. črna detelja pasja trava mnog. ljulka	ista	16
	ista	2
	ista	5
	ista	5
		Skupaj 23

4. črna detelja		Skupaj 20
5. lucerna pasja trava	cv. kruševačka K-1, orca	27
	cv. kopa	2
		Skupaj 29
6. lucerna tr. bilnica	ista	24
	cv. jabelska	12
		Skupaj 36
7. lucerna trav. bilnica pasja trava	ista	24
	cv. jabelska	2
	cv. kopa	6
		Skupaj 32
8. lucerna	ista	Skupaj 30

Bolj kot v obliki čiste kulture naj bi v Pomurju pridelovali deteljo in travo v različnih deteljno-travnih in travno-deteljnih mešanicah. Detelja in trava imata različne zahteve glede tal in podnebja. V tem in še v nekaterih drugih lastnostih se med seboj dopolnjujeta, iz tega pa izvirajo tudi prednosti deteljno-travnih mešanic.

1. Detelja ima globoke korenine in črpa hranilne snovi iz globjih plasti, nasprotno pa ima trava plitvejšee korenine in črpa hranila iz gornjih plasti. Tako se poveča življenjski prostor koreninskega sistema in izboljša izraba hranilnih snovi iz tal, kar vpliva na večjo proizvodnost rastlin v deteljno-travni mešanici.
2. Deteljno-travne mešanice dajo v manj ugodnih rastnih razmerah, kjer čisti posevki detelje ne bi bili zanesljivi, bolj zanesljiv in večji pridelek kot čisti posevki detelje.
3. Detelja je rastlina, ki bogati tla z dušikom, ki je na voljo travi v mešanici.
4. Trpežnost deteljno-travnih mešanic je večja v primerjavi s čistimi posevki detelje. Tako se na primer črna detelja že v drugi polovici drugega leta lahko močno razredči, zapleveli. Če pa jo sejemo v mešanici s travo, jo lahko izkoristimo še v tretjem letu rasti.
5. Krmna mešanica se tudi laže in bolje silira, izgubi se manj listja in je bogatejša z različnimi hranilnimi snovmi.

Za setev travno-deteljnih mešanic v Pomurju bi prišle v poštev naslednje kombinacije:

A — Pašna raba — sušna območja		
1. bela detelja (cv. milka)	15 %	3,0 kg
2. rož. nokota (cv. bosna latus)	5 %	1,0 kg

3. trav. bilnica (cv. jabelska)	19%	13,3 kg
4. trpežna ljulka (cv. jabelska)	31%	9,3 kg
5. trav. latovka (cv. troy)	20%	6,0 kg
6. mnog. ljulka (cv. tetraflorum)	10%	5,0 kg
	100%	37,6 kg

B — Pašna raba — vlažna območja

1. bela detelja (cv. milka)	15%	3,0 kg
2. črna detelja (cv. poljanka)	5%	2,0 kg
3. mačji rep (cv. krim)	10%	2,0 kg
4. trpežna ljulka (cv. jabelska)	40%	12,0 kg
5. trav. bilnica (cv. jabelska)	10%	7,0 kg
6. trav. latovka (cv. troy)	10%	3,0 kg
7. mnog. ljulka (cv. tetraflorum)	10%	5,0 kg
	100%	34,0 kg

C — Intenzivni travnik

1. bela detelja (cv. milka)	15%	3,0 kg
2. rož. nokota (cv. bosna latas)	5%	1,0 kg
3. trav. latovka (cv. troy)	10%	3,0 kg
4. mačji rep (cv. krim)	15%	3,0 kg
5. trav. bilnica (cv. jabelska)	20%	14,0 kg
6. trp. ljulka (cv. jabelska)	20%	7,0 kg
7. rdeča bilnica (cv. jabelska)	5%	2,0 kg
8. mnog. ljulka (cv. tetraflorum)	10%	5,0 kg
	100%	38,0 kg

Zelenitev ali zatratitev travniških tal je že nekaj desetletij znan tehnološki ukrep. Še posebej pospešeno se je začel ta ukrep uveljavljati v vinogradih ob prehodu na mehanično obdelavo tal in uporabo strojev pri zaščiti vinske trte. Pri tem se namreč zaradi tlačenja vlečnih strojev ruši struktura tal, slabša se biološka aktivnost in z njo povezana rodovitnost.

Z zatratitvijo tal poskušamo navedene negativne vplive omiliti in predvsem povečati količino organskih snovi v plasteh, kjer se razrašča trta, in tako izboljšati prepustnost travniških tal za zrak in vodo.

Veletni posevki

Na nekoliko težjih tleh v vlažnejših rastnih razmerah bomo sejali seme mačjega repa — vrsto krim (20 kg/ha) ali mešanico:

80 % mačji rep (cv. krim)	16 kg/ha
20 % bela detelja (cv. milka)	3 kg/ha
	19 kg/ha

Na srednje težkih tleh bomo sejali monokulturo trpežne ljulke — vrsta marino ali ilirko (35 kg/ha) ali mešanico:
80 % trp. ljulke (cv. marino) ali ilirke 28 kg/ha
20 % bela detelja 3 kg/ha
31 kg/ha

Na lažjih, vendar ne presuhen tleh bomo sejali monokulturo travniške latovke — vrsta SK-46 ali berby (30 kg/ha) ali mešanico:
80 % trav. latovke (cv. SK-46) ali berby 24 kg/ha
20 % bele detelje (cv. milka) 3 kg/ha
27 kg/ha

Na lažjih tleh s sušnejšimi rastnimi razmerami bomo sejali monokulturo rdeče bilnice — vrsta jasna ali borgarena (35 kg/ha) ali mešanico:
80 % rdeče bilnice (cv. jasna) ali borgarena 28 kg/ha
20 % bele detelje (cv. milka) 3 kg/ha
31 kg/ha

Na vseh tleh pa bo bolj ali manj dobro uspevala tudi monokultura bele detelje, ki bo predvsem dobro obogatila tla z dušikom. V ta namen sejamo belo deteljo (cv. milko) 15 kg/ha.

Za setev bomo izbirali predvsem nizke vrste trave, ki se gosto in predvsem blazinasto razraščajo, da dobro prekrivajo tla, in ki ob svoji rasti ne bodo dosegle trsja, ga zasenčevale in v njegovem območju zadrževale vlage ter s tem povzročale pospešen razvoj bolezni.

Sejati smemo le v dobro pripravljeno zemljo z drobno grudičasto strukturo.

Povzeto po literaturi: prof. dr. Jože Korošec, Pridelovanje krme, 1990; Sodobno kmetijstvo, št. 11, Ljubljana, nov. 1986

Stanko Kapun, dipl. inž. agr.

TEHNOLOGIJA PRIDELOVANJA KORUZE

Koruzo je poljščina, ki je ne glede na njen dohodkovni položaj še zmeraj med vodilnimi poljščinami v kolobarju. Vsako leto se pojavi vrsta novosti v tehnologiji pridelovanja posameznih poljščin, prav tako tudi koruze. Izbor koruze smo predstavili v enem od prejšnjih prispevkov, v današnjem pojasnjujemo ostali del tehnologije.

GNOJENJE KORUZE

Količina gnojil, ki jih bomo uporabili za gnojenje koruze, je v največji meri odvisna od načrtovanega pridelka in založenosti tal s hranili. S povečevanjem pridelka se povečuje količina porabljenih hranil.

Pridelek zrnja (t/ha)	Porabljena hranila (kg/ha)		
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
7,0	209	71	211
8,0	239	81	241
9,0	269	91	271
10,0	299	101	301

Na podlagi odvzema načrtujemo gnojenje, kjer upoštevamo še določene zakonitosti.

Pomemben element za določanje intenzivnosti gnojenja je seveda naravna plodnost zemljišča. Pred določanjem skupne količine gnojil in razmerja hranil v njih je potrebno s kemično analizo tal ugotoviti vsebnost najpomembnejših hranil. Kemična analiza je dobra pomoč pri razumnem gnojenju.

Vloga posameznih hranil je različna, zato morajo biti vsa na razpolago.

Dušik od vseh hranil najbolj vpliva na višino pridelka, saj je odločilnega pomena za oblikovanje listne površine in njeno ohranjanje v aktivnem stanju. Posevki koruze najbolj potrebujejo dušik 15—25 dni pred metljenjem. Oblika dušika ne vpliva na višino pridelka, za čas uporabe pa je dokazano, da se pridelek povečuje z dodajanjem dušika pred setvijo in med njo. Ker se dušik v tleh slabo veže in je podvržen izpiranju, je potrebno v humidnejši klimi in na lažjih prepustnih tleh del dušika dodati z enim ali dvema dognojevanjema. Ta ukrep smo v zadnjih letih poenostavili in ga stisnili v predsetveno gnojenje.

Koruzo potrebuje fosfor enakomerno med vso vegetacijo, posebej pa v začetnih fazah razvoja. Na območjih z vlažnejšo klimo in na revnih tleh je potrebno celotno količino fosforja razporediti v 2—3 obroke: pri osnovni obdelavi 50 % celotne količine (zaoravanje), pri pripravi tal za setev 20—25 % in s setvijo v trakove 25—30 %, kar je posebno pomembno na tleh, ki kažejo znake pomanjkanja fiziološko aktivnega fosforja (vijoličasta barva na mladih rastlinah).

Najbolj potrebuje koruzo kalij v obdobju od vznika do metličevanja. V večini primerov so naša zemljišča dobro založena s tem hranilom. Kljub temu je potrebno zaradi njihove povezave z dušikom in fosforjem redno gnojiti s kalijem.

Na tleh, kjer lahko pričakujemo višji pridelek, oskrbimo tla z večjo količino hranil, kar se nam do določene mere obrestuje z višjim pridelkom.

Ob gnojenju z organskimi gnojili se seveda količine mineralnih gnojil znižajo.

Pri uporabi 25—30 ton hlevskega gnoja na hektar ali 30—35 m³ gnojilke je potrebno v obliki mineralnih gnojil dodati še: 140—180 kg/ha N, 80—100 kg/ha P₂O₅, in 10—140 kg/ha K₂O.

Če koruze ne gnojimo z organskimi gnojili, znašajo skupne potrebne količine mineralnih hranil za priporočene hibride (pričakovani pridelek 8—9 ton): 200—220 kg/ha N, 100—140 kg/ha P₂O₅, in 200—270 kg/ha K₂O.

Spodnje meje odmerkov veljajo za njive z visoko naravno plodnostjo, zgornje meje pa za njive s slabšo naravno plodnostjo. Na boljših zemljiščih lahko celotno količino fosforja in kalija potrosimo med osnovno obdelavo tal. Na revnejših tleh dve tretjini zaorjemo, tretjino pa potrosimo pred spomladansko pripravo tal za setev oziroma upoštevamo prejšnja načela. Uporabimo formulacije NPK z manjšim deležem dušika (npr. 8—26—26, 10:20:30).

Pri uporabi sejalnikov z deponatorji mineralnih gnojil opravimo startno gnojenje. Deponatorji polagajo gnojila v trakove okoli 5 cm vstran in 5 cm globlje od semena. Uporabimo formulacije NPK z večjim deležem dušika (npr. 120 kg/ha NPK 18:9:9). Ukrep lahko pomembno vpliva na start in mladostni razvoj posevka.

Z osnovnim in startnim gnojenjem dobi posevek 70—100 kg/ha dušika, preostalo količino pa potrosimo ob dognojevanju, ko ima koruza 6—8 listov in je visoka 30—50 cm. Pri večji skupni količini dušika in na težjih globokih tleh lahko dušik potrosimo v dveh približno enakih odmerkih (ob setvi in pri dognojevanju). Dognojujemo med posejane vrste s KAN (27 % N) ali ureo (46 % N), ki jo je potrebno zadelati v zemlji. S količino dušika ne kaže pretiravati, kot se pogosto dogaja.

Posebno vlogo v prehrani sodobnih hibridov ima listno (foliarno) gnojenje, s katerim pospešimo mladostni razvoj, povečamo pridelek in dosežemo ranjšje spravilo.

Listna gnojila (foliar special) za koruzo imajo hranila v razmerju 1:2:1 (poudarek na fosforju), so v rastlini hitro dostopni — kelatni obliki in je njihov učinek hitro opazen. Poleg osnovnih hranil vsebujejo tudi mikrohranila.

Trenutno je na tržišču foliar special, ki ga uporabimo, ko ima koruza 5—7 listov, ukrep ponovimo čez 10—14 dni. Količina uporabe je 5—10 l/ha. Če kaže koruzo izrazite znake pomanjkanja fosforja (vijoličasta barva), začnemo škropiti, ko ima 3—5 listov. Čurke škropilnice usmerimo na vrste.

Pri obravnavi rodovitnosti tal za pridelovanje koruze je potrebo upoštevati tudi kislost tal. Ta je izražena v pH-vrednosti in v normalnih razmerah naj ne bi bila nižja od pH 5,6. Pri ilovnatih in glinastih tleh tal pa so te meje še višje. Ker imamo opravka s povprečno kislimi tlemi, moramo v kolobarju načrtovati tudi apnenje.

GOSTOTA POSEVKA

Visok pridelek zrnja ali suhe snovi je mogoče doseči samo z največjo možno in optimalno gostoto posevka, ki ustreza posameznemu hibridu. Optimalna gostota je tesno povezana z izdatnim in kakovostnim gnojenjem ter s stalno oskrbo z vlagjo. Eden najvažnejših pogojev za visoko produktivnost posevka je, da absorbira čim več sončne energije, kar je v veliki meri odvisno od listne površine posevka. S poznejšim zrelostnim razredom se povečuje višina rastlin in številni listov, zato ranjše hibride sejemo gosteje, poznejše pa redkeje.

Gostoto setve prilagajamo posameznim hibridom in se giblje od 14–18 cm v isti vrsti. Večja gostota naj bo pri ranjših hibridih.

V okviru zrelostnega razreda se odločamo za zgornje meje gostote posevka ob spravi v naslednjih primerih:

- visoka naravna plodnost tal,
- intenzivno gnojenje z organskimi in mineralnimi gnojili,
- dobra oskrba z vodo (humidna klima),
- uporaba posevka za siliranje cele rastline.

SETEV KORUZE

Koruzo je poljščina, ki jo sejemo na končni sklop, zato je kakovost semena odločilnega pomena za doseganje optimalne gostote posevka in s tem visokega pridelka. V Sloveniji naj bi sejali le seme z visoko biološko vrednostjo (kaljivost vsaj 95 %, hladni test vsaj 85 %). Seme naj bi bilo tudi izenačeno po obliki in velikosti — kalibrirano, kar omogoča natančnejšo setev in daje izenačene posevke.

Koruzo sejemo, ko se tla na setveni globini (4–6 cm) ogrejejo na 8–10° C. Glede na pridelovalna območja se setveni čas v Sloveniji giblje od začetka druge polovice aprila do konca prve polovice maja. Prezgodnja setev v hladno in težko zeljo lahko ob slabi kakovosti semena povzroči slab vznik koruze, počasen mladostni razvoj in celo propadanje rastlin po vzniku.

Na težjih in vlažnejših tleh sejemo 4–5 cm globoko, na lažjih pa 5–6 cm.

Gostoto setve naravnomo z gostoto izmetavanja semena v vrsti. Ker pa v poljskih razmerah 10–20 % semena ne vzkali, mora biti gostota setve večja od gostote posevka ob spravi. S pomočjo tabele je mogoče določiti razdaljo med semeni v vrsti glede na zeleno gostoto posevka, ki jo navajamo pri posameznih hibridih, in glede na deklarirano kaljivost semena.

Če imamo seme s kaljivostjo 96 % in želimo imeti ob spravi 8,5 rastlin/m², mora biti razdalja med semeni v vrsti 14,5 cm.

Sodobni pnevmatski sejalniki enakomerno izmetavajo seme na željeno razdaljo do hitrosti 7 km/h. Starejši mehanski sejalniki še zadovoljivo sejejo le kalibrirano seme pri delovni hitrosti 4–5 km/h.

VARSTVO KORUZE

Zatiranje škodljivcev

Koruzo je gostitelj mnogih škodljivcev, ki vplivajo na zmanjšanje vitalnosti vzniklih rastlin in s hranjenjem zmanjšujejo asimilacijsko površino. Zaradi rastline in razpoložljive mehanizacije lahko z neposredno uporabo insekticidov zatiramo le škodljivce, ki delajo škodo na mladih rastlinah. Posredno, s temeljitim in pravočasnim uničenjem koruznice, pa prekinemo razvojni krog koruzne vešče. Ta ukrep mora biti skrb vseh pridelovalcev širšega območja in tudi inšpekcijskih organov.

V tleh živeče strune in sovke, ki se hranijo z vzniklimi rastlinami (strune izjeto tudi zrna) lahko uničimo z uporabo primerne insekticida na zrnih ali ob njih. Ob setvi priporočamo, da v vrste potrosite volaton G-5 (20–25 kg/ha) ali dotan G-5 (6–12 kg/ha). Strune in sovke se ne pojavljajo vsako leto v enakem številu in na vseh površinah, zato moramo pred tretiranjem (setvijo) opraviti pregled zemlje. Dober pripomoček je v tem primeru krompirjev test. Sele na podlagi določitve vrst prisotnih škodljivcev in njihovega števila se odločimo za rabo insekticidov.

V neugodnih vremenskih razmerah poškodujejo klične liste tudi žerke fiziologe muhe. Rastline s preluknjanimi kličnimi listi običajno propadejo. Precej škode povzročajo tudi ličinke švedske mušice. V mladi koruzi so ličinke v manjših, še zvitihi listih, kar zavre rast rastline. Če je ličinka poškodovala rastni vrh, požene rastlina stranske poganjke, ki so običajno jalovi. Zaradi poškodb, ki jih povzroči mušica in njene ličinke, je koruzo tudi bolj dovzetna za okužbe s koruzno bulavo smetjo. Proti temu ukrepamo z uravnavanjem setve (potrebna je setev v toplo zemljo, da koruzo hitro vznikne in preraste občutljivo obdobje) in s škropljenjem z insekticidi. Škropimo, ko so razviti 2 do 3 listi. Uporabimo lahko monokrotofos (1–2 l/ha) ali lebaycid (1–2 l/ha) ali decis EC — 25 (0,5–0,7 l/ha) ali fastac 10 % (0,1–0,12 l/ha) itd.

Zatiranje plevela

Visokega pridelka koruze ne moremo pričakovati brez temeljite-

ga uničevanja plevela, saj vznikne sočasno s koruzo in ji odvzema hranilne snovi, svetlobo in vlagjo.

Pri intenzivnem pridelovanju koruze ugotavljamo razvoj nekaterih odpornih vrst plevela, predvsem bele metlike in ščira. Za njihovo zatiranje imamo na voljo primerne herbicide, izbira le-teh pa je odvisna od načrtnega poljskega kolobarja, ki ga omejuje uporaba atrazinov, in od sestave ostale plevelne flore.

Standardno zatiranje plevela

Na površinah, kjer so se razvile proti atrazinu odporne travne enoletne vrste plevela in bo koruzi sledila ozimna pšenica, bomo plevel zatirali s herbicidom primextra 500 — tekoči (5–6 l/ha) ali primagram 500 (5–7 l/ha) ali lasso combi — tekoči (5–7 l/ha) ali ciatral KSZ (6–8 l/ha). Uspešno bomo semenske travnate in širokolistne vrste plevela zatirali z doma pripravljeno kombinacijo herbicidov dual 500 ali lasso EC ali bravo ob dodatku 50 % atrazinevega pripravka. Nikakor ne uporabljamo čistih atrazinskih pripravkov Atrazin, radazin).

Priporočene herbicide lahko rabimo pred ali po setvi koruze, toda pred vznikom. Čas uporabe je odvisen od pedoklimatskih razmer. Če škropimo na suha tla in pričakujemo daljše sušno obdobje, je potrebno herbicid vnesti v tla. Če po setvi posevka ni mogoče, lahko to opravimo tudi po vzniku koruze. Škropimo, ko imajo travnate vrste plevela razviti 1 do 2 lista. Po vzniku smemo uporabiti primagram 500, primextra 500 in lasso combi.

Po setvi, toda pred vznikom koruze, bomo na tistih površinah, kjer bodo koruzi sledile na atrazin občutljive poljščine (oves, sladkorna pesa, oljna ogrščica, lucerna itd.), uničili plevel s herbicidom ciatral KSZ (6–8 l/ha).

Na atrazin odporne širokolistne vrste plevela uspešno zatremo, še predno vzniknejo, s kombinacijo herbicidov dual ali alaklor + linuron (ciatral ALA).

Zatiranje plevela po vzniku koruze

Po vzniku zatiramo plevel v koruzi, ko ima 2–4 liste. Uporabljamo čiste kontaktne herbicide ali kombinacije kontaktnih in talnih herbicidov.

Kontaktni:

lentagran WP 2 kg/ha ali	basagran 3–4 l/ha ali
lentagran EC 2 kg/ha ali	harmony 10–15 g/ha

Pripravke uporabljamo proti širokolistnim na atrazin odpornim vrstam plevela, ko dosežejo višino 8–10 cm. Pripravki ne učinkujejo na koreninske večetle (slak, osat) in enoletne travne vrste plevela (kostreba, muhvič).

Kontaktni — talni:

clap 4 l/ha ali laddok 4 l/ha je kombinacija prej naštetih herbicidov z atrazinom, ko se njihovo delovanje razširi na enoletne trave, vendar te ne smejo prerasti 2–3 liste (kostreba, muhvič). Če kombiniramo skupino kontaktnih herbicidov z atrazinom, dobimo iste kombinacije in učinke.

Posebni herbicidi proti večetnim, koreninskim vrstam plevela (slak, osat):

banvel 480 0,75 l/ha

Koruzo ga dobro prenaša v mladem stadiju, učinkovitost pa je večja, ko plevel razvije čim večjo listno površino. Koruzo ga ne sme prekrivati. Delovanje na atrazin odporne vrste plevela je zadovoljivo v mladem stadiju.

Inačice brez atrazina:

1. Pred setvijo:	
surpass 6,7 E	5 l/ha
2. Pred vznikom:	
bravo	4–5 l/ha
lasso	4–5 l/ha
dual	2,5–3,5 l/ha
stomp	4,5 l/ha
3. Po vzniku:	
lentagran EC	1,5 l/ha
lentagran WP	2 kg/ha
basagran	3–4 l/ha
harmony	10–15 g/ha
banvel 480	0,75 l/ha

Inačica surpass 6,7 E deluje na enoletne trave in nekatere širokolistne vrste plevela. Potrebna je inkorporacija. Podobno deluje druga skupina. Tretja skupina in njeno delovanje je opisana v prejšnjem poglavju. Proti večetnim koreninskim vrstam plevela (slak, osat) uspešno uporabljamo sredstva na podlagi 2,4 D (eherban, herbocid), vendar moramo ravnati previdno, sicer lahko poškodujemo posevek koruze.

V posevkih koruze so pogosto nadležne tudi trajne travnate vrste plevela, kot so pirnica, pesjak, zadnje čase divji širek. Le-te lahko uničimo tako, da škropimo strnišča (v kolobarju), ko so ponovno porasla z omenjenimi pleveli, glifosatnimi sredstvi (cidokor, boom-efekt). V letošnjem letu smo dobili na tržišču nov herbicid tell 75 WG, ki se uporablja za zatiranje omenjenih vrst plevela v koruzi. Uporablja se, ko je plevel visok 10–20 cm v količini 40 g/ha ob dodatku vlažila ekstravon (0,1 % na količino vode). Geza Džuban, dipl. inž. kmet.

BOLEZNI IN ŠKODLJIVCI V POSEVKIH OZIMNIH ŽIT

Varstvo žit pred nekaterimi glivičnimi boleznimi.

Ukrepi za intenzivno pridelovanje žit vplivajo na spremembo mikroklima (gost sklop — višja relativna vlažnost zraka) in s tem ugodno vplivajo na pojav in razvoj glivičnih boleznih lista, bilk in klasa. To so predvsem poleganje, fuzioza, žitna pepelasta plesen in septorioza. Pojavljajo se različno močno, odvisno od sorte, lege in leta, vsako leto pa zmanjšajo pričakovani pridelek. Zato moramo pri intenzivni pridelavi žit, kjer želimo čim bolj izkoristiti potencialno rodnost novih sort, zagotoviti varstvene ukrepe, kot so ustrezen kolobar, temeljito podoravanje strnišč takoj po žetvi, setev odpornih ali tolerantnih sort proti posameznim boleznim in s primernimi fungicidi, to je sredstvi proti glivičnim boleznim, ter zavarovati posevek. V opisu bolezni navajam nekaj gospodarsko škodljivih.

ŽITNA PEPELASTA PLESEN

Razširjena je povsod, kjer pridelujejo omenjena žita. Na ječmenu je poleg listnega ožiga najpomembnejša bolezen, nevarnejša od rje. Povprečno zmanjšuje pridelek za 10 %, srednje močna okužba zmanjša pridelek za 15—20 %, močnejša pa še bolj. Svetovali smo, naj pridelovalci žit ne bi uporabljali fungicidov istočasno ob škropljenju proti plevelom, pač pa ob pojavu.

Začetnih bolezenskih znamenj pri žitni pepelasti plesni ne opazimo prav lahko. Najprej so okuženi osnovni deli listov in tudi stebila, ko se ti že neposredno naslanjajo na zemljo ali so v njeni bližini. To je posebej izrazito, če je posevek gost ali pregost. Na omenjenih organih se razvije najprej nežna belo sivkasta prevleka micelij. V začetku je rahla kot pajčevina, pozneje pa se zgosti in so blazinice micelija videti kot rahli polegli kosmiči vate. Z micelijem pepelasta plesen postopoma okužuje vse zelene dele žita, zlasti pa listno ploskev in pozneje tudi listno nožnico. Na pšenici lahko močno napade tudi plevice, kar je zelo škodljivo, ker ima asimilacija ravo v plevicah poseben pomen v mlečni zrelosti pri »polnjenju« zrn s škrobom. Okuženi listi se kmalu posušijo. Pri močni okužbi so s plesnijo pokrita tudi stebila in plevele. Če plesen okuži mlade žitne posevke kmalu potem, ko sneg skopni, lahko povzroči veliko škodo, ker žito prezgodaj dozori, zrna pa ostanejo drobna in zgubana. Če pa se plesen v večjem obsegu pojavi po cvetenju žita, navadno ne povzroči posebne škode.

ŽITNA PROGASTA RJA

Žitna progasta rja okužuje pšenico, ječmen, oves in rž. V primerjavi z drugimi rjami ta napada vse zelene dele žita. Razvija se pretežno na bili in listni nožnici, napada pa tudi listno ploskev, plevice, rese, izjemoma pa tudi zrno v mlečni zrelosti. Na vseh opisanih delih se pojavljajo temno rjave prašne proge — ležišča letnih trosov. Te proge se večkrat združujejo v sorazmerno dolge temne črte. Če je teh vzporednih črt več, tako da objamejo steblo, je to za bil izjemno škodljivo. Žitna progasta rja se razvija v toplejših razmerah kot druge. Njen temperaturni minimum, optimum in maksimum za kalitev spor, okužbo in razvoj micelija v rastlini je najvišji od vseh rj v pšenici. Zato je razširjena tudi v južnih krajih. Toplota v maju v juniju ter obilje in razpored dežja ter megle in rose pospešujejo pojav žitne progaste rje.

PŠENIČNA RJA

Pšenična rja se na pšenici pojavlja bolj redno kot žitna progasta rja. Zato so tudi škode zaradi nje stalnejše, čeprav v posameznem letu navadno manjše kot zaradi omenjene progaste rje.

Ta rja okužuje predvsem list, pretežno gornjo stran, v manjšem obsegu pa tudi listno nožnico. Ležišča letnih trosov — okrogli, rjavkasti trosi — so podobno kot pri rženi rji brez reda razmetana po listni ploskvi. Združujejo se le redkokdaj, samo v primeru zelo hudega napada. Ta rja okužuje predvsem pšenico, živi sicer lahko tudi na nekaterih drugih travah, vendar je to pomembno samo posredno, ker se na njih lahko ohranja v določeni etapi razvoja.

JEČMENOVA RJA

Razširjena je povsod, kjer rastejo samonikle vrste ječmena in kjer pridelujejo ječmen. Pri nas se ob intenzivni gojitvi ječmena večkrat pojavi v velikem obsegu. Tedaj lahko povzroči precejšnje izgube pridelka. Znaki so podobni kot pri pšenici.

Na listih, listnih nožnicah in drugih nadzemnih delih ječmenove bili se med rastjo pojavljajo drobni, okrogli, razporejeni brez reda. Vendar so v začetku pokriti s celo povrhnjico, ki se šele pozneje raztrga.

LISTNA PEGAVOST PŠENICE

Tu in tam je bila ta bolezen najvarnejša za posevke pšenice. Če se pojavi v zgodnjem rastnem stadiju, lahko povzroči, da se posuši tudi do 60 % listja. Pri poznejši močnejši okužbi povzroči prezgodnje dozorevanje, kar pridelek precej zmanjša.

Ozimno žito se lahko okuži že v jeseni. Navadno pa v večjem obsegu v vlažnih in hladnih pomladih. Najbolj je prizadeto najnižje listje, na katerem se naredijo podolgovate sive pege z izrazito pepelasto sre-

dino s številnimi črnimi točkami — in temnejšim robom. Včasih pa pri nas v Sloveniji pege niso tako izrazite, ampak je listje kar rjavkasto, kot da bi začelo normalno odmirati, z lupo pa se lahko vidijo tudi plodišča. V primeru hujših okužb se listje lahko v celoti posuši.

RJAVA PEGAVOST PŠENIČNIH PLEV

Gliva lahko okužuje bilke od vznika pa do oblikovanja klasov. Okužbe lahko ugotovimo na listnih nožnicah, listnih ploskvah, na bilah in na klasnem vretenu. Končno se okužijo pleve, kjer so bolezenska znamenja najbolj značilna. Najprej se na napadenih organih pojavijo majhne rjave pege, ki se širijo in združujejo.

JEČMENOV LISTNI OŽIG

Bolezenska znamenja so prav značilna. Na listih opazimo ovalne, 1—2 cm dolge pege, ki so najprej vodene, nato modrikasto sive. Pozneje postanejo svetlo rjave z izrazito temno rjavim do vijoličasto rjavim robom. Na listu je lahko večje število peg. Močnejše okuženi listi se posušijo. Gliva okužuje predvsem listno ploskev, listno nožnico, pleve in rese.

ZATIRANJE OMENJENIH BOLEZNI

Je delno omenjeno že v opisih z omejevanjem možnosti razvoja. V agrotehničnem smislu pa to dosežemo z uporabo kemičnih pripravkov za varstvo rastlin. Te uporabljamo takrat, ko je to nujno potrebno, izbiramo pa tiste, ki so učinkoviti za večje število bolezni, naše priporočilo pa zajema v trgovini dostopne fungicide.

Žitno pepelnato plesen zatiramo, ko je 25 % rastlin napadla plesen na zgornjih treh istih, pšenično rjo, ko je napadenih 5 %, in pegavost plev ter listno pegavost, ko je napadeno 10 % listne površine oziroma klasa.

Preprečevanje ali zatiranje bolezni izvedemo na podlagi prejšnjih navodil. Nikakor ne kaže pretiravati ali škropiti na slepo. Ob vseh nejasnostih se posvetujemo s strokovnjakom.

PRIPOROČAMO UPORABO NASLEDNJIH SREDSTEV:

— bayleton EC 125 ob uporabi 1 l/ha zelo dobro učinkuje na pepelnato plesen in listni ožig, proti rjam, slab pa je proti pegavosti plev in listov;

— tilt 250 EC ob uporabi 0,5 l/ha je zelo učinkovit proti pepelasti plesni, pegavosti, plev in listov ter rjam in listnemu ožigu;

— tilt CB, dopolnjena varianta, ko se je njegovo delovanje poleg omenjenih bolezni pri tilt 250 EC razširilo na nekatere bolezni, kot so lomljivost, črna noga in rjavenje plev; priporočamo uporabo 2 l/ha;

— folicur EC 250 je fungicid iz nove skupine tebuconazila s posebno širino delovanja; izvedba EC 250 je pomanjkljiva, saj deluje slabo na pepelnato plesen. Zaradi tega priporočamo

— folicur plus, dopolnjena varianta, iz skupine folicur, ki dobro deluje na skoraj vse gospodarsko škodljive bolezni v ozimnih žitih. Slabše deluje na lomljivost žitnih biljk. Priporočamo uporabo 0,75 l/ha, ob močnem napadu 1 l/ha.

LISTNE UŠI

so v zadnjem času pogosti škodljivci, med katerimi je najpomembnejša velika žitna uš. Poleg te vrste se običajno pojavljajo tri vrste (zelena ali pšenična, svetla ali žitna in), ki se razlikujejo po biologiji, zatiranje pa je podobno. Po ugotovitvah iz nekaterih evropskih dežel lahko uši bistveno zmanjšajo pridelek. Pri napadu več kot 40 uši na klas so ugotovili 20-odstotno zmanjšanje pridelka pri večjem napadu, odvisno tudi od sorte, pa je pridelek manjši tudi do 40 %. Uši najprej sesajo sok iz zgornjih listov, pozneje pa se preselijo na klase, kjer se oprimejo klasnega vretena ali osnove plev.

Vrhunec pojava in škode je ob koncu mlečne zrelosti. Takrat se število začne zmanjševati zaradi naravnih sovražnikov in zaradi selitve krilatih oblik na zimске gostitelje.

Zatiranje prilagodimo moči napada in fazi razvoja: ob koncu klasenja je prag škodljivosti 20 % napadenih klasov in zgornjih listov, ob koncu cvetenja in v mlečni zrelosti 80 % napadenih zgornjih listov in klasov. Za zatiranje uporabljamo pirimor (0,4—0,6 kg/ha), ekatin (1,5 l/ha), fastac 10 % (0,12 l/ha), decis EC 2,5 (0,2—0,5 l/ha). Upoštevajmo prag škodljivosti in ne prehitvajmo z uporabo kemičnih sredstev za varstvo rastlin!

RDEČI ŽITNI STRGAČ je postal poleg listnih uši pomemben škodljivec. Napada še mnoge druge poljščine, kjer poleg ozimnih povzroča največjo škodo na ovsu. V razvojnih oblikah so škodljive ličinke. Na hrbtu so izbočene, dolge v začetku 1 mm, pozneje 5 mm. Imajo rumeno zeleno kožo in rjavo glavo, ves čas pa so obdane s sluzasto lepljivo prevleko in so podobne poškokom. Zatiranje je usmerjeno na ličinke, hroščkov ne zatiramo. Kritično število je 1—1,5 ličinke na vrhnji list oziroma 10—20 % poškodovane listne površine. Za zatiranje uporabljamo sintetične piretroidne, kot so fastac (0,12 l/ha), decis (0,2—0,5 l/ha) in organsko sulforne estre, kot so dursban E—48 (1—2 l/ha), ekalux 25 (0,8 l/ha) in mnogi drugi. Omenjenega škodljivca ni težko zatreti. Geza Džuban, dipl. inž. kmet.

DOBRO JE VEDETI

KAKO ODSTRANITI PANJ?

Panj posekanih dreves so lahko izvor in prenosnik bolezni sadnega drevja na vašem vrtu. Zaradi tega jih morate obvezno odstraniti. Kako to storiti na najlažji način? Izvrtajte na vrhu in ob strani panja luknje, globoke 10 cm in široke 2 centimetra. Napolnite jih z močnim koncentratom kemičnega sredstva za uničevanje rastlin. To ponovite vsaj dvakrat mesečno. Če tudi po tem panja ne morete odstraniti, luknje napolnite s petrolejem in zažgite. Za kemično uničevanje panjev se priporoča herbicid z imenom Tordon 101, Arsenal ali Tandex. Seveda bodite previdni, saj gre za strupene snovi.

ZA LJUBITELJE CVETJA

Danes vam v našem cvetličnem horoskopu predstavljamo — slavljenca, rojenega v znamenju OVNA (21. 3.—20. 4.). To je gospod Rajko Stu-

par, gledališki umetnik iz Lendave. Tudi moškim cvetjem nekaj pomeni in pove.

Ovni nasploh so kot po-

mlad, izžarevajo svojo notranjo lepoto in jo tudi podarjajo. Astrologija pravi, da je v njih veliko veselja, tudi pomlad nas vse razveseljuje, kajne?

Močna notranja energija, ki jo imajo ovni, je kot pomladna zemlja, vse kipi in sili na dan. Zato so v nenehni aktivnosti. Neizmerno ljubijo svobodo, to jim pomeni največ, kar lahko dobijo od življenja. Ljubijo pa cvetje škrlatno rdečih in toplo rumenih barv, pa vmes tudi kaj trnastega, kot da je v njih nekaj trmastega.

Pa še malo za šalo, malo zares: pazite se moškega OVNA — OVEN je bil namreč tudi Casanova.

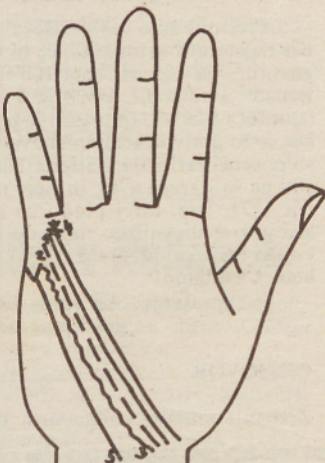
Iskrene čestitke vsem OV-NOM!

Olga Varga

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

Je še ena od pomožnih in neobveznih črt na naši dlani. Pravimo ji tudi črta jetr. Mnenja o njenem položaju in pojavljanju na dlani so si nasprotna. Tako pristaši tradicionalne hiromantije trdijo, da je za posameznika boljše, če te črte nima. Brez črte zdravja boste bolj zdravi in močni. Sodobni hiromanti pa tej črti pripisujejo odločilen pomen in njeno pozitivno delovanje na življenje posameznika.

Znanost o črtah na človekovi dlani upošteva tudi vsakega od nas. Torej se morate o pomenu in vlogi črte jetr odločiti sami. Vsi tisti, ki jo boste skušali poiskati, se ta črta prične na dolnjem delu dlani in se lepo oblikovano konča na Merkurjevem hribu. Kot vse njene prijateljice se tudi ona pojavlja v številnih oblikah. Tolmačenje njenega pomena pa je možno le ob povezanosti in v odnosu z drugimi črtami in znaki na dlani. Če ste se torej odločili resneje pozabavati z njo, za nagrado spet nekaj primerov. Njen pomen je toliko večji in boljši, če barva ne odstopa od barve kože.

Črta zdravja

1 — dolga, lepo oblikovana črta jetr — dobro zdravje

ČRTA ZDRAVJA

- 2 — večkrat prekinjena črta jetr — sprejemljivo zdravje ali slabi poslovni rezultati
- 3 — valovita črta zdravja — slabše zdravje
- 4 — zvezda na črti zdravja — impotenca, neplodnost
- 5 — na koncu črte zdravja dva kraka — izredni napori in trošenje energije

prijetni, plemeniti in pravični. Toda znate biti tudi ravnodušni in sebični. Včasih se odločate prehitro, včasih ste neodločni. Vaš vladar v vseh položajih je srce. Če se česa lotite, poskusite to tudi speljati do konca. Utrjujte svojo samozavest.

Nasvet: Mladi imate veliko prednost. S pridnostjo lahko še dosti dosežete. Vse je v vaših rokah.

Sifra PURAN

Sifra MODRA OČALA

Čeprav ste še relativno mladi, so vaše črte že primerno oblikovane za analizo. Vaše želje in možnosti ter njihova uresničitev so usklajene. V življenju boste našli pravo pot in izpolnili svoja pričakovanja. Večjih deviacij ne bo.

Mogoče ste premalo ambiciozni. Slava, čast in bogastvo niso vaše prtilikline. Z vsem, kar boste dosegli, boste tudi zadovoljni. V ljubezni vas sicer ni mogoče kupiti, čeprav ste v odnosu do drugega spola včasih preveč navadni. Sanjajte o princu na belem konju, ki vas bo osvojil na prvi mah. Ampak vsi osvajači, stop! Ste namreč izbirni, ko gre za človeka za celo življenje. O tem boste odločali polni mnogih izkušenj. Vam se ne mudi. Vaša narava je poštena in odkrita in nadvse neposredna. Pri kontaktiranju z ljudmi nimate težav. Vsi so lahko vaši prijatelji. Ste simpatični in

V vašem življenju se ne dogaja nič velikega in enkratnega. Živite preprosto življenje vsakdanjega človeka. Doseženi rezultati bodo plod vaše prihodnosti in trdega dela.

Vaša čustva do drugih ljudi in še zlasti do nežnega spola se prebujajo počasi in težko. Ko pa se enkrat odprete in pokažete, kaj čutite, je vse preveč kratkotrajno. Za zakon se boste odločili pozno. Možen en otrok. Vam vlada glava, razum, in to včasih meji na pravo trmoglavost. Vaša prava jeza ne pozna več meja. Ste poseben, individualist, ki imate sebe najbolj radi in zato ste včasih egoist. Veliko oporo iščete in jo tudi dobite pri starših, družini. Oni imajo zelo velik vpliv na vse, kar se v vašem življenju zgodi. To bo vidno še v zrelih letih.

Nasvet: Vaš duh je svoboden in ne trpi podrejenosti. Zato vedno poslušajte samo sebe. Včasih ste brezciljni in ne veste kam. Določite si dosegljive tarče.

Kuhajte z nami

Deblo v podolgovatem modlu

To nekoliko nenavadno pecivo je treba pripravljati natančno po navodilu. Tedaj je pecivo rahlo in primerno za praznične dni. Iz recepta navedenih količin dobimo dva bolj ozka dolga modela.

Potrebujemo: 250 g masla ali margarine, 250 g sladkorja, 5 jajc, naribano lupino ene limone, eno žlico ruma, 50 g olupljenih in zmletih mandljev, 125 g moke in 125 g jedilnega škroba (gustin).

Maslo penasto umešamo, mu polagoma dodajamo sladkor, rumenjake in limonino lupino. Ko maso penasto stepemo, ji pri- mešamo še rum in mandeljne. Potem trdo stepemo beljake v sneg in ga damo na rumenjako maso. Moko zmešamo z jedilnim škrobom in skupaj presejemo ter rahlo zmešamo vse sestavine. Z maščobo namažemo podolgovat model, ga potresemo z moko in damo vanj eno žlico testa, ga rahlo razmažemo in zlato rumeno spečemo v 3 do 5 minutah pri 200° C (po možnosti vključimo najvišjo temperaturo). Na zapečeno plast damo naslednjo plast testa in pečemo dalje. Tako nadaljujemo, dokler ne porabimo vsega testa in imamo pecivo sestavljeno iz 16 do 18 plasti.

Nekoliko ohlajeno deblo zvrnemo in popolnoma ohladimo ter prevlečemo z belim ledom. Pecivo se prileže h kavi ali h kozarcu pijače. Primerno je tudi za zamrzitev in ga lahko pripravimo na zalogo.

Otrok z žepnim računalnikom

Žepni računalniki so že vsakdanji pripomoček, čeprav so v osnovnih šolah še vedno prepovedani, ker se učitelji bojijo, da se otroci ne bi naučili računati na pamet. Pri tem pozabijo, da bi pravilna uporaba žepnih računalnikov marsikateremu otroku pregnala strah pred matematiko.

Vsak šolar naj bi imel doma žepni računalnik, na katerem so osnovne računske operacije: seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje. Otroci sprva pogosto zamenjujejo piko z znakom za množenje.

Na računalniku pomeni pika decimalno vejico. Žepni računalnik je primeren učni pripomoček tudi za štetje. Otrok naj šteje od ena do sto in preden pritisne na =, pove naslednjo številko (1 + 1 = 2 = 3 = 4...). Tako se lahko uči tudi štetja nazaj in prištevanja ali odštevanja po dva, pet ali deset. Računanje se lahko spremeni v igro, ki mu je v zabavo, in odpor do matematike izgine.

VNETJE MEHURJA

Vsaka peta žena ima kdaj vnetje mehurja. Pogosto mora iti na vodo, pri tem pa jo neprijetno peče. Ker je spodnji del trebuha zelo slabo prekravljen, zlahka pride do prehlada in s tem do okužbe.

Najboljše »zdravilo« proti vnetju mehurja so topla oblačila

in čim več tekočine (najmanj dva litra na dan), da sproti izpiramo bakterije. Priporočljiv je čas iz zlate rozge in preslice, saj spodbuja delovanje ledvic in mehurja, prav tako uvin čaj, ki ga dobite v lekarnah. Odlično sredstvo proti okužbam je tudi nastrgan hren. Če ga zaužijemo 20 gramov, so sečila en dan brez klic.

Kupon za brezplačno analizo

Ime in priimek _____

Datum rojstva _____

Točen naslov _____

Sifra _____

Kupon pošljite na naslov: Zavod za časopisno in radijsko dejavnost, Titova 29, Murska Sobota (Za Skrivnost vaših dlani).

ZAIGRAJMO IN ZAPOJMO PO DOMAČE

NA MURSKEM VALU

Glasujem za:

Izvajalec:

Skladba:

KUPON 11

Lestvica najboljših narodno-zabavnih melodij ta teden:

- 1. RDEČI CVET — Beneški fantje
- 2. ROJSTNA VASICA — Ans. Toneta Čučka
- 3. VZPON NA TRIGLAV — Marelja
- 4. NAŠA KOVAČIJA — Štirje kovači
- 5. MI MEJAŠI SMO PAJDAŠI — Šimek, Sagner

Vaše predloge pošljite na dopisnici na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, Murska Sobota. Glasovnice bomo izžrebali in nagradili.

Lestvico domačih pesni lahko poslušate vsak četrtek od 18.00 do 19.00 v oddaji Radia Murska Sobota Zaigrājmo in zapojmo po domače.

Nagrajenci:

- 1. AMALIJA MAČEK, Borisa Zihlerla 12, 69000 Murska Sobota
- 2. MILENA SALAJ, Ozka 1, Črenšovci, 69232 Črenšovci
- 3. JOŽICA ZRINSKI, Poljska 6, 69000 Murska Sobota

SESTAVIL MARKO NAFAST	MESTO V SREDNJI ANGLJI	REKA, KI TEČE SKOZI GRENOBLE	EDEN OD DUMASOVIH TREH MUKŠKETIRJEV	SRBSKO MOŠKO IME	KRAJ V ISTRI	VRSTA MASTNEGA SIRA	MAJHNA RANA
DENARNA ENOTA V TURČIJI IN EGIPTU							
VZVIŠEN PROSTOR ODER ZA NASTOPE							
GLAVNO MESTO IRANA							
GRŠKI AMORET						RIM, STE-VILO 1001	GOLJUFA-NJE
RESAST PES							
AVTOMO-BILSKA OZNAKA BELGIJE	ZGORNJA TRIADA V GERMAN FACIESU	AVTOMO-BILSKA OZNAKA VINKOVCEV	ALEKSAN- DER	GLINA			
OBOD OKROG SLIKE						FILMSKI JAMES BOND (ROGER)	NAJVIŠJA GORA V PIRENEJIH
JAVNO PRIPOROČANJE ČESA							
ČETRTRI IN PETI VOKAL V ABECEDI		MONGOLSKA REKA	AZJSKI VELETOK				
MEDNARO-DNA TISKOVNA AGENCIJA						BOKSAR FRAZIER	LJUBLJAN-SKA BANKA
MEŠKI RUKAVIČNIK, PROSVET-LJENEC							
MANJŠA VZPETINA GRIC						TUJ DVO-GLASHNIK	

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: lesorez, okarina, Ustinov, IT, seja, srp, žad, dar, ML, E, Akiba, kitolov, ureter, nirvana, Ed, anis, sak, akt.

Aspirin za prehlajeno muco

Prejšnji teden je moja muca začela neprestano kihati. Solze so ji tekale iz oči.

Nalila sem ji mleko in vanj zdrobila aspirin. Dolgo je ni bilo domov. Ze smo se bali, da smo jo zastrupili in je poginila. Bili smo v skrbeh. Čez dva dni je prišla z lova. Pritekla je v kuhinjo pod okno, kjer je vedno dobivala mleko. In zgodilo se je... Muca je bila zdrava. Jaz pa sem mislila, da je poginila. Toda imeli smo srečo.

Alenka MAGYAR, 5. e, OŠ Draga Lugariča, Lendava

Z vlakom na športni dan

To ni bil navaden športni dan. Začelo se je že z vožnjo z vlakom. Pomislite — kar dobra polovica učencev se nas še ni peljala z vlakom, zato je vožnja trajala vse prekratko!

In potem je bil čisto pravi snežni hrib. Nam se je zdelo, da je prava gora. Zdrveli smo po hribu navzgor in se kar prepirali, kdo se bo prvi »odsankal« do vrha. Ni se mudilo samo nam, ampak tudi tovarišicam. Sploh so bile ta dan tovarišice izredno dobre volje. Izgledalo je, da so tudi one pogrešale sneg, ki ga ni bilo v zadnjih treh zimah. Sanke so drsele, da je bilo veselje. Ferek je s svojimi malimi smučami priletel, kot da ima krila, Boštjan je

veselo vriskal po pobočju, »prvički« so od radosti ploskali sami sebi. Nekateri tovarišice so stale ob vnožju in nas usmerjale po hribu, da se nam ne bi kaj zgodilo. Takrat pa je vstopil v akcijo učitelj telovadbe Jani. Kar po vrsti so tovarišice »jedle« sneg in bile lepo »umite«. Nato so ga z bliskovito akcijo ujele, ga vrgle v sneg, ga umivale, kepale. Mi smo pa navijali. Mlajši za svoje tovarišice, večji za tovariša.

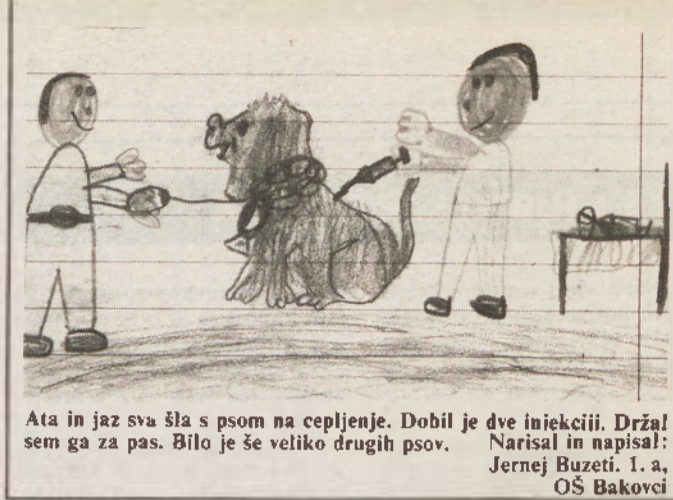
Tovariš Ivo je pobegnul čez polja in se ni upal približati niti

dve tovarišicama skupaj. Fantje iz višjih razredov so mu stali ob strani in s hitrim kepanjem razgnali tovarišice.

Vse prehitro smo morali na vlak, ki je čakal samo nas. Tam se je »vojna« nadaljevala. Tovarišice so skrivoma prinesle na vlak kepe snega in pošteno »naribale« tovariša Iva. Računi so bili tako poravnani.

Člani dopisniškega krožka

OŠ Prekmurske brigade Murska Sobota

Ata in jaz sva šla s psom na cepljenje. Dobil je dve injekciji. Držal sem ga za pas. Bilo je še veliko drugih psov. Narisal in napisal: Jernej Buzeti, 1. a, OŠ Bakovci

Moja najljubša igrača

Moja najljubša igrača je avto. Imenuje se audi, dobila pa sem ga za rojstni dan. Je modre barve. Kadar se ne igram z njim, ga shranim v omaro. Poganjajo ga baterije. Ko se spraznijo, jih moram zamenjati. Avto ima vrata in priložnik. Skoda, da ni večji, tako da bi se lahko tudi peljala z njim.

Petra Kreft, 2. b, OŠ Videm ob Ščavnici

Vse že kali

Opazujemo naravo. V šoli smo posejali semena različnih zelenjav. Jaz sem dala v zemljo štiri zrna graha. Zdaj imajo že 17 centimetrov visoka stebela. Tudi druga semena že lepo kalijo.

Janja, 1. a, OŠ Bakovci

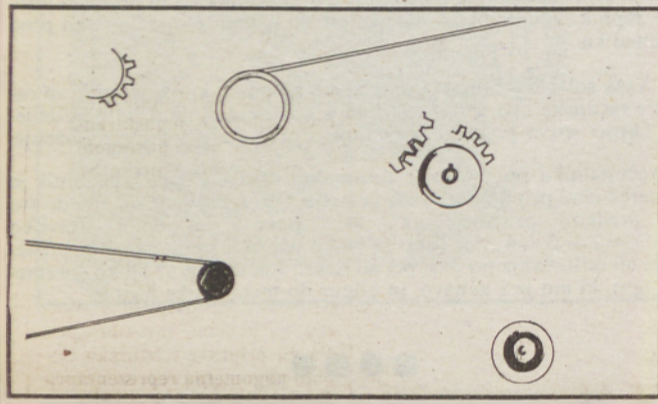
METULJ

Včeraj sem na travniku zagledal metulja. Vsedel se je na vijolico. Bil je rumene barve. Rad bi ga ujel, a je hitro odletel dalje.

Darko Rajtman, 1. a, OŠ Križevci pri Ljutomeru

SKRITA RISBA

Kot dokazujeta današnji izbrani risbi, vam res ne dajemo pretežkih nalog, saj lahko pri odkrivanju izlijete na papir kar največ svoje domišljije. Tako sta storili tudi LIDIJA HORVAT iz Rakičana in GLORIJA KOREN iz Murske Sobotice. Zdaj pa spet veselo na delo!

MOJA SESTRIČNA

Imam ljubko sestrično, ki je dopolnila tri leta. To je majhen škrat s črnimi, nagajivimi očmi, z majhnim noskom, ki ga vtakne v vsako stvar, če je potrebno ali ne, z bradico, ki ima jamico, in usteci, ki ves čas nekaj meljejo in sprahujejo.

Svoj srček nosi na dlan, saj ne zna lagati. Ima pa bujno otroško domišljijo. Zelo se veseli vsakega, v katerem s svojo otroško dušo začuti, da jo ima rad, in se včasih tudi z njo poigra.

»Kaj si mi prinesla?« me sprašuje vedno znova, ko pridem k njej. In še tako majhen poklonček, pa naj je to samo bonbon, njo bo zelo razveselil. Včasih se dela malo »važna«. Ponaša se z lepimi oblekicami, pa s čopki in z lepo rdečo pentljo, katero ji mamica skrbno pripne v njene svilene kodre. Takrat me spominja na princesko iz pravljice. Nikoli ni slabe volje. Ne zjutraj, ko z zaspanimi očmi pokuka izpod odeje, ne čez dan, ko ima veliko skrbi s svojimi pančkami.

Vseeno krog seje smeh in veselje. Želim si, da bi takšna zmeraj ostala.

Valika Gönter, 7. a, OŠ KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA, Murska Sobota

POMLAD

Sončce pomladno greje in veterček rahlo veje; ptička se oglašja z veje, kmetič že na polju seje.

Gozdovi, trate zelenijo, pomladne rože naokrog dehtijo, zaspanci zimski se budijo, se pomladi veselijo.

Ključke zelena nas pomlad, na travnike hitimo se igrat. Zares lepa je pomlad, vsak od nas ima jo rad.

Valentina Škafar, 5. c, OŠ Stefana Kovača, TURNIŠČE

ALI VESTE...?

Prejšnjič smo vas spraševali, ali veste, koliko let bi štel danes najstarejši avtomobil, če bi bil ohranjen. Večina vas je odgovorila, da 105 oziroma 106 let. S tem ste seveda mislili na Benzov avtomobil, ki se je v začetku imenoval Stinkkasten (smrdeča škata); za pogon je potreboval ligron ali kot benzin, kot so to gorivo začeli imenovati kasneje. To je v svojem dopisu posebej razložila Darinka Tibaut iz Gančan. Mi pa smo mislili na še starejši avto, in sicer na pravni pogon, ki je bil narejen 1771. leta, torej pred 220 leti. Med praviimi odgovori smo izžrebali knjižno nagrado Knjižarne in papirnice Dobra knjiga Murska Sobota, ki jo bo prejela Metka Kuhar iz M. Sobotice. Čestitamo!

16. vprašanje: Ali veste, kako se imenuje in kje je edini pravi pragozd evropske celine?

ODGOVOR:

Zrebanje pravih odgovorov bo 25. aprila.

BRANKO ŽUNEC

Izkoristite delo najnižjih in najbolj podlih ljudi.

(Reinhard Gehlen)

tak se pojavlja v dunajskih zaporih GSP. Po zadnjih znanih podatkih se je Vukovič nahajal v Franciji.

Zaključki — V teku preiskave so bili doslej v glavnem izkoriščani originalni dokumenti, to je zapiski takratnih zaslišanj ter izjave ljudi, ki so zaslišanja vodili ali pa bili prisotni. Dalje je bil uporabljen material iz preiskovalnega postopka proti mariborskim gestapovcem ter ugotovitve iz gestapovskega arhiva Rezultati so podani v prednjih izjavanjih. Resimirani zaključki bi bili naslednji:

Niti takratni vojaški, niti politični forumi na Stajerskem niso imeli v tistem času jasnih pojmov o plavogardizmu vobče, še manj pa o konkretni nevarnosti tega pokreta na Stajerskem. Iz tega ni izvzet niti PK.

Iz pisma, ki ga je pisal sekretar PK na CK (pod naslovom »Dragi tovariši, brez datuma) je razvidno, da se takratni PK odn. sekretar »Skala« ni povsem strinjal s kritiko, s katero je CK zabilil pripravljeno kampanjo proti Nemeč Vojku. Istočasno pa je prav iz tega pisma razvidno, da sam sekretar PK-ja imenuje Nemeč Vojka v isti sapi belogardista in plavogardista, vse skupaj pa povezuje z GSP. Tako nejasno izražanje in mešanje pojmov nahajamo tudi v dopisih, ki jih je štab Pohorskega odreda pošiljal PK-ju (največ izvirajoči od Vojina), prav tako sliko pa dobimo tudi pri čitanju Vojinovega življenjepisa. Iz ohranjenih zapisnikov zaslišanj v Pohorskem procesu in iz drugega dokumentarnega materiala je povsem jasno razvidno, da je bila vsa stvar o plavi gardi zasliševancem sugerirana od zasliševalcev in so to potrjevali pod pritiskom, ki je bil nanje izvajan. Pri tem so prosto naštevati

imena, ki so jih poznali iz sodelovanja v OF, in vse te ljudi označevali kot plavogardiste. Tako je preverka ugotovila za celo vrsto ljudi, ki so bili na ta način obremenjeni, da gre za poštene pristaje OF, ki so bili od Nemcev aretirani, zverinsko mučeni in streljani (Stranjšek, Korošec in drugi). Omeniti je treba še to, da se celo ujemajo izpovedi zaslišancev v Koroškem in onih v Pohorskem odredu. Ti kot oni izjavljajo, da so bili poslani v edinico, kjer da se bodo povezali s tisti mi, ki so že tamkaj, vsi imajo dalje docela slične namene izvršiti udar na štab, se polastiti vodstva in predati edinico Nemcem. Pri tem je treba upoštevati dejstvo, da je v obeh slučajih vodil preiskavo in zapisnik Flaker Ivan-Luka, ki je v svoji izjavi sam nakazal, da je parolo o plavi gardi prinesel Silas z Dolenskega.

Da štab in VOS dejansko nista imela drugih podatkov kot te, ki sta jih dobila iz zaslišanj na Pohorju, pričča dokument — prepis poročila PK VOS za Stajersko na PK VOS za Gorenj-

sko, kjer so po vrstnem redu našteje vse zveze, ki jih je navedel v svojem zaslišanju Vukovič, in označene kot plavogardistične, dejansko pa to niso bile.

Zasliševalci na procesu niso imeli nobenih konkretnih podatkov o plavogardistični organizaciji, pač pa le splošne pojme. Čim je nato nekdo priznal, da je plavogardist, so smatrali vse njegove zveze za plavogardistične, med tem ko je rezultat preverke, kot že omenjano, pokazal povsem drugo sliko, da so bili ti ljudje kot aktivisti OF postreljeni od Nemcev.

V skupini, ki jo je pripeljal Vukovič, ni bilo nikogar, ki bi

mu lahko dokazali zvezo z GSP razen Majhen Maksa, za

kateroga je pa zgoraj analizirano, zakaj ne bi mogla držati predpostavka, da je prišel na Pohorje z nalogo, da bi sprovočil tak proces. Problematičen v skupini je edino Kozar, ta pa se je že med potjo vrnil nazaj. Prav tako za nikogar novodobnih ni mogoče najti materiala, da bi jih bilo mogoče sumiti plavogardizma. Ljudje, preko katerih so prišli v partizane, so prav tisti, katere so na zaslišanju označili za plavogardiste in za katere je preverka ugotovila, da so bili aktivisti OF in kot taki od Nemcev postreljeni (Korošec, Stranjšek, Sršen).

Predpostavka, da naj bi bil Pohorski proces preračunana provokacija GSP, z izsledki preiskave ni utrnjena. Zaslišanja mariborskih gestapovcev niso prinesla nič takega, kar bi govorilo za to. O vsem tem je bila GSP informirana že od Vukoviča in je zatem stvar izkoriščala v svoje namene. Likvidacijo ljudi v tem procesu ne moremo smatrati kot preračunano provokacijo GSP, marveč kot plod paničnega razpoloženja štaba, ki so ga elementi, kakor Vojin, lahko izkoristili. Ugotovljeno je, da je prinesel parolo o plavi gardi na Stajerskem Silas, in bi tu moglo iti za linijo GSP, v kolikor bi se dokazalo, da je bil Silas gestapovski agent. Dosedanji material pa te predpostavke ne potrjuje.

(nadaljevanje prihodnjič)

ZLOČIN

VUKOVIČ VINKO-GUZEJ je doma iz Male Nedelje in je bil med prvimi iz tega rajona poslan na Pohorje po kanalu Nemeč-Špindler. Pozneje se je vrnil s Pohorja s pismom, ki ga je PK poslal Nemeč Vojku, naj pride na poročanje na Pohorje. Kot je iz izjav Nemeč Vojka razvidno, se mu je Guzej takrat nalagal, da nima zveze z takojšen povratek na Pohorje in se je nato nekaj tednov povsem lahkomišelnost kretal po slovenjgoriškem terenu, dokler ni potem o božiču peljal znano skupino na Pohorje.

Vukovič do procesa še ni bil gestapovski agent, kar smo ugotovili v preiskavi z gestapovci in iz gestapovskega arhiva, bil pa je verbovan kasneje, ko se je po pobegu s Pohorja javil orožnikom oz. GSP. Prav tako ni mogoče smatrati Vukoviča kot nekakšnega agenta

Špindler Dušana ali Nemeč Vojka, ker sta oba imela slabo mnenje o njem. Špindler je na pobudo Vukovičeve matere že prvič poslal za Vukovičem opozorilo na Pohorje, kjer predlaga, naj ga pošljejo v kako oddaljeno edinico, ker je človek bujne fantazije in kriminalni tip ter obstoja močna nevarnost, da bi se kdaj predal Nemcem in izdal organizacijo. Vukovič se je kljub temu po nalogu člana PK Strgarja vrnil na teren kot kurir med PK-jem in Nemeč Vojkom. Spričo tega je jasno, kako je mogel Vukovič pri zaslišanju na Pohorju omenjati toliko ljudi in zveze na vse strani, ker je vse v svoji bujni fantaziji prikazal kot pravi »referat o plavi gardi«.

GSP je pozneje uporabljala Vukoviča kot svojega agenta na terenu in tudi kot agenta-provokatorja po zaporih. Kot

Prejel sem Vašo prošnjo za pomoč pri načrtu za feljton o Bogdanu Hrovatu — Mihi. Usmrčenega poznam od leta 1944, ko sem ob formiranju Židankove brigade na Pohorju Hrovata prvič videl. V štabu brigade je bil načelnik VOS-a (podrejen direktno Pokrajinskemu organu VOS-a za Stajersko ter tako niti neposredno odgovoren za delo v brigadi temu organu). Kot komandant brigade sem se odločno upiral takemu načinu delovanja, ker je v nekaterih primerih vnašalo namir med borce. Sicer pa mislim, da je med borci le užival nekakšno »spoštovanje«. Za časa mojega »komandovanja« ne morem govoriti o kakršnih obsevnih »reprez« ali »ukrepih«, ki bi mogoče pomembnejšale (pozneje se mi je mnogo očitalo in ga obtoževalo).

Po vojni me je prosil, da mu omogočim sprejem v OZNO (UDB). Zaradi njegove hibe sem bil proti njegovi želji, ker sem smatral, da zaradi svoje hibe, zlasti pa še zaradi njegove uniforme (ki pa je bila ena njegovih velikih želj) ne bi bil ravno primeren za zunanji izgled v stiku z ljudmi. Vendar je pritiskal name toliko časa, da je bil sprejet v sektor arhiva in kartoteke — tako da ni imel nobenih obveznosti do zunanjege dela (operativno).

V času njegovoga dela sem slišal za nekatere njegove nepravilnosti pri delu in o odnosih izven dela, tudi se je zelo redno kazal v uniformi. Nikoli nisem izvedel kaj bilo res in kaj ne z očitki, ki so leteli nanj in službi itd. Zdel se mi je strašno potrjen zaradi svoje pohabljenega zunanosti. Morda tudi od tu izvirajo vse njegove težave, stiske, ponašanje itd., vključno z njegovim odnosom do žensk in obrabo.

Na koncu! Nikoli se nisem strinjal s takim načinom pisanja o njem. Previdneje bi bilo, da bi se z njim ukvarjali zdravniki, ne pa policajski in senzacijski željni pisci. Kaj je bilo storjeno njegovim bližnjim, materi itd. Bna sama tragedija človeka, morda samo zaradi nesporazumov itd. Ali pa naj sedaj iščemo še druge nove žrtve te tragedije, zato ne morem sodelovati v vaši akciji.

S spoštovanjem!

Boris Čizmek - Bora

— pismo Borisa Čizmeke-Bora, ki veliko pove —

NAMIZNI TENIS

PRIČAKOVALI VEČ

Državno mladinsko prvenstvo za posameznike in dvojice, ki je bilo v Crikvenici, je zbralo ves jugoslovanski mladi naraščaj iz 35 klubov. Med njimi sta bila tudi dva Sobočana, Boris Riharič in Tomaž Kus, a nista dosegla tistega, kar se je od njih pričakovalo. V posamezni konkurenci sta se sicer oba uvrstila v sklepni del tekmovalca med najboljših 16, potem pa je Kus nepričakovano izgubil z Mariborčanom B. Bračkom z 1:2. Riharič pa se je uvrstil med osmerico po zmagi nad Mariborčanom Tancerjem z 2:0, vendar je za vstop v polfinale izgubil z drugo uvrščenim in republiškim članskim prvakom Ignjatovičem z 0:2 ter tako dosegel uvrstitev v okviru svojih sposobnosti. V igri dvojic sta imela Kus - Riharič zelo neugoden zreb, saj sta že v četrtfinalu naletela na nova državna prvaka dvojico Ignjatović-Skufar in brez pravega odpora in volje prepričljivo izgubila z 0:2. Tudi v mešanih dvojicah se je Riharič skupaj z Guzeljevo iz Kemičara uvrstil med osmerico in potem sta izgubila s finalisti dvojice Grujič - Stanič z 0:2.

Na drugem regijskem selekcijskem turnirju mladincev, ki je bil na Radljah, so Pomurci dosegli nekaj solidnih uvrstitev. Edini v prvi skupini Horvat je bil z 2:5 peti, v drugi skupini sta presenetila Radgončana Kolbl in Uhan z drugim oziroma tretjim mestom, Sobočana Solar in Šadl sta bila šesti oziroma osmi. V tretji skupini je bil Radgončan Getov sedmi, v četrti Sobočan Mataj drugi in Radgončan Bukovec sedmi.

V soboto in nedeljo bo v Murski Soboti ekipno republiško prvenstvo za mladince in Sobočani bodo branili lani osvojeno drugo mesto. M. U.

JUDO

MLADI SOBOŠKI JUDOISTI ZOPET PRVI

V Ljubljani je bilo 32. tekmovanje pionirjev v judu za memorial Zvonka Runka. Med 110 tekmovalci iz 15 slovenskih klubov so bili tudi mladi soboški judoisti in se lepo odrezali, saj so v skupni uvrstitvi osvojili prvo mesto s 23 točkami pred Ivom Rejo iz Celja, 19, in Impolom iz Slovenske Bistrice, 18 točk. Najuspešnejši so bili: Rančigaj (31 kg), Čuk (42 kg) in Vehab (50 kg), osvojili so prva mesta. Drugi je bil Ermiša (34 kg), tretji pa Lesjak (31 kg), Hašaj (34 kg), Cikajlo (38 kg), Lazar (55 kg) in Kovac (67 kg). M. Čačinovič (28 kg) in P. Čačinovič (55 kg) sta bila peta, Žilavec (31 kg) šesti ter Škrilec (34 kg) in Šeruga (46 kg) osma. T. Kos

ŠPORTNI RIBOLOV

ZAČELI POMURSKO TEKMOVANJE

Začelo se je pomursko prvenstvo v športnem ribolovu. Pomurski ribiči so imeli dve tekmi v Lendavi in ob Blaguškem jezeru. Najboljši so bili: člani - ekipno: Radgona I, Radgona II, Radgona III; posamično: Danilo Hladen in Mirko Božič. Mladinci - ekipno: Ljutomer I, Murska Sobota, med posamezniki vodi Igor Marič (MS). Pionirji tekmujejo le v posamični konkurenci. Po dveh tekmah vodi Boštjan Ovsenjak (MS). Vsi omenjeni so osvojili maksimalno število točk (50).

KROS

Pomursko prvenstvo v Radencih

V Radencih je bilo pomursko prvenstvo v krosu za vse kategorije, ki sta ga pripravila ZTKO in Društvo pedagogov občine Gornja Radgona. Sodelovalo je okrog 150 tekačev in tekačic.

Rezultati - letnik 1979: M - Jurkovič (Videm), Ž - Pücko (Negova); **letnik 1978:** M - Slavič (Grad), Ž - Mesarič (Beltinci); **letnik 1977:** M - Ščančar (Beltinci), Ž - Virag (Beltinci); **letnik 1975:** M - Gjerkeš (SDEŠ), Ž - Gujman (SCTPU); **letnik 1974:** Ž - Kocet (SSGT); **letnik 1973:** M - Lazar (SSGT); **letnik 1972:** M - Strumph (SLŠ), Ž - Godina (SDŠ); **Absolutna kategorija - člani (3000 m):** 1. Grabar (Tešanovci) 8:29,34, 2. Župec (Agr. šola) 8:46,44 in 3. Kumeč (P. GR) 8:54,03; **članice - 1000 m:** Banfi (AK Pomurje) 3:39,59.

ŠAH

DVOJNA ZMAGA RADENSKE POMURJA

V Gornji Radgoni je bilo finalno pokalno šahovsko srečanje za člani in članice na območju Pomurja med ekipama Gornje Radgone in Radenske Pomurja iz Murske Sobotice. Uspešnejši so bili gostje, saj so zmagali v obeh konkurencah. Članska ekipa Radenske Pomurja je premagala Gornjo Radgono s 3,5:0,5 točke. Zmage za Radensko Pomurje so dosegli: Danilo Hari, Stefan Rezonja in Robi Radosavljevič, remiziral pa je Bogdan Hari. Polovico točke za Gornjo Radgono pa je dosegel Ivan Mauko. Ženska ekipa Radenske Pomurja pa je premagala Gornjo Radgono z 2,5:0,5 točke. Zmaga za Radensko Pomurje sta dosegli Mira Marič in Lea Stevanec, remizirala pa je Katka Marič. Za Gornjo Radgono je remizirala Vesna Manič. Soboški ekipi sta tako postali pomurska pokalna prvaka in bosta sodelovali na republiškem sklepem tekmovalcu, ki bo ta mesec v Portorožu.

Gruškovnjak najboljši igralec

Na Pohorju je bilo mladinsko šahovsko tekmovalje Alpe-Jadrana. Sodelovalo je 11 ekip iz Avstrije, Madžarske in Slovenije. Ekipa Lendave je s 17 točkami zasedla sedmo mesto. Med posamezniki pa je bil najboljši igralec Tomo Gruškovnjak iz Lendave z 8,5 točke. Dosegel je 7 zmag in tri remije. J. G.

KATARINA PRED MIRICO

Šahovsko društvo Radenska Pomurje iz Murske Sobotice je pripravilo mladinski hitropotezni turnir za april. Med 17 šahisti in šahistkami je zmagala Katarina Marič pred Mirico Marič, obe sta zbrali po 5,5 točke. Sledijo: Peter Kelemen (5), Lea Stevanec, Roland Gomboš in Alen Kelemen (po 4,5 točke).

NOVI DRUGOKATEGORNIKI

Šahovsko društvo Radenska Pomurje iz Murske Sobotice je pripravilo turnir za pridobitev kategorije. Med desetimi igralci je zmagal Ivan Raščan z 8 točkami pred Petrom Kelemenom (7,5), Slenom Kelemenom in Feliksom Kerecem (po 6 točk). Vsi so osvojili drugo šahovsko kategorijo.

KEGLJANJE

Zmagal Janko Kardinar

Društvo za rekreacijo in šport invalidov Murska Sobota je na kegljišču v Radencih pripravilo tekmovalce invalidov v kegljanju. Sodelovalo je 36 tekmovalcev in tekmovalk iz štajersko-pomurske regije. Od pomurskih tekmovalcev se je najbolje odrezal Janko Kardinar, saj je v kategoriji I: 3 zasedel prvo mesto s 336 keglji, v kategoriji E: 5 je Anton Židanek s 389 podrtimi keglji zasedel četrto, Alojz Sturm s 345 peto in Ivan Gregor s 305 podrtimi keglji enajsto mesto. Pri ženskah je bila Anica Židanek z 281 keglji peta, Katica Kazar z 267 keglji šesta, Valčka Šeruga z 237 keglji osma in Alenka Gregom z 229 podrtimi keglji deveta.

STRELSTVO

POKAL PLANIKI

V počastitev obletnice OF je SD Črenšovci pripravilo tekmovalje v streljanju z zračno puško. Sodelovalo je 7 ekip iz lendavske občine. Zmagala je Planika iz Turnišča s 1050 krogi pred SK Turnišče, 1015, in Vavtrojem, 991 krogov. Med posamezniki je bil najboljši Jože Rajtar (SK) z 270 krogi pred Jožetom Maučecem, 268, in Dušanom Lutarjem (oba Planika), 267 krogov. Novi predsednik OSZ Lendava Boris Štumberger je zmagovalni ekipi podelil pokal v trajno last, najboljši posamezniki pa so dobili pisna priznanja. A. Zver

PNL

Rezultati - 14. kolo

Bakovi:Odranci	0:0
Ljutomer:Verzej	0:0
Titina:Polana	6:1
Ižakovi:Remkovi	0:0
Črenšovci:Lipa	1:1
Dobrovnik:Mladost	1:0
Verzej	13 7 5 1 24:8 19
Bakovi	14 8 2 4 18:14 18
Odranci	14 7 3 4 16:10 17
Titina	14 5 5 4 23:18 15
Ljutomer	14 6 3 5 23:21 15
Črenšovci	14 7 1 6 20:19 15
Dobrovnik	14 6 2 6 23:16 14
Ižakovi	13 4 4 5 19:16 12
Polana	14 4 4 6 15:21 12
Remkovi	14 3 5 6 14:19 11
Mladost	14 3 3 8 14:28 9
Lipa	14 3 3 8 13:32 9

I. MNL MS

Rezultati - 14. kolo

Gančani:Rakitan	0:0
Šalovci:Čankova	3:3
Trombajnik:Bratenci	2:1
Radgona:Deleževje	0:2
Rogašovci:Serdica	1:1
Čarda:Grad	0:3
Rogašovci	14 10 3 1 51:47 23
Grad	14 9 3 2 28:15 21
Rakitan	14 7 3 4 34:19 17
Dokleževje	14 7 3 4 29:23 17
Šalovci	14 5 6 3 33:27 16
Trombajnik	14 7 0 7 26:33 14
Gančani	14 5 3 6 27:25 13
Čarda	14 4 4 6 20:31 12
Čankova	13 3 4 6 26:27 10
Bratenci	14 4 2 8 26:31 10
Radgona	13 3 2 8 20:42 8
Serdica	14 1 3 10 13:43 5

II. MNL MS

Rezultati - 14. kolo

11 plavik:Apače	3:5
Tešanovci:Pušča	2:3
Hodoš:Romah	3:1
Vrelec:Puconci	1:2
Filčevci:Križevci	4:1
Prosenjakovi:prosti	
Hodoš	13 10 1 2 43:22 21
Filčevci	13 7 3 3 33:20 17
Puconci	12 7 2 3 36:22 16
Romah	13 7 1 5 38:26 15
Tešanovci	13 7 1 5 30:30 15
11 plavik	12 6 1 5 31:26 13
Pušča	13 6 1 6 31:31 13
Apače	13 6 1 6 34:35 13
Prosenjak	12 2 2 8 29:40 6
Križevci	11 2 1 8 16:46 5
Vrelec	13 0 4 9 23:46 4

I. ONL Lendava

Rezultati - 11. kolo

Heiza:Mostje	2:0
Nedelica:Grančar	4:1
Koblje:Nafta	8:3:2
Bistrica:Kopca	2:1
Panonia:Lakoš	1:1
Koblje	11 8 2 1 23:9 18
Bistrica	11 8 2 1 20:16 18
Kopca	11 6 1 4 22:18 13
Nafta	11 5 2 4 21:15 12
Nedelica	11 3 5 3 28:13 11
Nafta B	11 5 1 5 18:10 11
Grančar	11 5 1 5 19:22 11
Panonia	11 4 1 6 7:22 6
Mostje	11 1 3 7 7:15 5
Lakoš	11 1 3 7 13:30 5

KEGLJANJE

Lendavčani na Madžarskem

V Zalaegerszegu na Madžarskem je bilo mednarodno tekmovalje v kegljanju za moške in ženske ter za POKAL BARATSAG. Sodelovali sta tudi ekipi lendavske Nafta. Moška ekipa je podrla 2.330 kegljev. Najboljši posamezniki so bili: Peric, 439, Horvat, 399, in Radaković, 396 podrtih kegljev. Ženska ekipa pa je dosegla 2.147 kegljev. Najuspešnejše so bile: Vargova, 396, Keranova, 361, in Žalikova, 355 podrtih kegljev. M. Ž.

ATLETIKA

Balek dvanajsti na Madžarskem

V madžarskem mestu Bekesabaja je bilo veliko mednarodno tekmovalje v hitri hoji za pokal Schweppes. Med 21 tekmovalci je sodeloval tudi veteran Milan Balek in v skupni uvrstitvi zasedel dvanajsto mesto. Med veterani pa je bil prvi. Na tekmovalcu so bili atleti iz šestih držav.

Grabar drugi

V Trbovljah je bil 5. gorski tek. Na 9 kilometrov dolgi progi od Trbovelj do Čebin z višinsko razliko nad 400 metrov je sodelovalo veliko ljubiteljev teka. Tako kot pred dvema tednoma v Zagorju je bil tudi tokrat najhitrejši Romeo Živko, izvrsten pa je bil Geza Grabar iz Tešanovca in zopet zasedel drugo mesto. Za zmagovalcem je z nastal 1,32 minute.

KEGLJANJE

Nafta peta

V zadnjem, 18. kolu tekmovalja v varaždinski kegljaški ligi je Podravina iz Ludbrega premagala lendavsko Nafto s 4.816:4.804 podrtimi keglji. Najuspešnejši pri Nafti so bili: Felšo, 849, Žalik, 821, in Kopinja, 803 podrti keglji. Po končanem tekmovalcu je lendavska Nafta zasedla peto mesto. M. Ž.

NOGOMET

Nova zmaga Turnišča, remi Beltinke

V osemnajstem kolu tekmovalja v slovenski območni nogometni ligi vzohod v spomladanskem delu prvenstva pomurska ligaša še naprej ostajata neporažena. Turnišče je tokrat gostilo Ojstrico iz Dravogradu in zmagalo z 2:0. Gola sta dosegla Pucko in N. Koveš iz enajstmetrovke. Turnišče je igralo v postavi: Zver, Mujdrica, Toplak, N. Koveš, Markoja st, Lebar, Dominko, Rous, Pucko (G. Koveš), Markoja ml, Litrop (Prša). Beltinka pa je gostovala v Slovenski Bistrici in igrala z Impolom 1:1. Gol za Beltinko je dosegel Godina. Beltinka je igrala v postavi: Kozic, J. Zver, Jona, Kosi, Contala, Kreslin (Godina), Jančar, Forjan, Hartman, Skaper, M. Zver. V prihodnjem kolu igra Beltinka doma s Pohorjem, Turnišče pa gostuje v Središču.

Nafta remizirala, Mura izgubila

V enaindvajsetem kolu tekmovalja v slovenski nogometni ligi sta pomurska ligaša iztržila le točko, pa še to s težavo. Lendavska Nafta je doma igrala neodločeno z Ljubljano 1:1. Gostje so po prvem polčasu vodili z 1:0, domačini, ki so v drugem polčasu ves čas silovito napadali, pa so dosegli zadetek dve minuti pred koncem. Strelec je bil Sabjan. Nafta je igrala v postavi: Kusek, Mundžar (Rob), Drvarič, Kopinja, Horvat, David, Graj (Car), Šabjan, Herceg, Dovečer (Ratajec), Pintarič. Soboška Mura pa je gostovala v Celju in izgubila tekmo z Ingrad Kladivarjem z 1:3. Sobočani so povedli z golom Buzetija, vendar pa so v nadaljevanju igrali premalo zanesljivo v obrambi. Mura je igrala v postavi: Siftar, Papič, I. Cifer (Stetič), Lesjak, Berendijaš, Filipan, Črnko (F. Cifer), Buzeti, Baranja, Voti, Cirkvenič (Lopert). V prihodnjem kolu igra Mura doma s trboveljskim Rudarjem, Nafta pa gostuje v Žalcu.

ODBOJKA

Zmaga Pomurja in poraz Ljutomera

V predzadnjem kolu tekmovalja v prvi republiški moški odbojarski ligi je Pomurje iz Murske Sobotice gostovalo pri Šempetru, Emona Commerce Ljutomer pa na Bledu. Prijetno so presenetili odbojkarji Pomurja, saj so premagali Šempeter s 3:1. Sobočani so tokrat zaigrali dobro in zaslužno zmagali. Škoda le, da so se malo prepognili, da je potrebno na vsaki tekmi igrati resno do kraja. Bled pa je premagal Emona Commerce Ljutomer s 3:2. V razburljivi tekmi bi lahko zmagali tudi Ljutomerčani. Moštvu sta igrali v postavi - POMURJE: Rataki, Žalik, Siftar, Gobec, Vnuč, Poredoš, Novak, Klement, Hochstater, Goršek, Časar. EMONA COMMERCE LJUTOMER: Drvarič, Onišak, Krajcar, Prelog, Zidar, Rajnar, Šumak, Savič. V zadnjem kolu Pomurje gosti Bled, Ljutomer pa Topolšico.

V predzadnjem kolu tekmovalja v drugi republiški ženski odbojarski ligi vzohod je Prevalje premagalo Mladost iz Murske Sobotice s 3:1. Pomurje je bilo prosto. V zadnjem kolu pa bo pomurski derbi med Pomurjem in Mladostjo.

ROKOMET

BAKOVČANI DOBILI POMEMBNO SREČANJE

V enaindvajsetem kolu prvenstva v prvi republiški moški rokometni ligi je Pomurka Bakovci gostila dobro ekipo Drave s Ptuja. Srečanje se je končalo z zmago Bakovčanov s 26:24. Gostitelji so bili v prvem polčasu boljši tekmeec in vodili s petimi goli razlike. Žal pa so v nadaljevanju dopustili, da so se jim gostje približali na en sam gol prednosti. Vseeno pa so uspešno vodstvo obdržati in so zaslužno zmagali. Pomurka Bakovci je igrala v postavi: Mišičevič, Žugelj, Žalodec I, Horvat, J. Buzeti I, Meolic 2, Š. Lovenjak 3, Okreša 7, Petek 8, A. Lovenjak 4, B. Buzeti. V prihodnjem kolu Pomurka Bakovci gostuje v Izoli pri Ferrotehni.

ZMAGI KROGA IN MLADINCA

V drugem spomladanskem kolu prvenstva v drugi republiški moški rokometni ligi vzohod so pomurske ekipe dosegle polovičen uspeh. Vodilni Krog je v Velenu premagal domačo ekipo z 20:13. Najboljši strelci pri Krogu: Meolic 6, Varga 4 ter Šernek in Titan po 3. Mladinec je v Murskih Črncih premagal Fužinarja z Raven. Najučinkovitejši pri Mladincu: Gregorinčič 10, Makovec 7 in Buzeti 5. Slovenj Gradec je premagal Polet iz Murske Sobotice s 27:20. Najboljša strelca sta bila Škraban in Kreft. Pivovarna Laško pa je premagala Radgono s 33:12. V prihodnjem kolu bo v Krogu derbi tekma za prvo mesto med Krogom in Pivovarno Laško, v Murski Soboti bo pomurski derbi med Poletom in Mladincem, Radgona pa bo gostila Slovenj Gradec.

BD MURA KROG

Proslavili bodo 40-letnico šport

Člani Brodarskega društva Mura iz Kroga so na letni skupščini ugodno ocenili lanske letošnje rezultate. Zlasti so bili uspešni pri zagotavljanju potrebnih sredstev za nemoteno delovanje in tekmovalja, nekoliko manj pa z doseženimi tekmovalnimi rezultati, na kar so vplivale tudi poškodbe. Dogovorili so se, da bo do letos posebno skrb namenili praznovanju 40-letnice delovanja društva. Ob jubileju, ki ga bodo proslavili v avgustu, nameravajo na tekmovalje v Krog prirediti tudi nekatero reprezentante. Sicer pa bodo tudi letos organizirali tradicionalno kajakaško prireditve Mura 91. Prav tako želijo letos dokončati gradnjo društvenih objektov: čolnarne, vodovoda in sanitarij. Na skupščini so si izvolili novo vodstvo. Za predsednika so izbrali dosedanega podpredsednika Alojza Kovačiča.

BD BISTRICA

Letos več za tekmovalni šport

Tudi v Brodarskem društvu BISTRICA so pregledali delo v lanskem sezoni in izvedli volitve. Večino nalog, ki so si jih zadali, so uspešno uresničili. Zaradi zelo dobrih rezultatov sta bili Tina Jakšič in Anita Gjerkež izbrani v republiško žensko mladinsko reprezentanco v spustu, Andrej Utrša pa v mladinsko moško reprezentanco v spustu. Največ sredstev in dela pa so člani društva vložili za dograditev Kantine pri Muri (društveni prostor), za izvedbo tradicionalne prireditve Bistrica 90 (tekmovalje v spustu, srečelov, zabava) ter za ureditev slalomske proge na reki Muri. Novi predsednik bistriškega društva za kajak in kanu je postal Ladislav Gal, program dela pa se bistveno ne razlikuje od lanskega - nadaljevali bodo torej športno dejavnost, dograjevanje društvenih prostorov in rekreacijo za starejše člane. Med novimi nalogami pa je predviden tečaj za sodnike kajakaških tekmovalj na divjih vodah.

JOG

STOLPEC UREDNIKA

Priznanja nogometne zveze Jugoslavije

Pomurje se je že nešteto krat izkazalo kot odlični organizator republiških, državnih in mednarodnih športnih prireditev ter vzoren gostitelj priprav vrhunskih športnikov. Skoraj ne mine leto, da ne bi bili pomurska metropola Murska Sobota, Radenci ali kateri drugi kraj v najsevernejšem delu Slovenije organizator državnega prvenstva ali gostitelj priprav državnih reprezentantov med zahtevnejšimi mednarodnimi, evropskimi ali svetovnimi tekmovalji. Odlične možnosti za priprave in velika gostoljubnost Pomurcev pa so tudi pripomogli k izredno dobremu počutju vrhunskih športnikov, kar je ugodno vplivalo na rezultate na tekmovaljih.

Samo spomnimo se, da je bila pred dnevi Murska Sobota organizator letošnjega državnega prvenstva za člane v rokoborbi v grško-rimskem slogu, kar je bila tudi zadnja preskušnja najboljših jugoslovanskih rokoborcev pred nastopom na evropski sceni. Murska Sobota bo v kratkem gostitelj srečanja nogometnih reprezentanc Hrvaške in Slovenije, kar bo gotovo prvi nogometni spektakl in enkratni športni dogodek. Slišati je bilo predlog, da bi letos novembra prišla na priprave v Mursko Soboto nogometna reprezentanca Jugoslavije pred kvalifikacijsko tekmo za evropsko prvenstvo z Avstrijo. Poleg tega pa se bo letos v Pomurju prav gotovo vrstilo še nekaj zahtevnih športnih prireditev.

Za izkazano gostoljubnost in pripravljenost pomurskih športnih in drugih delavcev, da omogočijo najboljšo razmere za priprave vrhunskih športnikov, se je javno zahvalila Nogometna zveza Jugoslavije. Na slovesnosti v hotelu Diana v Murski Soboti sta predsednika slovenske in jugoslovanske nogometne organizacije Rudi Zavrl in dr. Marko Ilesič ob navzočnosti predsednika skupščine občine Murska Sobota Andreja Gerenčerja, vodilnih delavcev podjetij Mure in Radenske ter delavcev Občinske športne zveze, Nogometne zveze Slovenije in Nogometnega kluba Mura podelila priznanje Nogometne zveze Jugoslavije. Priznanje - POHVALNICE za prispevek k uspehu jugoslovanske A nogometne reprezentance v kvalifikacijah in svetovnem prvenstvu v Italiji so prejeli: Vili Žižek, Drago Posavec, Nogometni klub Mura, Hotel Diana in tovarna Mura. Kot je znano, se je državna nogometna reprezentanca za kvalifikacijsko tekmo za nastop na svetovnem prvenstvu v Italiji s Severno Irsko pripravljala v Murski Soboti in dosegla uspeh, saj je v gosteh igrala neodločeno 1:1. To je bilo že drugič, da so najboljši jugoslovanski nogometiški prišli na priprave v Mursko Soboto. Na slovesnosti, ob podelitvi priznanj, pa so se spomnili nekdanjega igralca Mure Vlada Horvata, sedaj invalida na vozičku. Med pripravami v Murski Soboti je namreč državna reprezentanca odigrala nogometno tekmo s soboško Muro, katere izkupiček je bil namenjen njemu. Nogometna zveza Slovenije je ob tej priložnosti izročila Vlado Horvatu 10.000 dinarjev. Vsekaror lepa, humana gesta.

Feri Maučec

Drevo ubilo

Jožeta

Na Hotizi in v okolici je boleče odjeknila vest o smrti Jožeta Koroša iz Hotize številka 84. Po poklicu je bil mizar, nazadnje pa je delal v lendavskem Varstroju. Kljub temu, da je bil invalid, je bil zelo prizadeven delavec, ki je našel čas še za igranje na harmoniko. Svoj čas je izdeloval tudi čolne za vožnjo po rokavih Muru, ki so jih naročali ribiči. Tudi sam je rad namakal trnek. Jože, ki je bil star 59 let, je ta čas urejal dokumentacijo zaradi invalidske upokojitve.

Ne bomo se spuščali v podrobnosti, kaj vse je bilo krivo za nesrečo, ampak bomo nanizali le to, kar so nam povedali delavci organov za notranje zadeve. Jože Koroša je v nedeljo v poznih popoldanskih urah pomagal pri podiranju dreves. Z njim sta bila Ivan Zemljčič in Martin Lebar, oba iz Hotize, sicer pa bližnja sosedata. Uspešno so podrli (z motorno žago seveda) dve drevesi, zataknilo pa se je pri 18 metrov visoki in 53 centimetrov debeli jelši. Ta je bila nagnjena na gospodarsko poslopje, zato so, da bi padec usmerili v drugo smer, v višini 5 metrov privezali vrvi, s katero so drevo vlekli. Ker pa ni in ni hotelo pasti, je Koroša odšel do jelše in v rez zabil zagozo, da bi tako pospešil padec. Drevo je nato končno padlo 3 metre stran od štora, pod seboj pa je pokopalo Jožeta Koroša. Ta se zaradi težke hoje ni uspel umakniti v drugo smer.

Ponesrečenec

brez čelade

Mnogi sopotniki na motornih kolesih ali kolesih z motorjem nimajo čelade s čemer precej tvegajo. Konkreten dokaz za to trditve je nesreča, ki se je 14. aprila zgodila v Mali Polani. Tega dne ob 22. uri se je Jože Horvat, 20 let, iz Brezovice peljal s kolesom z motorjem skozi to naselje, zadaj pa mu je delal družbo sopotnik Jože Zadravec, 24 let, prav tako iz Brezovice. V Mali Polani pri domačiji številka 101 sta se srečavala s osebnim avtom, vendar voznik kolesa z motorjem hitrosti menda ni zmanjšal, ampak je le, da bi se izognil avtu, zapeljal na desno bankino. Tedaj pa ga je začelo zanašati in hip zatem sta padla. Voznik kolesa z motorjem Jože Horvat, ki je imel čelado, je dobil le odrgnine po obrazu. Zadravec, ki čelade ni imel, pa se je hudo poškodoval po čelu, levem očesu in poškodoval si je celo ročane.

Z motorjem na njivo

Prejšnji četrtek ob 19.40 se je Alojz Grut, star 27 let, iz Mekotnjaka v Ljutomerski občini peljal z motorjem MZ 250 po lokalni cesti Ljutomer—Branoslavci. Menda je vozil z neprimerno hitrostjo, zato ga je pred Cezanjenci v blagem levem ovinku zaneslo in je zapeljal na bankino, po kateri je vozil kakih 10 metrov, nato pa se je »znašel« na njivi, na kateri se je z motorjem prevrnil in se hudo poškodoval.

Ne vemo sicer, kakšne so dosežane vozne izkušnje tega motorista, radi bi pa opozorili, da mnogi vozniki težkih motorjev pretiravajo: kot pobesneli drvi, često v skupinah, skozi naše vase, ne upoštevajo omejitve vožnje in tvegajo svojo glavo. Nevarni so seveda tudi za pešce!

LJUDJE IN OROŽJE

ZAPLENILI 7500 NABOJEV

Na nedavni tiskovni konferenci na Upravi za notranje zadeve so posredovali tudi podatke o poskusih za nezakonito posest in nošenje orožja. Sicer niso navedli, iz katerih območij so bili kršilci, dejstvo pa je, da so lani obravnavali 64 takih prekrškov, kar je 8 manj kot leto prej. Nelogično se zdi, da je tako, toda treba je upoštevati, da so v lanskem letu zlasti Hrvatje zelo liberalizirali možnosti za legalni nakup orožja, zato ga ljudem ni bilo treba v tolikšni meri poskušati pretihotapiti.

Drugače je seveda v Sloveniji, kjer nabavnega dovoljenja za pištolo skorajda ne moreš

dobiti. S to ugotovitvijo seveda ne želimo spodbujati poskusov ilegalnih nakupov, kajti tudi brez takih »priporočil« trg orožja deluje. Spomnimo naj, da se pod orožje štejejo tudi plinske pištole, ki ne ubijajo, ampak omamljajo. O povsem konkretnem »preizkušanju« smo na tem mestu pisali pred kratkim, ko smo obravnavali prekršek v enem izmed gostinskih lokalov v radgonski občini.

Organi za notranje zadeve oziroma cariniki so lani na mejnih prehodih na območju Pomurja in v notranjosti naše pokrajine zasegli 10 pištol, 3

revolverje, 2 vojaški puški starejše izdelave, 1 lovsko puško z risano cevjo, 5 lovskih pušk z gladko cevjo, 6 malokalibrskih pištol, 14 plinskih pištol, 5 raketnih pištol, 18 kosov hladnega orožja (noži, boksarji), 7543 nabojev za pištole, 844 nabojev za lovsko šibernico, 1805 malokalibrskih nabojev, 680 plinskih nabojev, 2920 raket in — verjeli ali ne — 13 893 petard. Tako so (petarde) marsikomu prepredili izživiljanje, množico ljudi pa so obvarovali, če že ne nevarnosti poškodb, pa vsekar strahu pred poki.

S. S.

Z avtom v vogal hiše

Jože Gerič, 80 let, iz Lendave zdaj najbrž obžaluje, ker je prepuštil krmilo osebnega avta MS-359-59 mladoletni hčeri K. G. iz Lendave, Partizanska 26. To se je zgodilo 14. aprila ob 19.10 uri v Bogojini. Dekle, staro 17 let, je ob začetku vožnje močno pritisnilo na ročico za plin, zato je avto zaneslo na levo, nato je voznica zavila na desno, vendar tudi to ni pomagalo — vozilo pač ni obvladala — in je avto trčil s prednjim desnim delom v vogal stanovanjske hiše številka 65. Jože Gerič, ki je sedel na prednjem desnem sedežu, se je hudo poškodoval po glavi, saj si je na njej zlomil kost, povrh pa je dobil še pretres možganov. K.G., ki je sedla za volan avta, čeprav še nima izpita, pa je dobila le odrgnine.

Preprečili večja požara

Janko Rožman, delavec na farmi v Lutvercih, je 10. aprila kmalu popoldne opazil, da se iz mehanične delavnice kadi. Poklical je sodelavce, ki so z gasilnimi aparati ogenj pogasili. Izvedenec je ugotovil, da je goreti začelo zaradi izrabljenosti električnega kabla na vrtnem stroju. Ogenj je sicer zajel še plastično posodo z 10 litri nafte. Pomoč zunanjih gasilcev ni bila potrebna.

Tudi v Ljutomerskem Marlesu, kjer je začelo goreti 13. aprila, so bili uspešni in preprečili širitev ognja. Le-ta je sicer izbruhnil ob 5.40 uri na strehi sušilnice med dimnikom kurilnice in silosi za oblane in žagovino. Iskre, ki so uhajale iz dimnika, so vnele žagovino na strehi, vendar so jih pravočasno opazili in pogasili.

POGLED NA TRŽNICO

Vas zanimajo cene, po katerih so v začetku tega tedna prodajalci nudili razna živila na tržnici v Murski Soboti? Mi smo bili radovedni in pripravili tale pregled: solata endivija 40, solata ledenka 70, korenje 50, čebula 30, nova čebula 70, krompir 6—10, paradiznik 80, špinača 60, ohrovt 40, cvetača 60, jajca 2—2,5, jabolka 25—30, zeljne glave 25, hruške 35, grozdje 100, pomaranče 30, banane 40, limone 30, redkvice (šopek) 30, motovilec 150, čebulček 0,5 litra 50, hren 50, rdeči radič 60, kivi 60, česen 120, kumarice 50 dinarjev.

Ivan Špilak

V sončnem sobotnem dopoldnevu smo se na turškem pokopališču poslovili od Ivanu Špilaka — podpredsednika lendavske občinske skupščine.

Ivan — priljubljeni Vanek — se je rodil petindvajsetega maja 1945 kmečkim staršem v Brezovici kot najmlajši izmed petih otrok. Potem ko si je leta 1966 ustvaril družino, si je enajst let nabiral znanje in izkušnje ter denarna sredstva v tujini. Po vrnitvi si je z garanjem pridobil temeljito znanje in izkušnje ustvaril moderno kmetijo, znano daleč naokrog. To svojo ljubezen do zemlje in kmetovanja je prenesel tudi na sinova. Vseskozi je ustvarjalno sodeloval pri kmetijski zadrugi, zadrugi zvezi Slovenske, bil je poslanec republiške skupščine. Njegovo delo v vaški, krajevni skupnosti ter občini pa je vidno na vsakem koraku.

Bil je med ustanovitelji Slovenske kmečke zveze-ljudske stranke in tudi njen predsednik v občini Lendava.

Odšel je po hudi bolezni, v trenutku, ko bi lahko začel uživati sadove svojega dela. Saj so dobro vzgojeni otroci že postali sposobni gospodariti.

Ceprav je vedel za svojo težko bolezen, je bil ves čas dobre volje, iz njega so žarele vedno nove zamisli za boljše in uspešnejše delo, tako doma kot v širšem okolju. Nikdar se ni potožil, bolečine je prenašal molče, tako kot je sam rad rekel, da po dežju pride sonce, je verjel v ozdravitev. Toda bolezen je nezadržno napredovala in kakršnokoli izboljšanje je postajalo le neizpolnjena želja.

Naš Vanek je bil človek, ki ni poznal napora: človek, ki je bil vedno pripravljen pomagati tako z nasvetom kot tudi materialno: človek, ki se je v vsakem trenu-

ku znal tudi pošaliti. Odšel je človek, ki je vedel za svojo bolezen, a je kljub temu tuhtal, svetoval, razmišljal, samo da bi bilo njegovim domačim, sosedom in vsem nam bolje. Vse povedano je le delček tistega, v kar so vikano njegovo delo, znanje in dobrota. Vse to je zapisano v zgodovino našega kraja in pomurskih ravneh. Njegova sled je vidna na njivah od Brezovice do Renkovec, od Dobrovnika do Lipe. In nazadnje je njegovo delo vidno tudi v siju luči na cerkvenem zvoniku turške cerkve, a tega Vanek ne bo več občudoval.

Razsvetljen zvonik homo ob večerih občudovali vsi mi, njegovi dolžniki, kajti ni besed, s katerimi bi se mu lahko zahvalili za vse, kar je storil za naš kraj, občino in pokrajino ob Muri.

Polje, kdo bo tebe ljubil... poje pesem. Da, kdo bo ljubil to našo zemljo in jo obdeloval s tolikšno ljubeznijo, kot jo je Vanek?

POROKE

MATIČNI URAD GORNJA RADGONA — Milica Trstenjak, servirka iz Gornje Radgone, in Janez Štaman, iskalec zaposlitve iz Gornje Radgone.

MATIČNI URADI SO MURSKA SOBOTA — Ernest Hul, skladiščnik iz Krnec, in Cvetka Črešnjovnjak, gospodinja iz Krnec; Jože Hrastrnik, absolvent iz Topolišice, in Alenka Šomen, absolventka iz Murske Sobotice; Janez Legen, avtomehanič iz Rakičana, in Milena Žalig, šivilja iz Rakičana; Damir Ivančič, miličnik iz Murske Sobotice, in Nataša Abraham, ekonomska tehničarka iz Černelavec; Venčeslav Kociper, poljedelec iz Odranec, in Irena Jerebic, poljedelka iz Beltinec; Simon Volč, natarak iz Kobilja, in Silva Kutoš, natarakinja iz Boddonec; Štefan Špilak, zidar iz Vidonec, in Blanka Škraban, šivilja iz Strukovec.

ČESTITAMO!

SEGRAP p.o. LJUTOMER

Po določilih 44. člena Statuta na osnovi sklepa delavskega sveta razpisna komisija pri DP Segrap separacija, gradbeništvo, prevozi Ljutomer, p.o., Glavni trg 13

PONOVNO RAZPISUJE prosta dela

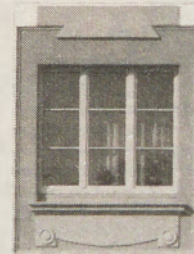
DIREKTORJA

Kandidat za opravljanje navedenih del mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati tele pogoje:

- da ima visoko ali višjo izobrazbo ekonomske, pravne ali tehniške stroke,
- da ima 5 let delovnih izkušenj v stroki, od tega vsaj 2 leti na vodilnih delovnih mestih,
- da ima sposobnost za uspešno gospodarjenje in organiziranje ter vodenje poslovanja podjetja. Mandat traja 4 leta.

Kandidati naj se v 15 dneh po objavi prijavi s pisnimi vlogami z dokazili in obvezno predložitvijo programa razvoja podjetja na naslov: Segrap Ljutomer in na ovojnicu pripisjejo »za razpisno komisijo«.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po poteku razpisnega roka.

Okna in vrata KOPLAST so izdelana iz umetnih materialov in se uvrščajo v najvišji evropski kakovostni razred. Njihov videz je eleganten in ustreza vsem arhitekturnim zahtevam sodobnega časa. Naša ponudba omogoča kupcem popolno izbiro pri odločanju glede stila, oblike in velikosti oken ter vrat. Ponudimo lahko tudi zapiranje balkonskih lož, zimskih vrtov ter možnost kombinacije z vsemi senčili (rolete, polkne, žaluzije).

KOPLAST, plastični izdelki, p.o.
63210 Slov Konjice, Tovarniška 2
Tel.: centr. (063) 754-911
Telex: 33566
Fax: (063) 753-901

KOPLAST

Radenska

ZDRAVILIŠČE

RADENCI

Vabimo Vas v hotel Radin

v petek, 19. aprila 1991, ob 20.00 uri na veliko zabavno-glasbeno prireditev

»EURO TOP FASHION«

SODELUJEJO:

— 14 butikov iz Avstrije, Madžarske, Češkoslovaške, Nemčije, Italije in Jugoslavije

— Simona Weis
— Sanja Novinc
— ansambel Šarm

Informacije in rezervacije:

hotel Radin
telefon: 069 65-006, 65-331
telefax: 069 65-054

PKO MEDNARODNO TURISTIČNO PODJETJE Veščica d.o.o.

Veščica 52, 80000 Murska Sobotica
Tel 069 22-240

NOVA POTOVALNA AGENCIJA ZA VAS!

- Še nekaj prostih mest za prvomajski izlet v Španijo!
- Organiziramo izlete za osnovnošolce, maturante, sindikalne in druge skupine!

POKLIČITE NAS! Telefon in telefax: (069) 22 240

servis in mednarodna trgovina z avtomobili in tehničnim blagom

„HORSER“ d.o.o.
GORNJI LAKOŠ 97 a
69220 LENDAVALA
tel: 069 76-020

Mercator-Trgoavto

Podjetje HORSER in Mercator TRGOAVTO iz Kopra imata najširšo ponudbo rezervnih delov za avtomobile

- avtomobilske gume
  - akumulatorji
  - avtoelektrika
  - dodatna oprema za avtomobile
- Velika ponudba nadomestnih delov tudi za tovornjake
- gume tudi za TRAKTORJE
- Gume za osebna vozila — pri gotovinskem plačilu 10% popust in brezplačna montaža.

PRODAJALNA ponuja še:

- motorna olja, masti
  - motorne žage, vrtno kosilnice,
  - kosilnice za vinograde
  - vtoprikolice
- Možnost nakupa na posojilo tudi za večjo količino rezervnih delov ● DELOVNI ČAS: 7 do 16, sobota 9 do 12
Poleg trgovine najmodernejša servisna služba za vse avtomobile

INFORMACIJE TEL: 069 76-020

KMETIJSTVO PA...

Na začetku naj povem, da sem dolgo razmišljal ali kaj napišem, ker sem se zavedal, da brez zamere ne bo šlo.

Po radiu sem poslušal povzetek z zadnjega zasedanja skupščine Murske Sobotice o razvoju kmetijstva. To je bila že druga razprava na to temo. Med tem časom pa ni manjkalo ostrih, pa tudi neupravičenih kritik na račun sekretarja za kmetijstvo g. Slavka Horvata. V zadnjem času prebiramo članke, nekateri smo osebno prisotni na razpravah, kjer govore o nesposobnosti republiškega ministrstva za kmetijstvo. Predlaga se celo, naj dr. Jože Osterc odstopi. To ni nič novega. Najprej so zahtevali odstop podpredsednika vlade dr. Mencingerja, potem ministra za kulturo, na vrsto pa pridejo vsi drugi. Vzrok pa je isti. Nobeden ne more zagotoviti toliko sredstev kot bi jih porabniki želeli.

Pa se povrnimo k soboškiemu problemu. Opravičujem se, ker iz objektivnih razlogov seji nisem mogel prisostvovati. Razpravljalci (po radiu) so opozorili na že dolgo znane in tudi v zadnjem času nastale probleme. G. Horvat, sekretar za kmetijstvo, je v svoji razpravi omenil tudi zadrugo. Programirati ta čas na zadrugi osnovi nima nobenega opravičila. Vemo, da je pred sprejetjem zakon o zadrugah. Vemo, da celo na zadrugi zvezi ne pričakujejo, da bi bilo po novem vključenih v Sloveniji več kot 20 odstotkov kmetov. Koliko bo to v soboški občini, bomo videli.

Računati pa je treba, da bo precej dobrih tržnih proizvajalcev ostalo izven zadrug. Občina in njen izvršni svet morata tudi s tem računati. Stri-

njam se s Francem Horvatom, v.d. preds. SKZ-LS, da se zberemo in zastavimo cilje, ki jih želimo doseči na področju kmetijstva. Ne bi pa želeli, da se to začne z obrestno mero, z regresi, krediti in s tem tudi konča.

Prehajamo s planskega na tržno gospodarstvo. Na to smo se tudi kmetje dolgo sklicevali in pričakovali. Naj spomnim tiste, ki so bili prisotni na eni od sej združenega sveta KZ Panonka, ko je takratni podpredsednik ABC Pomurke g. Štefan Hajdinjak povedal: Ne želite si tržnega gospodarstva, ker se bo takrat kmetijstvo znašlo v težkem položaju.

Toda tržno gospodarstvo postaja stvarnost z vsemi svojimi posledicami.

V soboški kot demografsko ogroženi občini imamo pripravljen tako imenovani projekt Goričko. Po moje je to dolgoročni projekt, ki pa ne bo slonel na planskem gospodarstvu. V kolikšni meri bo uresničen, bo odvisno predvsem od posameznikov, kmetov, obrtnikov in drugih slojev. Pri uresnitvi tega lahko družba pomaga z določenimi sredstvi, seveda takrat, ko ugotovi upravičenost.

Kako od tod naprej, pa naj bi odgovorili na raznih sestankih. To vprašanje pa sem postavil tudi na enih od prejšnjih sej skupščine občine in na drugih mestih. Na to vprašanje pa nihče ne ve ali pa poče odgovoriti.

Po mojem razmišljanju je potrebno zainteresirati predvsem mlade, tako na Ravenskem kot tudi na Goričkem, da bodo začeli razmišljati, kako zago-

spodariti na zemlji, ki jim je na razpolago in tudi morebitno dodatno (občinski zemljiški fond), da iz nje iztisne čim več. Da pa bodo mladi začeli o tem razmišljati, pa je nujno razrešiti nekatere socialne probleme. SKZ-LS je dala pobudo za izdelavo študije o tako zvani nacionalni pokojnini, v upanju, da bo ta pravičnejša ne samo do kmečkega, ampak tudi do drugih slojev delavstva, ki so sedaj na repu.

Iz zgoraj omenjenega sledi, da bo ali naj bi bil vsak zase načrtovalec, sam pa si bo iskal človeka, ki mu bo izdelal podrobnejši plan.

Pripomniti moram, da imamo poleg že znanih »nasprotnikov« kmetijstva novega - to pa je stranka zele-

nih. Ti so s svojim predlogom (amandmajem) zavrli melioracije. Predlagajo kmetom, naj več delajo - ročno okopavanje. Govorijo o ponovnem zamočvirjenju melioriranih površin. Grejo celo tako daleč in pravijo, da imamo na Goričkem dosti neobdelane zemlje, ki se brez melioracij lahko usposobi za pridelavo.

In za konec. Bodimo strpni! Kmetijstva ni mogoče obravnavati mimo drugega dela gospodarstva. Sprijazniti se bomo morali s kruto resnico, da se bomo morali vsaj nekaj časa opirati na lastno sposobnost in iznajdljivost. To pa ne pomeni ostati na tem, kar imamo.

Karel Franko, Puconci 33

Južni del Sobotice brez mesa

Po ukinitvi mesnice ob Tišinski ulici v M. Soboti, je ostala za južni del mesta še edina mesnica pri samopostrežni trgovini v Cankarjevem naselju. Pred kratkim so se pa mesarji in trgovci dogovorili, da bodo tudi to mesnico ukinitili in jo prenesli v center mesta, se pravi v centru bodo obstoječo razširili na račun dosedanje trgovine, trgovino na periferiji mesta pa bodo razširili na račun dosedanje mesnice.

Pri tem se pa vsi skupaj ne ozirajo na potrebe in želje občanov, ki z nejevoljo spremljajo vesti o teh spremembah, saj bo na ta način ostala južna polovica mesta M. Sobotica brez mesnice, v centru mesta bodo pa kar tri. Dve od teh treh mesnic pa nimata niti enega parkirnega prostora na razpolago, kar ima sicer nekaj pozitivnega v sebi glede pešhoje nakupovalcev, toda iz prakse vemo, da vsakdo nima časa nakupovat mesa kilometer daleč peš. Primoran bo iti povečevati prometno gnečo v center mesta, kjer je ob nakupovalnem času tak promet, da se celo pešču težko prebijati skozi. Ukiniteljci mesnice se sklicujejo na nerentabilnost, v katero pa krajani ne verjamejo glede na promet, ki ga vsakodnevno videvajo. Kdo ima prav, bo pa dokazal mesar privatnik, ki se bo verjetno v kratkem pojavil s svojo mesnico v južni polovici mesta.

Jože Brunec Kocljeva 6, M. Sobotica

Piščančji ocvirek

Piščanci, ki pridejo v trgovine oziroma prodajalne mesnih izdelkov iz Agromerkurja v Murski Soboti, so v zadnjem času dokaj »zanimivo« blago. Ko jih natančneje pogledaš, opaziš, da je na njih kar precej perja. Najbrž ni mišljeno, da bi si iz njih delali solato? No ja, tudi precej »rdečega sokac« je v posameznih delih mesa (bedre, perutke), pa bi se morda dalo kaj kombinirati?

TAMAŠ, d.o.o.

GORNJA BISTRICA 130 a pri Črenšovcih, tel. 70 270

- ženska, otroška in moška konfekcija
  - sprejemamo naročila za dekliške obleke za prvo obhajilo in za krst
- UGODNOST:** — nizke cene — obročno odplačilo brez obresti

PRINCES

izposojevalnica poročnih oblek

ROZIKA SANTRO, LIPOVCI 244, tel. 41 121 (pri železniški postaji Beltinci)

- Izjemno lepe ženske poročne obleke so vam pri nas na voljo za vaš najslovesnejši trenutek v življenju!

MARKETING IN SERVIS

varilne opreme Lendava, d.o.o.

Industrijska cesta 4a

YU-69220 Lendava, Slovenija

Telefon: h.c. (069) 75-271
Prodaja (069) 75-120, 75-106
Servis (069) 75-640, 75-646
Telex: 38 638 YU Varle
Telefax: (069) 75-277

Naša blagovna znamka
varstroj®

VABI K SODELOVANJU

diplomirane ekonomiste — smeri:
— zunanja trgovina
— notranja menjava

Z vsaj dvoletnimi izkušnjami s področja zunanjetrgovinske dejavnosti oziroma notranje menjave. Če izpolnjujete zgornje pogoje in želite uveljaviti svoje ambicije v mladem kolektivu, ki želi nadaljevati 25-letno tradicijo varilstva v Lendavi, se nam pridružite. Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh od objave na zgornji naslov. S prijaviteljnimi kandidati bomo opravili razgovor in z najustrežnejšimi sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s 3-mesečnim poskusnim delom.

Ne škropi v evet!

SADJARJI, VINOGRADNIKI,VRTIČKARJI!

Ne škropite sadnega drevja v času cvetenja, ker je to v škodo vam sadjarjem in nam čebelarjem. Ne uničujte čebel, ki vam oprasujejo jablane, hruške, češnje in druge kmetijske rastline. Zavedajte se, da brez čebel ni plodov in ne semen.

Ne uničujte narave!

NARAVA SMO MI
NE UNIČIMO JE!

MURA EUROPEAN FASHION DESIGN PROIZVODNJA OBLAČIL, Murska Sobotica, p.o., Bijičičeva 2, 69000 Murska Sobotica razpisuje delovno mesto

direktorja finančno računovodske službe v strokovnih službah podjetja.

Pogoji: dipl. oec. in 5 let delovnih izkušenj na finančnem področju.

Kandidati naj pošljejo prijave kadrovske službi Mure v 8 dneh od objave razpisa.

Na podlagi 16. člena Zakona o evidenci volilne pravice (Ur. list SRS, št. 7/74 in 42/89) in Odloka o razpisu referendumu za uvedbo samoprispevka v občini Murska Sobotica za obdobje 1991—1996 (Uradne objave št. 10/91) objavljamo

RAZGLAS

S KATERIM OBVEŠČAMO OBČANE OBČINE MURSKA SOBOTA, DA PREGLEDAJO SPLOŠNI VOLILNI IMENIK IN ZAHTEVAJO POPRAVKE NAJPOZNEJE DO 23. 4. 1991

Popravek v splošnem volilnem imeniku lahko zahteva občan ustno ali pisno, če on ali kdo drug ni pravilno vpisan na območju volišča, kjer ima stalno prebivališče, če je nepravilno vpisan v volilni imenik ali zato, ker je nepravilno vpisano ime ali drug podatek, ki se nanaša nanj ali na koga drugega. Splošni volilni imenik je razgrnjen na Sekretariatu za notranje zadeve občine Murska Sobotica, Alija Kardosa 2 in na krajevnih uradih občine Murska Sobotica.

Občani mlajši od 18 let, ki so v delovnem razmerju, se vpišejo v volilni imenik pri navedenem sekretariatu oz. pristojnem krajevnem uradu na osnovi zahteve občana in priloženega potrdila o zaposlitvi.

Občane, ki so spremenili naslov svojega stalnega prebivališča, pa tega niso prijavili pri prijavnno-odjavni Sekretariatu za notranje zadeve občine Murska Sobotica oziroma pri pristojnem krajevnem uradu, prosimo, da to store takoj, najkasneje pa pet dni pred dnem, ki je določen za izvedbo referendumu. Opozarjamo vse občane, da je prijavljanje vseh sprememb stalnega in začasnega prebivališča po zakonu obvezno.

Občina Murska Sobotica
Sekretariat za notranje zadeve

GOSTILIA

Rajh

IGNAC RAJH Bakovci

tel.: (069) 75-078

Gostilna Rajh Bakovci sprejme v redno delovno razmerje KV natakara ali natakarico z najmanj enim letom delovnih izkušenj in znanjem nemškega jezika. Delovno razmerje je za nedoločen čas — nastop dela po dogovoru.

Poleg tega **obveščamo** maturante gostinskih šol, da sprejmemo:

- 2 pripravnik(-ci) — smer natakara,
- 2 pripravnik(-ci) — smer kuhar.

Po končanem pripravništvu možnost redne zaposlitve. Pisne prošnje maturantov sprejemamo do 20. maja 1991.

SAUBERMACHER-komunala podjetje za odstranjevanje odpadkov Murska Sobotica d.o.o. Murska Sobotica, Kopališka 2

na podlagi sklepa skupščine

razpisuje

prsto delovno mesto

direktorja

za dobo štirih let.

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- VII. oz. VI. stopnja strokovne izobrazbe ekonomske ali ustrezne tehnične smeri,
- 5 let delovnih izkušenj na področju prodaje ali vodenja,
- organizacijske sposobnosti,
- pozitiven odnos do varstva okolja,
- zaželeno je znanje nemškega jezika.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh od dneva objave razpisa na naslov: SAUBERMACHER-komunala M. Sobotica d.o.o., M. Sobotica, Kopališka 2, s pripisom »za razpisno komisijo«.

Prijavljene kandidate bomo o izidu obvestili v osmih dneh po izbiru.

TEHNO IMPEKS, d.o.o.

Titova 26 (hotel Diana, vhod z dvorišča)
MURSKA SOBOTA, tel.: (069) 25 049,
odprto od 8. do 12. in od 13. do 16. ure.

PRODAJA AVTOMOBILOV IN MOTORNH KOLES

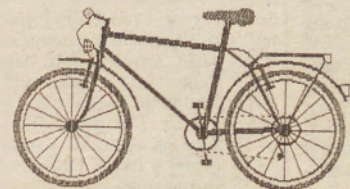

RENAULT
mazda

Posredujemo tudi prodajo za kupce iz Hrvaške.

SINDIKALNA PRODAJA ZELO UGODNO

SHIMANO
union.
B.P. CYCLE
beretta
THOMPSON

GORSKO KOLO B.P. CYCLE

MOUNTAIN BIKE

18 PRESTAV, na 3 OBROKE

ZA SAMO 4.250 din BREZ OPREME

ALI 4.950 din Z OPREMO

in HOLLAND LOOK (ženski) 3.550 din

INFORMACIJE **BESS - PRO MARKET**

in **LJUBLJANA, SMARTINSKA 11**

PRODAJA TEL: 061 310 935 FAX: 302 556

Vredni smo zaupanja

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA 5.00 Prebujajte se z nami! (Pregled kulturnega in športnega dogajanja, vesel uvod v še bolj veselo konec tedna. Vse to samo z vami in za vas!), 10.00 Spored RS. 16.00 Pomladno popoldne (16.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi po telefoni 069/21 232, 21 579, 17.00 Poročila, 18.00 21 232), 19.00 Spored RS.	RADIO MURSKA SOBOTA 5.00 Prebujajte se z nami! (Jutro in dopoldne na murskem valu — če boste z njim, vami bo gotovo manj dolgčas, pa še z ženo se ne boste kregali!), 10.00 Spored RS. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 Poročila, 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 Spored RS.	RADIO MURSKA SOBOTA 9.00 Nedeljska kuhinja, 9.10 Misel in čas, 9.30 Srečanje na pomurskem valu, 10.30 10 sekund — kviz, 12.00 Spored v madžarščini, 13.00 Panonski odmevi, 13.30 Minute za kmetovalce, 14.00 Poročila, 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.	RADIO MURSKA SOBOTA 5.00 Prebujajte se z nami! (Prva in druga jutranja kronika, vremenski podatki, madžarsko zvočno pismo. Temu železnemu repertoarju homo dodali še kakšno sočnost s te strani Alp!), 10.00 Spored RS. 16.00 Pomladno popoldne (16.15 Sport, 17.00 Poročila, 18.00 To sem jaz), 19.00 Spored RS.	RADIO MURSKA SOBOTA 5.00 Prebujajte se z nami! (Izbirali boste pesem tedna, trgovino tedna, prodajali in kupovali, za vse to sta na voljo telefonski številki 21 232 in 21 579!), 10.00 Spored RS. 16.00 Pomladno popoldne (Začeli ga bomo s telefonskimi malimi oglasi, nadaljevali s poročili in zaključili s čestitkami in pozdravi), 19.00 Spored RS.	RADIO MURSKA SOBOTA 5.00 Prebujajte se z nami! (Pet ur časa imate, da za pravčasno vstajanje ali za zamudo krivite murski val. Pozneje pa nič več!), 10.00 Spored RS. 16.00 Pomladno popoldne (Ob glasbi in informacijah posebaj opozarjamo ljubitelje narodnozabavne glasbe: za vami bo od 18.00 Geza — zaigrali in zapeli boste po domače!), 19.00 Spored RS.	RADIO MURSKA SOBOTA 5.00 Prebujajte se z nami! (Pet ur časa imate, da za pravčasno vstajanje ali za zamudo krivite murski val. Pozneje pa nič več!), 10.00 Spored RS. 16.00 Pomladno popoldne (Ob glasbi in informacijah posebaj opozarjamo ljubitelje narodnozabavne glasbe: za vami bo od 18.00 Geza — zaigrali in zapeli boste po domače!), 19.00 Spored RS.
TV SLOVENIJA 9.00 Klub Klobuk, 10.10 Simenon, nanizanka, 15.40 Sova, ponovitev nanizank, 17.00 Dnevnik 1, 17.05 Tednik, 18.10 Lutkovna igrice, 18.30 Mesečeva ura, angl. nadaljevanka, 19.00 Risanka, 19.30 Dnevnik 2, 19.59 Zrcalo tedna, 20.20 Po otoplitvi, avstral. serija, 21.15 Heroji, avstral. nadaljevanka, 22.10 Dnevnik 2, 22.30 Sova: Dragi John, amer. nanizanka; Vse tvoji, ameriški film.	TV SLOVENIJA 8.35 Angleščina, 9.00 Radovedni Taček, ZBIS, Lutkovna igrice, 10.00 Alf, amer. nanizanka, 10.25 Zgodbe iz školjke, 11.25 Večerni gost, 12.10 Oči kritike, 15.50 Marlboro music show, 16.20 Sova, ponovitev, 17.00 Dnevnik 1, 17.05 Hugo, podvodni konj, amer. risani film, 18.35 Zdjaj pa po slovensko, 19.10 Risanka, 19.30 Dnevnik 2, 19.59 Utrip, 20.20 Zrebanje 3 x 3, 20.35 Titanic, 22.10 Dnevnik 3, 22.30 Sova: Na zdravje!, amer. nanizanka; Twin Peaks, amer. nadaljevanka; Ljubezen med tatovi, ameriški film.	TV SLOVENIJA 9.00 Živ žav, 9.50 Mesečeva ura, angl. nadaljevanka, 10.15 V znamenju zvezd, nemška serija, 10.45 Muppet show, 11.10 Ansambel Franca Miheliča, 11.40 Obzorja duha, 13.10 Križkraj, 14.40 Saga o Forsythih, angl. nadaljevanka, 15.30 Sova, ponovitev, 17.00 Dnevnik 1, 17.05 To je tisto, ameriški film (čb), 18.50 Risanka, 19.30 Dnevnik 2, 20.05 Posel je posel, nanizanka, 20.40 Zdravo, 21.25 Pesmi za Eurosong 91, 22.00 Dnevnik 3, 22.25 Krepilji in praske, amer. nanizanka; Inšpektor Morse, angl. nanizanka.	TV SLOVENIJA 9.00 Ciciban, dober dan; Lutkovna igrice, 9.35 Slovenski ljudski plesi, 10.05 Utrip, Zrcalo tedna, Menik, 15.00 Obzorja duha, 15.20 Sova, ponovitev, 17.00 Dnevnik 1, 17.05 Radi ste jih poslušali: Sergio Endrigo, 17.25 Moped show v Portorožu, 17.50 Druga godba: Orkester Balkana, 18.25 Radovedni Taček, 18.40 Alf, amer. nanizanka, 19.05 Risanka, 19.30 Dnevnik 2, 20.05 Kdor pride prepozno, nemška drama, 22.10 TV dnevnik 3, 22.35 Osmi dan, 23.20 400 let slovenske glasbe, 0.10 Sova: Ray Bradbury Theatre, angl. nanizanka; Inšpektor Morse, angl. nanizanka.	TV SLOVENIJA 9.00 Zgodbe iz školjke, 10.00 Šolska tv: Podivjana zemlja, 10.50 Angleščina, 11.15 Sedma steza, 11.35 Osmi dan, 15.05 Angleščina, 15.30 Sova, ponovitev, 17.00 Dnevnik 1, 17.05 Šolska tv, 18.10 Programski jezik logo, 18.20 Črni tulipan, kratki film, 19.00 Risanka, 19.30 Dnevnik 2, 20.05 Strast in paradiz, amer. nadaljevanka, 21.05 San Remo 91, 22.05 Dnevnik 3, 22.25 Sova: Black Adder, angl. nanizanka; Inšpektor Morse, angl. nanizanka.	TV SLOVENIJA 9.00 Živ žav, 9.50 Kdor pride prepozno, nemška drama, 11.50 Strast in paradiz, amer. nadaljevanka, 15.25 Sova, ponovitev, 17.00 Dnevnik 1, 17.05 Bajke na Slovenskem, dokum. oddaja, 17.35 Risanka, 17.50 Klub Klobuk, 19.00 Risanka, 19.30 Dnevnik 2, 20.05 Film tedna: AT, turško-nemški film, 21.55 Videogodba, 22.40 Dnevnik 3, 23.00 Sova: Alf, amer. nanizanka; Inšpektor Morse, angl. nanizanka; V znamenju zvezd, nemška serija.	TV SLOVENIJA 9.00 Grizli Adams, amer. nanizanka, 9.25 Alpe Jadrana, 9.55 Popolni vohun, amer. nadaljevanka, 15.30 Alpe Jadrana, 16.00 Sova, ponovitev, 17.00 Dnevnik 1, 17.05 Čas negotovosti, dokum. serija, 18.10 Pojoča žaba, Sonce, kratka filma, 18.40 ZBIS, 19.00 Risanka, 19.30 Dnevnik 2, 20.05 Velik zasuk, franc. nadaljevanka, 21.00 Kulturni žurnal, 21.10 Tednik, 22.15 Dnevnik 3, 22.35 Sova: Ti in jaz, angl. nanizanka; Inšpektor Morse, angl. nanizanka.
HTV 9.15 Poročila, 9.30 Oddaja za mlade, 10.00 Šolski program, 12.00 Poročila, 12.20 Satelitski program, 15.40 Odlomki iz opere Nikola Šubic Zrnjci, 16.45 Poročila, 17.00 Pogovori o znanosti, 17.30 Hrvaška danes, 18.15 Oddaja za mlade, 18.45 Polna hiša, amer. nanizanka, 19.10 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Druga ženska, nemški film, 21.35 Duoptnja, 22.25 Dnevnik, 22.45 Slike časa, 23.45 Yutel, 0.45 Poročila.	HTV 12.00 Danes skupaj, 12.30 Slavček, mladinski film, 13.30 Risanka, 13.45 Mikser M, zabavna oddaja, 14.40 Zgodba o zeleni reki, dokum. film, 14.55 Folklorna oddaja, 15.40 Ex libris, 16.25 Poročila, 16.30 TV avkija, 18.00 Vrnitev na otok zakladov, nadaljevanka, 18.55 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Pogovor tedna, 20.15 Rolling Thunder, ameriški film, 22.00 Dnevnik, 22.20 Športna sobota, 22.40 Fluid, zabavnoglasbena oddaja, 23.25 Yutel, 0.15 Poročila.	HTV 9.45 Poročila, 10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Poročila, 13.05 Daktari, serijski film, 13.55 Družinska oddaja, 14.25 Nedeljsko popoldne, 17.00 Ameriški film, 18.45 Risana serija, 19.30 Dnevnik, 20.00 Izza neba, dramska serija, 21.15 Dokumenti časa: Zločini KGB, 22.10 Dnevnik, 22.30 Športni pregled, 23.15 Trio Orlando, 0.15 Yutel.	HTV 9.15 Poročila, 9.30 Otroška serija, 10.00 Šolski program, 12.00 Poročila, 12.20 Izbrali smo za vas, 16.45 Poročila, 17.00 Družinski album, 17.30 Hrvaška danes, 18.15 Otroška serija, 18.45 Dokumentarna oddaja, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Koncert ob dnevu planeta Zemlja, 21.00 Boljše življenje, nadaljevanka, 21.50 Zunanja politika, 22.20 Dnevnik, 22.45 Kinoteka Hollywooda, 0.25 Yutel.	HTV 9.15 Poročila, 9.30 Program za otroke, 10.00 Šolski program, 12.00 Poročila, 12.20 Satelitski program, Staro za novo, 16.45 Poročila, 17.00 SOS za vidro, 17.30 Mali svet, 18.00 Hrvaška danes, 18.45 Otroška bolnica, dokum. oddaja, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Serijski film, 20.55 Loto, 21.00 V velikem planu, kontaktna oddaja, 22.30 Dnevnik, 22.50 Kino klub Evropa, 0.20 Yutel.	HTV 9.15 Poročila, 9.30 Program za otroke, 10.00 Šolski program, 12.00 Poročila, 12.20 Satelitski program, Staro za novo, 16.45 Poročila, 17.00 SOS za vidro, 17.30 Mali svet, 18.00 Hrvaška danes, 18.45 Otroška bolnica, dokum. oddaja, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Serijski film, 20.55 Loto, 21.00 V velikem planu, kontaktna oddaja, 22.30 Dnevnik, 22.50 Kino klub Evropa, 0.20 Yutel.	HTV 9.15 Poročila, 9.30 Otroška serija, 10.00 Šolski program, 12.00 Poročila, 12.20 Satelitski program, 16.35 Poročila, 16.50 Naši likovni ustvarjalci, 17.20 Otroška serija, 18.00 Hrvaška danes, 18.45 Usode, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Reagtime, ameriški film, 22.40 Dnevnik, 23.00 Znanstveni forum, 0.30 Yutel.
TV AVSTRIJA 13.35 Roseanne, 14.00 Sodnik Liebling, 14.45 Jutrišnji mojstri, 15.00 Otroški program, 15.30 Am, dam, des, 15.55 Zeleni pašnik, 16.10 Dusty, 17.00 Mini čas v sliki, 17.10 Wurlitzer, 18.00 Čas v sliki, 18.05 Mi, 18.30 Baywatch: Piratski otok, 19.30 Čas v sliki, 20.00 Sport, 20.15 Evropolist, film, 21.15 Znanost, 21.35 Siling, 22.00 Čas v sliki, 22.30 Čudno trpljenje Antona Brucknerja, 23.30 Zaljubljen ženske, film.	TV AVSTRIJA 12.30 Halo Avstrija, 13.00 Čas v sliki, 13.10 Mi, 13.35 Ljubljani, 15.30 Otroški program, 17.00 Čas v sliki, 17.10 Sport, 17.30 Oddaja o ohranjanju narave, 18.00 Čas v sliki, 18.30 Baywatch, 19.30 Čas v sliki, 20.00 Sport, 20.15 Šou Rudija Carelija, 21.50 Manekena in volhjač, 22.40 Dva ponorela psa, film, 0.10 Čas v sliki.	TV AVSTRIJA 12.10 Tednik, 12.30 Orientacija, 13.10 Družina, 13.35 Na pomoč, doktor prihaja, film, 15.25 Hiša v Jeruzalemu, 15.30 Otroški program, 16.10 Daktari, 17.00 Mini čas v sliki, 17.10 X-Large, oddaja za mlade, 18.30 Baywatch, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Sam nad seboj, 21.15 Kavalarni Hawelka, 22.00 Vizije, 22.15 De cinesi, operne serenade v italijanščini, 23.15 Dunajske pesmi, 0.00 Čas v sliki.	TV AVSTRIJA 10.30 Življenje je ena sama dolga reka, 12.00 Visoka hiša, 13.00 Čas v sliki, 15.00 Otroški program, 16.10 Skrivnostni živalski svetovi: V južni Ameriki, 16.35 Ding dong, 17.00 Mini čas v sliki, 17.10 Wurlitzer, 18.00 Mi, 18.30 Baywatch, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Sport ob ponedeljkih, 21.15 Pogled s strani, 21.25 Peter Strohm, 22.15 Pasijon ljubezni, film, 0.05 Čas v sliki.	TV AVSTRIJA 9.30 Šolska tv, 10.30 Na pomoč, doktor prihaja, 12.05 Sport ob ponedeljkih, 13.00 Čas v sliki, 13.35 Roseanne, 14.00 Waltonovi, 14.45 Jutrišnji mojstri, 15.00 Otroški program, 15.05 Tudi pošaliti se je treba, 15.30 Am, dam, des, 16.10 Degras Junior High, 17.00 Mini čas v sliki, 18.05 Mi, 18.30 Baywatch, 19.30 Čas v sliki, 20.00 Sport, 20.15 Po sledovih Jamesa Cooka, 21.07 Pogled s strani, 21.15 Dvojčici, film, 23.15 Magnum.	TV AVSTRIJA 9.30 Šolska tv, 10.30 Na pomoč, doktor prihaja, 12.05 Sport ob ponedeljkih, 13.00 Čas v sliki, 13.35 Roseanne, 14.00 Waltonovi, 14.45 Jutrišnji mojstri, 15.00 Otroški program, 15.05 Tudi pošaliti se je treba, 15.30 Am, dam, des, 16.10 Degras Junior High, 17.00 Mini čas v sliki, 18.05 Mi, 18.30 Baywatch, 19.30 Čas v sliki, 20.00 Sport, 20.15 Po sledovih Jamesa Cooka, 21.07 Pogled s strani, 21.15 Dvojčici, film, 23.15 Magnum.	TV AVSTRIJA 10.00 Šolska tv, 10.30 Cloud Dancer, film, 12.10 Reportaže iz tujine, 13.00 Čas v sliki, 13.10 Mi, 13.35 Roseanne, Wichtero in soseske, 14.45 Jaz in ti, 15.00 Otroški program, 16.10 Kot pes in mačka, 17.10 Mini čas v sliki, 17.10 Wurlitzer, 18.00 Čas v sliki, 18.05 Mi, 18.30 Baywatch, 19.30 Čas v sliki, 20.00 Sport, 20.15 Domotoga, film, 21.50 Dallas, 22.35 Mož, ki je ljubil ženske, 0.30 Čas v sliki.
TV MADŽARSKA 8.35 V počastitev Toscaninija, pon. 9.50 Zrebanje lota, 9.55 Kača, srce in panterjeva glava, TV film, 15.50 Video novice, 16.05 Z jasno besedo, 16.55 Vprašanja kristjanov, 17.00 Za upokojence, 17.30 Teča, 18.00 Okno, uslužnostni program, 19.10 TV kino, napoved, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Dallas, ameriška serija, 21.00 Panorama, svetovna politika, 22.00 TV kino: Orkestralne vaje, ital. film, 23.10 Madžarska privatno, 23.55 TV dnevnik, 0.10 Dnevnik ANTENNE 2.	TV MADŽARSKA 6.30 Vaška TV, 7.00 Sončnica, kulturni magazin, 9.05 Za otroke, 10.15 Dallas, pon. 11.00 Panorama, pon. 12.00 Naš ekran, v srbohrvaščini, 15.25 Sosedje, pon. 15.55 Hišni prijatelj, 16.05 Trnjulica, pravljичni film, 17.35 Otroštvo, 4 del, 18.35 Delta, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Naslednji, prosim! 20.15 Senzacija na TV, amer. film, 21.50 Rook na odru, M. Varga, 22.40 Risanke Paula Driessna, 23.35 TV dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.00 Biblijsko sporočilo, 8.05 Za otroke, 10.00 Priče preteklosti, 10.15 Burleske, 10.30 Severni jeleni, 10.55 M. košarka, 14.00 Romantika v slikarstvu, 14.20 Videoklipi, 14.50 Barokochba, 15.40 Prvi raj, 2. del, 16.40 Program metodistične cerkve, 17.00 Walt Disney vam predstavlja, 18.45 Naša dediščina, 19.00 Teden, 20.00 Dnevnik, 20.15 As ašov, film, 22.00 Večer arj, poje! Eva Marton, 23.00 Video strani.	TV MADŽARSKA 9.05 Teden, pon. 10.05 Legenda Negra Lea, brazilski film, 11.00 Delta, znanstveni poročevalec, pon. 14.00 Prenos zasedanja Parlamenta, 17.50 Katoliška kronika, 18.00 Kalendar 1991, magazin, 19.00 Cimbor, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Primer za dva, nemška kriminalka, 21.10 Usodna vprašanja, debatni spored, 21.55 Umetni na tedna, 22.00 O glasbi za vsakega, serija Z. Kocsisa, 22.40 TV dnevnik, 22.55 Dnevnik BBC.	TV MADŽARSKA 8.10 Studijski program, francoski film, 8.50 Telovadba za invalide, 9.00 Prenos zasedanja Parlamenta, 15.50 Panonska kronika, 15.40 Oddaja za nemško narodnost, 16.15 Gospodarstvo, 16.30 Vaterpolo: Madžarska-Italija, 18.05 Varstvo okolja, 18.55 Za otroke, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Heroji, avstralska serija, 21.30 Studio '91, 22.30 Poročila s seje Parlamenta, 23.00 TV dnevnik, 23.15 Dnevnik BBC.	TV MADŽARSKA 9.10 Tretji kanal, 9.55 Heroji, pon. avstralske serije, 10.45 Studio '91, pon. 16.30 Köszög 1991, 17.30 Video novice, 17.45 Rehabilitacijski magazin, 18.05 Gospodarstvo, 18.50 Kamera, angleška serija, 18.55 Za otroke, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Gledališki večer, Shakespeare: Romeo in Julija, tragedija v dveh delih, 22.10 Novi svet, ilustrirana zunanje-politična kronika, 22.55 TV dnevnik, 23.10 Dnevnik ZDF.	TV MADŽARSKA 8.00 Magazin za menedžerje, 9.05 Walt Disney vam predstavlja, ponovitev, 10.50 Razgibanje, telovadba za invalide, 15.40 Koszeg 1991, 16.40 Panonska kronika, 17.00 Naševanje mesecev, 17.30 Za najstnike, 17.40 Tretji kanal, 18.25 Gospodinjstvo, 18.50 Za otroke, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Hannay, angleška serija, 21.00 Kulturni magazin, 22.00 Domače ogledalo, 23.00 TV dnevnik, 23.15 Dnevnik BBC.

vsak četrtek
VESTNIK

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

<p>OVEN</p> <p>Ona: Še najbolje bo, če se odločno spoprimes z nastalo težavo, saj je to edini način, da preprečiš še večjo zmedo, kot pa je sedaj. Prijatelj te bo sicer pohvalil, a vedi, da ga to prav v ničemer ne obvezuje.</p> <p>On: Ne glej tako strmo v prihodnost, več truda posveti svoji sedanjosti, ki sploh ni cvetoča. Poslovni sestanek ti bo sicer prinesel nekatere namige in poti, za kaj več pa se boš moral še presneto potruditi.</p> <p>Ona: Bila boš krivična do svoje prijateljice, ki ti hoče samo dobro. Kako dolgo boš še hodila po svetu z napol zavezanimi očmi? Konec tedna pa se ti vseeno obeta vsaj delna izpolnitev tvojih vročih ljubzenskih želja.</p> <p>On: Izogibanje obveznostim pomeni včasih tudi spriznatev z osamljenostjo. Namesto, da se sam sebi smiliš, se raje odpravi v veselo družbo in ... Nekdo že precej časa čaka na svojo priložnost, da se ti približa.</p> <p>Ona: Pogovor s prijateljem te bo tako pomiril, kot tudi prinesel sicer že zdavnaj izgubljeno samozavest. Ne trudi se, da bi ubogala »dobronamerne« nasvete, ampak raje delaj po svoji glavi. Presenečenje!</p> <p>On: Če boš zatiskal oči pred resnico, boš prišel do spoznanja, da boš s tem škodil le samemu sebi. Nekaj te bo sicer hudo mamilo, vendar pa se ne boš mogel pravilno odločiti. Torej bo še vedno vse le v zraku ...</p> <p>Ona: Še vedno te bo spremljala neverjetna sreča. Vseeno pa bi bilo dobro, če bi se začela počasi zavedati, da lahko to tudi mine. S prijateljem se boš zapletla v nekaj lepega, kar pa bo na žalost le prehodne narave.</p> <p>On: Nekdo te bo z milimi pogledi kaj hitro omeščal in te peljal na popolnoma druga pota, kot pa si jih načrtoval. To ti bo sicer popolnoma zmedlo tvoje ustaljene posle, po drugi strani pa ti bo prineslo neslutene avanture.</p>	<p>LEV</p> <p>Ona: Prijeten konec tedna bo znak, da so se tudi tebi začela odpirati prava vrata. Nikar se ne boj, ampak sprejmi izziv, ki ti ga bo ponudil prijatelj. Iz tega bo še nekaj nastalo, vsekakor pa se boš odlično zabavala.</p> <p>On: Naredil boš konec sanjam in se konkretno lotil zadeve, ki ti že daljša časa enostavno ne gre iz glave. Sicer bo rizik precej velik, a se bo na koncu izkazalo, da je bila odločitev povsem pravilna.</p> <p>Ona: Sprejela boš precej pomembno zadevo, ki te lahko stane veliko več, kot pa si morda misliš sama. Zato nikar ne bodi površna, ampak zavijaj rokave, saj je to edini način, da se rešiš težav.</p> <p>On: Tokrat je na tebi vrsta, dokažeš svoje resnične sposobnosti in kvalitete. Obdobje lahkomišelnega norčevanja je minilo in pokazali boš moral svojo pravo podobo, saj se ti lahko v nasprotnem primeru zgodi, da jo izgubiš.</p> <p>Ona: Zaljubila se boš: ljubezen bo prijetna in globoka, ravno takšna kot si jo želiš. Pokazala se bo možnost za spremembo v poklicnem življenju, s tem pa še obilo drugih ugodnosti, ki so vezane na to.</p> <p>On: Prijetni popoldnevi ti bodo prinesli dolgo zeleni duševni mir, pa tudi prav prijeto prijateljico, ki lahko postane tudi kaj več. Znanec z morja ti bo prinesel pozabljene stvari, ki te bodo spravile v precejšnjo zadrego.</p> <p>Ona: Ne ravnaj najbolj pametno, da živiš iz dneva v dan in ukrepaš, kot se ti v danem trenutku pač zadi. Raje trdneje poprimi za delo in nehaj počivati na lovrih, ki so že zdavnaj mimo. Isto pa velja tudi za ljubezen.</p> <p>On: Marsikaj bo potrebno podrediti tvojim poslovnim ambicijam in ena izmed teh stvari bo tudi tvoje ljubezensko življenje. S partnerjem se bosta kar precej razhajala, popustiti pa ne bo hotela niti ona, še manj pa ti.</p>	<p>STRELEC</p> <p>Ona: Poležavanje s prijateljicami se bo sprevrglo v pravo zabavo in kaj hitro se boš zavedla, da si šla nekoliko predaleč. Zjutraj pa bo prostor ob tebi bel in prazen, kot je bil že nekoč, z njim povsem drugim ...</p> <p>On: Zadrži se in ne skušaj za vsako ceno doseči vsega, kar ti pade na misel. Pozneje ti bo lahko še zelo žal, še posebej zato, ker lahko z nespametno potezo izgubiš zaupanje nekoga, ki te ima resnično rad.</p> <p>Ona: Nepričakovana ponudba ti bo prinesla zeleno samozavest, še vedno pa bo ostalo odprto vprašanje, ali se ti vse skupaj sploh splaca. Glede obveznosti ti ne bi škodilo malo več resnega pristopa pri reševanju le teh.</p> <p>On: Postajal boš vse bolj ljubosumen in nič več te ne bo uspelo spraviti na normalna pota. Pazi se, saj se lahko s takšnim ravnanjem nekomu prav pošteno zameriš. Uspešna poslovnost te bo stala več, kot pa pričakuješ ...</p> <p>Ona: Nikakor ne moreš pozabiti tistega, ki si ga po neumnosti izgubila. Konec tedna boš izvedela informacijo, ki ti bo pomagala do ponovnega zbliznanja. Pazi da ne boš vse skupaj ponovno pripeljala v slepo ulico.</p> <p>On: Ne boš mogel več dolgo skrivati tega, kar nosiš v svojem srcu, čeprav bo to za nekatere precej veliko presenečenje. Kar pa se tiče poslovne plati tega tedna, je še najbolje, da se izogibaš kakršnih resnih investicij.</p> <p>Ona: Če boš hotela priložiti partnerja, da bo živel po tvojih pravilih, ga boš kaj kmalu izgubila. Poskusi biti vsaj malo strpnostna in mu ponudi neke vrste kompromis. Zadržaj beseda pa bo vseeno tvoja ...</p> <p>On: Misel, da bi si ohranil trenutno razmerje, je sicer izredno prijetna in mamljiva, toda vse težje uresničljiva. Delo te priganja od vseh strani in le še vprašanje časa je, kdaj te bo vse skupaj odneslo s seboj.</p>	<p>DEVICA</p> <p>TEHTNICA</p> <p>ŠKORPIJON</p>
---	---	---	---

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUPŠČIN:
GORNJA RADGONA,
LEDAVA IN MURSKA
SOBOTA

Leto XXVII

Murska Sobota, dne 18. aprila 1991

Št.: 11

Odgovorni urednik:
MARIJA MATJAŠEC

92. Sklep o razpisu referenduma za uvedbo samoprisp evka za vas Černelavci, Veščica in naselje Pušča za obdobje 1991—1996
93. Sklep o razpisu referenduma za uvedbo Krajevnega samoprisp evka za območje Krajevne skupnosti Lendava

94. Sklep o uvedbi dodatnega krajevnega samoprisp evka za območje Krajevne skupnosti Čepinci.

92

Na podlagi 2. člena Zakona o referendumu (Ur. list SRS št. 23/77), 2. člena Zakona o samoprisp evku (Ur. list SRS št. 3/73) in 21. člena Statuta krajevne skupnosti Černelavci je svet KS Černelavci na seji dne 13. 2. 1991 po predhodni odločitvi zborov občanov sprejel

SKLEP

o razpisu referenduma za uvedbo samoprisp evka za vas Černelavci, Veščica in naselje Pušča za obdobje 1991—1996.

1. člen

Razpiše se referendum o uvedbi samoprisp evka za vas Černelavci, Veščica in Pušča.

2. člen

Samoprisp evk se uvede za obdobje 5 let in sicer od 1. 5. 1991 do 1. 5. 1996. Referendum dne 28. 4. 1991 izvedejo volilne komisije posameznih vasi. Volilne komisije izvolijo volilne odbore, ki vodijo glasovanje in določijo mesto glasovanja. Glasovanje bo potekalo od 7. do 19. ure. Glasujejo občani, ki so vpisani v splošni volilni imenik.

3. člen

Glasuje se neposredno in tajno z glasovnico, ki ima naslednjo vsebino:

ASELJE ČERNELAVCI

GLASOVNICA

Za glasovanje o dodatnem samoprisp evku na referendumu dne 28. 4. 1991 v naslednje namene:

- asfaltiranje makedamskih cest in obnova asfaltnih prevlek,
- dokončanje vodovodne mreže,
- sofinanciranje izgradnje avtobusnih postajališč, športnih igrišč in zelenic,
- ureditev pokopališča in zadružnega doma,
- razna vzdrževalna dela na objektih in napravah ter financiranje drugih funkcionalnih dejavnosti naselja Černelavci.

Samoprisp evk bo predpisan za obdobje 1. 5. 1991 do 1. 5. 1996 in bo znašal:

- 1 % od neto OD zaposlenih
- 1 % od neto OD obrtnika
- 0,5 % od pokojnin
- 2,5 % od revaloriziranega KD kmetov
- 3 % od povprečnega OD v republiki v preteklem letu za zdomce.

GLASUJEM

»ZA« Glasovnico izpolni glasovalec tako, da zaokroži »ZA«, če se strinja, oziroma besedo »PROTI«, če se ne strinja z uvedbo samoprisp evka.

ASELJE VEŠČICA

GLASOVNICA

Za glasovanje o samoprisp evku na referendumu dne 28. 4. 1991 za naslednje namene:

- rekonstrukcija ulične razsvetljave,
- vzdrževanje vaških objektov, pokopališča in okolice,
- vzdrževanje in obnova vaških cest,
- rekonstrukcija vodovodnega omrežja in zajetja, plačevanje elektrike in vode,
- sofinanciranje društev in opreme za delovanje teh društev.

Samoprisp evk bo predpisan za obdobje 1. 5. 1991 do 1. 5. 1996 in bo znašal:

- 1 % od neto OD zaposlenih
- 1 % od neto OD obrtnikov
- 0,5 % od pokojnin
- 2,5 % od revaloriziranega KD kmetov
- 3 % od povprečnega OD v preteklem letu v republiki za zdomce,

— samoprisp evk v delu: vsako gospodinjstvo je dolžno v tekočem letu opraviti dva dneva prostovoljnega dela. Evidenco o delu vodi vaški odbor, za neudeležbo se plača protivrednosti 50 DEM za en dan dela.

GLASUJEM

»ZA« Glasovnico izpolni glasovalec tako, da zaokroži »ZA«, če se strinja, oziroma besedo »PROTI«, če se ne strinja z uvedbo samoprisp evka.

ZASELEK PUŠČA

GLASOVNICA

Za glasovanje o samoprisp evku na referendumu dne 28. 4. 1991 v naslednje namene:

- sofinanciranje ulične razsvetljave,
- popravilo asfaltnih prevlek,
- nabava orodja in mrliškega vozička,
- izgradnja vaško-sportnega doma,
- asfaltiranje novih ulic,
- financiranje funkcionalnih dejavnosti zaselka Pušča.

Samoprisp evk bo predpisan za obdobje 1. 5. 1991 do 1. 5. 1996 in bo znašal:

- 2 % od neto OD zaposlenih
- 1 % od upokojencev
- 2 % od neto OD obrtnika
- 3 % od povprečnega OD v republiki za preteklo leto za zdomce.

GLASUJEM

»ZA« Glasovnico izpolni glasovalec tako, da zaokroži »ZA«, če se strinja, oziroma besedo »PROTI«, če se ne strinja z uvedbo samoprisp evka.

»PROTI«

Samoprisp evk se ne more uvesti od socialnih podpor, invalidnin, pokojnin z varstvenim dodatkom, otroškega dodatka, štipendij učencev in študentov, ter od nagrad, ki jih prejema učenci v gospodarstvu.

Samoprisp evka bodo oproščeni tudi zavezanci, ki so po predpisu o davkih občanov oproščeni plačila davkov od kmetijske dejavnosti ter občani, katerih dohodek iz delovnega razmerja ne presega zajemčenega OD v rep. Sloveniji.

5. člen

Glasovnice morajo biti overjene s pečatom krajevne skupnosti.

6. člen

Samoprisp evk, ki se bo plačeval od OD iz delovnega razmerja in pokojnin bo obračunal in odtegoval izplačevalec OD oziroma pokojnin. Samoprisp evk za družbene prihodke bo obračunal pristojen občinski upravni organ. Za zaposlene v tujini obračuna samoprisp evk vaški odbor krajevne skupnosti.

7. člen

Sredstva samoprisp evka se bodo zbirala na računu KS. Za razporejanje po namenu je odgovoren vaški odbor posameznega naselja.

8. člen

Ta sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin. Černelavci, 8. 4. 1991

Predsednik sveta KS Černelavci:
Matija DONKO l. r.

93

Na podlagi 3. člena zakona o samoprisp evku (Ur. l. SRS št. 38/85), 8. člena zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. l. SRS št. 23/77), 48. člena statuta krajevne skupnosti Lendava in 11. člena statutarnega sklepa, je Svet krajevne skupnosti Lendava na seji, dne 8. 4. 1991 sprejel

SKLEP

O RAZPISU REFERENDUMA ZA UVEDBO KRAJEVNEGA SAMOPRISP EVKA ZA OBMOČJE KS LEDAVA

1.

Razpiše se referendum za uvedbo samoprisp evka za območje KS Lendava. Referendum bo v nedeljo, dne 23. 4. 1991 od 7. do 19. ure na glasovalnih mestih, ki jih določi volilna komisija KS Lendava.

2.

Predvidoma bo s samoprisp evkom zbrano 7.000.000,00 din. Sredstva zbrana s samoprisp evkom bodo uporabljena za naslednje namene:

— urejanje, vzdrževanje in obnavljanje zgrajenih objektov z dosedanjimi samoprispevkii
— ureditev Kolodvorske ulice
— sofinanciranje izgradnje čistilne naprave
— sofinanciranje sanacije Kobiljskega potoka
— izgradnjo pločnika od križišča pri Marketu do pokopališča in pločnika od križišča pri Marketu do ŠRC Lendava (kopališče)
— sofinanciranje izgradnje kulturnega doma v Lendavi
— sofinanciranje popravila katoliške cerkve v Lendavi
— asfaltiranje ceste od Trimlinov do križišča pri Lek-u
— nabavo projektov za plinifikacijo Lendave in Trimlinov
— nakup glavne postaje in antenskega sistema za kabelsko televizijo ter izgradnjo primarnega omrežja kabelsko razdelilnega sistema.

3.

Višina sredstev za posamezne namene se določi z vsakoletnim programom del in finančnim načrtom KS Lendava.

4.

Samoprispevek se uvede za dobo petih let in sicer od 1. 6. 1991 do 31. 5. 1996.

5.

Samoprispevek bodo plačevali krajanji in delovni ljudje s stalnim bivališčem na območju KS Lendava. Na referendumu glasujejo volilci neposredno in tajno z glasovnico. Na glasovnici je napisano besedilo v slovenskem in madžarskem jeziku. Besedilo se glasi:
KRAJEVNA SKUPNOST LENDA VA

GLASOVNICA

za glasovanje na referendumu, dne 28. 4. 1991 o uvedbi krajevne samoprispevka v denarju, s katerim bodo financirane naslednje dejavnosti:

— urejanje, vzdrževanje in obnavljanje zgrajenih objektov z dosedanjimi samoprispevkii
— ureditev Kolodvorske ulice
— sofinanciranje izgradnje čistilne naprave
— sofinanciranje sanacije Kobiljskega potoka
— izgradnjo pločnika od križišča pri Marketu do pokopališča in pločnika od križišča pri Marketu do ŠRC Lendava (kopališča)
— sofinancirana izgradnja kulturnega doma
— sofinancirano popravilo katoliške cerkve v Lendavi
— asfaltirana cesta od Trimlinov do križišča pri Lek-u
— nabavljeni projekti za plinifikacijo Lendave in Trimlinov
— nakup glavne postaje in antenskega sistema za kabelsko televizijo ter izgradnja primarnega omrežja kabelsko razdelilnega sistema.

Samoprispevek se uvaja za dobo pet let in sicer od 1. 6. 1991 do vključno 31. 5. 1996.

Samoprispevek plačujejo krajanji s stalnim bivališčem v Lendavi ter Trimlinih in sicer:

a) 1 % od osnove BOD, zmanjšane za prispevke in davke
b) 1 % od osnove pokojnin, zmanjšane za prispevke in davke
c) 1 % od osnove prejemkov doseženih s priložnostnim opravljanjem storitev, zmanjšane za prispevke in davke
d) 1 % od zavarovalne osnove zavezancev za davek iz dejavnosti
e) 5 % od katastrskega dohodka
Zavezanci, ki imajo dohodek iz več virov plačujejo samoprispevek od vsakega posebej.

Plačila samoprispevka so oproščeni krajanji, ki jih oproščajo določbe 12. člena zakona o samoprispevku (Ur. l. S. R. S. št. 38/85).

GLASUJEM

ZA Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »za«, če se strinja z uvedbo samoprispevka, oziroma obkroži besedo »proti«, če se ne strinja z uvedbo samoprispevka.

6.

Pravico glasovanja na referendumu imajo krajanji, ki so vpisani v splošni volilni imenik ter krajanji, ki še nimajo volilne pravice za volitve skupščine družbenopolitičnih skupnosti in še niso vpisani v volilni imenik, so pa v delovnem razmerju.

7.

Samoprispevek plačujejo zavezanci iz 3. točke tega sklepa na račun: 51920-842-021-82149 — Samoprispevek KS Lendava. Samoprispevek, ki se bo plačeval od osebnih dohodkov, pokojnin ter prejemkov od priložnostnih opravil bo obračunal in odstopil izplačevalec teh dohodkov. Samoprispevek od drugih zavezancev bo obračunala in odtegovala uprava za družbene prihodke.

8.

Za zbiranje sredstev in izvajanje del je odgovoren Svet KS Lendava. V primeru, da se zbere več sredstev kot je bilo predvideno v 2. točki tega sklepa ali ne pride do izvedbe planiranih del, kjer nastopa KS Lendava kot sovlagatelj, odloča o uporabi več zbranih sredstev Svet KS Lendava.

9.

Začasno prosta sredstva lahko Svet KS Lendava posoja, če ocenijo, da jih v določenem času ne bo mogoče aktivirati.

10.

Ta sklep začne veljati z dnem objave v uradnih objavah.

Lendava, 8. 4. 1991

Predsednik Sveta KS Lendava
dipl. oec., l. r.

96

Na podlagi 3. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85 in 15. člena Statuta Krajevne skupnosti Čepinci je Svet Krajevne skupnosti Čepinci na svoji seji dne 2. 4. 1991 sprejel

SKLEP

o uvedbi dodatnega krajevnega samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Čepinci

1. člen

Po odločitvi delovnih ljudi in občanov na referendumu dne 31. 3. 1991 se za območje Krajevne skupnosti Čepinci uvede krajevni samoprispevek v denarju.

2. člen

Krajevni samoprispevek se uvede za dobo dveh let (2 let) in sicer od 1. maja 1991 do 30. aprila 1993.

3. člen

Sredstva zbrana s krajevnim samoprispevkom se bodo uporabila za:

ČEPINCI

— izgradnjo telefonskega omrežja
— vzdrževanje vaških cest

BUDINCI

— izgradnjo II. faze telefonije
— sofinanciranje asfalt. obč. ceste Markovci—Budinci—Dolen-

ci

MARKOVCI

— izgradnjo telefonskega omrežja

— sofinanciranje asfalt. obč. ceste Markovci—Budinci—Dolen-

ci

4. člen

Krajevni samoprispevek bodo plačevali občani, ki imajo stalno prebivališče na območju Krajevne skupnosti Čepinci od naslednjih osnov:

V denarju:

— 1,5 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih
— 1,5 % od zavarovalne osnove oseb, ki opravljajo samostojno obrtno ali drugo dejavnost
— 1,5 % od pokojnin
— 3 % od povprečnega osebnega dohodka v RS za preteklo leto zaposleni v tujini in sicer v enkratnem letnem znesku.

Samoprispevka od KD se dodatno ne uvaja, ker sedanja 15 % stopnja na novi KD dosega predvideno povprečje od kmetijstva.

5. člen

Plačila samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samoprispevku.

6. člen

S krajevnim samoprispevkom se bo predvidoma zbralo 1.400.000,00 din. Vrstni red investicij se bo določal z vsakoletnim planom krajevne skupnosti.

7. člen

Samoprispevek, ki se bo plačeval iz osebnih dohodkov iz delovnega razmerja in pokojnin, bo obračunaval in odtegoval izplačevalec OD oz. pokojnin. Samoprispevek od drugih zavezancev bo obračunaval in odtegoval za družbene prihodke pristojen upravni organ.

Od zaposlenih v tujini obračuna svet krajevne skupnosti.

Od zavezancev, ki ne izpolnijo obveznosti iz samoprispevka v predpisanem roku, se ta prisilno izterja po predpisih, ki veljajo za izterjavo davkov in prispevkov občanov.

8. člen

Svet krajevne skupnosti je pristojen, da lahko sredstva samoprispevka, ki so začasno prosta veže pri banki ali kreditira najugodnejšega ponudnika za določen čas v skladu s planom izgradnje posameznih objektov.

9. člen

S krajevnim samoprispevkom zbrana sredstva se bodo v celoti namenila za izvajanje programa iz 3. člena tega sklepa.

Zbirala se bodo na zbirnem računu Krajevne skupnosti Čepinci, št. 51900-842-035-82399.

10. člen

Nadzor nad zbiranjem in uporabo s samoprispevkom zbranih sredstev bo opravljal Svet Krajevne skupnosti Čepinci, ki o tem vsako leto poroča zboru delovnih ljudi in občanov.

11. člen

Ta sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 5. 1991.

Čepinci, 2. 4. 1991

Predsednik sveta KS Čepinci
Aleksander Abraham l. r.

kino

SPOREDNI FILMOV V KINU PARK
od 19. 4. do 25. 4. 1991

19. aprila ob 18. uri amer. glasbeni film **VELIKE OGNJENE ŽOGE** (GREAT BALLS OF FIRE). Glavna vloga: Dennis Quaid, Winona Ryder. režiser: Jim Mc Bride

19. aprila ob 20. uri amer. fantastični film **POPOLNI SPOMIN** (TOTAL RECALL). Režiser: Paul Verhoeven; glavna vloga: Arnold Schwarzenegger

19. aprila ob 22. uri italijanski trdoero. film **MONDIALE 90** (World cup 90). Nastopata CICCIO LINA in MOANA

20. aprila ob 18. uri amer. fant. film **POPOLNI SPOMIN**

20. aprila ob 20. uri amer. glasbeni film **VELIKE OGNJENE ŽOGE**

20. aprila ob 22. uri italij. trdoero. film **MONDIALE 90**

21. aprila ob 16. uri amer. glasbeni film **VELIKE OGNJENE ŽOGE**

21. aprila ob 18. in 20. uri amer. fantastični film **POPOLNI SPOMIN**

23. aprila ob 18. in 20. uri amer. akcijski film **MAŠČEVANJE ZA MAŠČEVANJE**. Režiser: Armand Mastroianni

24. aprila ob 18. uri amer. akcijski film **MAŠČEVANJE ZA MAŠČEVANJE**

24. aprila ob 20. uri amer. drama **GLASBENA SKRINJA** (MUSIC BOX). Glavna vloga: Jessica Lange

25. aprila ob 18. in 20. uri amer. drama **GLASBENA SKRINJA**

KINO SVOBODA GOR. RADGONA

PETEK, 19. 4., ob 19. uri avstralska kriminalna **SMRTNOSNI STREL**, ob 21. uri ameriška kriminalna **SMRTNOSNI STREL**

SOBOTA, 20. 4., ob 19. uri ameriška akcijska drama **DNEVI GRMENJA**

NEDELJA, 21. 4., ob 17. uri avstralska komedija **MLADI EINSTEIN**

ob 19. uri ameriška akcijska drama **DNEVI GRMENJA**
ob 21. uri ameriška kriminalna **SMRTNOSNI STREL**

prodam

MOTORNA VOZILA

MOPED TOMOS SLC 15 prodam. Puconci 98 b. M-4828

OPEL KADETT 1.3 S, letnik 1988, rdeče barve, prevoženih 20.000 km, prodam. 42 201. M-4831

RENAULT 4 TL, letnik 1978, registriran do februarja 1992, dobro ohranjen, prodam. Jud, Polana 26. M-4834

MERCEDES, školjka, tip 121, prodam. 23 924, po 20. uri. M-4840

GOLF JGL, letnik 1981, garažiran, in avtoprikolico, prodam. 25 006, od 7. do 14. ure. M-4843

OPEL KADETT B prodam v celoti ali za rezervne dele. Gerič, Stara 20, M. Sobota. M-4846

LADO SAMARO, bele barve, staro dve leti, registrirano do decembra 1991, s tremi vrati, prodam. 21 452. M-4847

LADO RIVO, staro dve leti, prodam. Moravske Toplice, Dolga ulica 28, 48 279. M-4848

FORD ESCORT, letnik 1985, ugodno prodam. 48 490. M-4851

ZASTAVO 101 55 GTL, staro 4 leta, prodam za 5.000 DEM. Mota 57 a, 82 272. M-4853

OPEL KADETT 1.4 S, staro eno leto, prodam. 32 228. M-4854

LADO SL, starejši letnik, registrirano do februarja 1992, prodam. Viktor Fartek, Veščica 5. M-4855

ZASTAVO 55 skala, letnik 1989, prodam. 75 774. M-13476

GOLF JXD, letnik 1988, ohranjen, prodam za 17.500 DEM. 25 269, po 19. uri. M-4862

BMW 316, letnik 1987, rdeče barve, garažiran, prvi lastnik, prodam. 22 336. M-4865

VOLVO 343 GL in VW 1300 prodam. Renkovič 133. 72 099. M-4787

GOLF DIZEL, 4 vrata, dodatno opremljen, letnik 1986/12, garažiran, prodam. (042) 844 149. M-4789

PRODAJA AVTOMOBILOV: škoda favorit 135 L, 135 LS in forman. Če pri nas kupite avtomobil, dobite brezplačno vletni pribor ali kasetni radio.

— Posredujemo vse modele iz uvoza za domači in hrvaški trg.

— Rok dobave po dogovoru!

POSEST

VESTNIK

Irlma Benko (direktorica in glavna urednica), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Bernarda Balazic Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Mauček, Štefan Sobočan, Andre Gontér (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica)

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji 21 383 in 21 064, glavna urednica in direktorka 22 403, računovodstvo in tajništvo 21 383 in 21 064. GPS (trženje) 22 403, telefaks 22 419. Nenaročenih rokopiesov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za 2. trimesečje 1991 je 200,00 dinarjev, za podjetja 400,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk GZP Mariborski tisk, Maribor. Vestnik je oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Stran 22

MOPED AVTOMATIC prodam. 24 785, zvečer. M-4790

KADETT 1.6 D, letnik 1984, prevoženih 79.000 km, garažiran, dobro ohranjen, prodam. 87 152. M-4792

ZASTAVO 101, letnik 1979, registrirano do novembra, dobro ohranjeno, prodam. Cena po dogovoru. 21 703 od 8. do 12. in od 14. do 16. ure. M-4796

OPEL ASCONDO, letnik 1978, karambolirano, prodam. Šalamenci 78. M-4799

JUGO 45 KORAL, letnik 1989/2, registriran do februarja 1992, dodatno opremljen, prodam. Kučan, Križevci 78 v Prekmurju. M-4801

ZASTAVO 128 55 skala, 3. registracija do 28. 2. 1992, prodam. Vlado Šeruga, Prešernova 5, M. Sobota, 22 663. M-4805

AVTOMATIC prodam. Boštjan Ružič, Tišina 37 a, 46 081. M-4810

ZASTAVO 128, letnik 1986, z novimi verigami in garaži v rečki, prodam. Janez Vegič, Dobelska 3, 69231 Beltinci. 41 554. M-4811

RENAULT 4 GTL, letnik 1990, karamboliran s sprednje strani, v celoti ali po delih prodam. 65 323. M-4813

RENAULT 18 po delih ali v celoti, karamboliran, prodam. 41 960. FM-4816

FORD ESCORT 1300, starejši letnik, registriran do decembra, ugodno prodam. Št. Kovača 12, Turnišče. M-4819

ZASTAVO 101, letnik 1982, prodam. Štefan Kelenc, Mala Polana 47, 70 861. M-4823

LADO 1300, letnik 1987, registrirano do konca leta, garažirano, prodam. 45 403. M-4824

SUBARU JUSTY, prevoženih 3.500 km, odlično ohranjen, prodam. 70 695. M-4825

JUGO SKALA 1.1, letnik 4/1990, ugodno prodam. Rojnik, Trg Slavka Osterca 3, Veržej. IN-3024

ZASTAVO FIAT 128, letnik 1987, dobro ohranjeno, prodam. 87 339. IN-3023

ALFA SUD 1982 in akvarij, 100 l, komplet, prodam. 75 989. LE-4023

GOLF JGL, letnik 1982, ugodno prodam. Marjan Kelenc, Sp. Krapje 64 a, Veržej. IN-3022

GOLF DIZEL, dobro ohranjen, ugodno prodam. 87 095. IN-3021

OPEL MANTO, karambolirano, **FORD 17 M**, registriran do julija 1991, z okvaro na sklopki, prodam. Lukavci 7, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-3019

MAZDO 121 1300, staro dva meseca, prodam za 19.000 DEM. (042) 677 261. GR-14775

ZASTAVO 101, registrirano do novembra, prodam. 61 731, int. 36, po 14. uri. GR-14771

RENAULT 18 TLJ, letnik 1983/84, pet prestav, kovinske barve, prodam. 60 502. GR-14768

GOLF JGL, dizel, letnik 1984, 5 vrat, prodam. 75 540 ali 75 805. LE-4029

GOLF JXD in novo **TOYOTO CELICA** prodam. (042) 812 269. M-4028

VW (bagija) prodam. Drago, Krog, Murska ulica 125, po 15. uri. M-4777

GOLF JGL, dizel, prevoženih 73.000 km, letnik 1985, prodam. 62 103. M-4780

JUGO KORAL 55, star 2 leti, dobro ohranjen, dodatno opremljen, prodam. Satahovič 8. M-4781

JUGO 60, letnik 1989/8, ohranjen, garažiran, prodam za 9.000 DEM. 22 389, popoldne. M-4783

JUGO SKALA 55, staro 2 leti, prevoženih 20.000 km, prodam. Nedelica 98 a. M-4784

ZASTAVO 101, letnik 1982, prodam. Moščanci 44, popoldne. M-4869

FIAT 132, letnik 1979, prodam za 28.000 din in motor za Fiat 132 prodam. Martjanci 74, 48 635. M-4875

VW HROŠČ, letnik 1965, prodam. 23 039. M-4876

JUGO KORAL 55, letnik 1988, prodam. 23 107, popoldne. M-4877

OPEL KADETT 89 in 5,5-rebrne salonitne plošče prodam. 22 751. M-Šker

VW hrošč 1200 J, generalno obnovljen, prodam. 22 590. M-4872

JUGO KORAL 55, letnik 12/1989, prodam. Kumin, Černelavci, Ledavska 9. M-4873

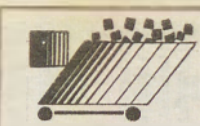
JUGO 60, letnik 1990, prodam. 65 464. M-GR

ZASTAVO 101 GTL, letnik 1985, 58.000 km, rdeče barve, dobro ohranjen, garažiran, dodatno opremljen, prodam. Radenci, Kapelska 28. M-GR

JUGO 45, star 8 mesecev, ugodno prodam. 51 048. M-4884

POSEST

18 arov vinograda na Banfiju ugodno prodam. 70 270. M-4858

Kako hitro in poceni do PREMOGA?

Pokličite **KURIVO-PREVOZ**, Bojan Jakšič, Gor. Bistrica 51 (70-106)!

Cene: velenjski lignit: 908,00 din tona

trboveljčan: 1.428,00 din tona

NEDOGRAJENO HISU V 4. GRADBENI FAZI V KROGU prodamo. (063) 852 220. M-POP HISU v 3. gradbeni fazi v Beltincih — Jugovo, prodam. Toni Rous, (061) 573 460, popoldne. M-POP VINOGRAD, nov nasad, južna lega, nad Štrigovo, prodam. 81 211, int. 14. M-3020

NOVO ENODRUŽINSKO HIŠO, nedokončano, VI. faza, na Tišini, prodam. Anton Rudolf, (062) 35 646, informacije pri Flisarju, 46 292, Tišina 49. M-4776

GOZD prodam. 48 686. M-4782. **53 AROV ZEMLIŠČA** (vinograd, sadovnjak, z vinsko kletjo — bivalni prostori s kletjo) prodam. Plačljivo del v markah, del v dinarjih. 45 404, zvečer. M-4795

GRADBENO PARCELO, 12 arov, lahko tudi 2 x 6 arov, z lokacijsko dokumentacijo, v Zgornjih Moravcih, asfalt, voda, elektrika, telefon v bližini, prodam. 22 336. M-4865

GOZD, bukov, 20 arov, in žensko kolo Rog prodam. Puconci 25 a. M-4870

30-arsko parcelo s temelji za stanovanjsko hišo v Razkrižju prodam. Naslov v upravi lista. M-3306

POČITNIŠKO HIŠICO na Vaneči prodam. Gornji Petrovci 31 a. M-4874

STANOVANJE, novo, 49,5 m², s telefonom in centralnim ogrevanjem v centru Murske Sobote, Titova i a, prodam. (061) 861 378, med 19. in 20. uro. M-4798

na tem mestu bi lahko bil vaš oglas

ZIVALI

SVINJO za zakol, 140 kg, rejeno z domačo krmo, prodam. Krog, Plečnikova 20, 24 249. M-4778

PLEMENSKO TELICO, kontrola A, brejo 8 mesecev, prodam. Moravske Toplice, Dolga ulica 77. 48 233. M-4785

TELICO, brejo 9 mesecev, kontrola A, prodam. Krajcar, Dolenci 44, 59 037. M-4791

PRASIČA za zakol, 140 kg, prodam. Štefan Časar, Ženavlje 43. M-4808

PUJSKE prodam. Krog, Plečnikova 3. M-4829

PLEMENSKO TELICO, brejo 8 mesecev, in strešno opeko (zareznik), rabljeno, prodam. Stefan Šiftar, Zenkovič 21. M-4850

KRAVO, 8 mesecev brejo, staro 8 let, prodam. Beltinci, Pot ob Črcu 12. M-4859

PIŠČANCE, hranjene z domačo hrano, in 1,80 do 2,20 kg žive teže, prodam. (042) 843 674, Vratušinec 158. M-4027

ČEBELE v 14 panjih (malo rabljeni), tipa AŽ Grom in 6 praznih panjev, z vsem pripadajočim orodjem; točilo z električnim gonilom (štrisanato) in po možnosti prenosni čebelnjak. 75 108, po 19. uri. M-4017

VISOKO BREJO TELICO, kontrola A, prodam. 82 243. M-3013

MLADEGA NEMŠKEGA OVČARJA, odlične krvne linije in vzrejnem dovoljenjem, prodam. Vučja Gomila 8. M-4826

NESNICE, mlade jarkice, pasme HI-SEX, rjave, prodajamo po ugodni ceni. Naročila sprejema GOSTILNA ŽELEZEN, Beznovič, 49 825. M-JS

NESNICE, mlade jarčice, pasme hi-sex, rjave, stare 3 mesece, iz kooperacijske reje, opravljena vsa cepljenja, prodajamo po ugodnih dnevnih cenah. Akcijska prodaja: cena 60,00 din. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastojni. Naročila sprejema in daje vse informacije gostilna Anice Benčec, Bakovci, Prečna 6 a. M-2

ČESTITKA ČESTITKA ČESTITKA ČESTITKA

DRAGI MAMI ELZI ROGAN iz NEMČIJE ČESTITAJO OB 50. ROJSTNEM DNEVU Z ŽELJO, DA BI PRAZNOVALA ŠE MNOGO SREČNIH, ZDRAVIH IN VESELIH IN DA BI BILA ŠE NAPREJ TAKO SKRBNIA IN DOBRA MAMA.

Sin Stefan z ženo Svetko iz Zvenavej v Sloveniji. Lepe pozdrave tudi očetu in bratu.

ČESTITKA ČESTITKA ČESTITKA ČESTITKA

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

PLUGE, traktorske, 10-colne, malo rabljene, prodam. 51 403. M-3752

KOMBAJN ZMAJ UNIVERZAL, z adapterjem in rezervnimi deli, v odličnem stanju, prodam. Franc Zorko, Hrasnje Mota 29. M-4788

TRAKTORSKO KOSO na kardan, skoraj novo, prodam. Kolar, Izakovci 161. (m-4812)

TRAKTOR URSUS 335 in prikolico prodam. Karel Ficko, Boreča 4. M-4817

BOROVE PLOHE, suhe, debeline 5 in 8 cm, prodam. 23 500. M-4807

BUČNE POGAČE, kakovostne, 56 % beljakovin, z dostavo na dom, ugodno prodam. (042) 685 190 — Zupanič. M-4814

RDEČE PELARGONIJE (muškaticij) i kos 25 din, prodam. Alojz Sreš, Bakovci, Panonska 2, 43 144. M-4797

Pri **ZAHVALI** za pokojnim Slavkom Bobovcem iz Gančan

je nastala napaka. Pravilno besedilo se glasi:

Teško je najti besede zahvale vsem sorodnikom, prijateljem, sedem, znancom in sodelavcem Mesne industrije in ginekološkega oddelka soboške bolnišnice, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje in za sv. maše, nam izrekli sožalje.

ŽALUJOČI VSI NJEGOVI

BOCNO KOSILNICO ZA FERGU-SON 35, motorno škroplilnico Panonija, mešalec za beton, motokultivator Gorenje s koso in frezo, motorno žago Stihl in električni brusilec za verige motornih žag, 8 m² pocinkane pločevine, 3 mm, prodam. Jože Lanjšček, Andrejci 9. M-4835

OBRAČALNIK PANONIJA prodam. Satahovič 50, 23 524. M-4838

SEJALNICO ZA KORUZO, 4 redno, Panonija, prodam. 79 231. M-4842

SADILNIK ZA KORUZO OLT, 4-redni, in avto OPEL ASCONA, registriran do novega leta, prodam. Rankovci 36. M-4856

OBRAČALNIK, 3-brazni, 12-colni plug prodam. Franc Zorko, Hrasnje Mota 29. M-4788

KOMBAJN ZMAJ 133, star 6 let, z novim adapterjem, prodam. Selo 83. M-LK

TRAKTOR VLADIMIREC, s plugom in branami, ter kosilnico BCS zaradi bolezni lastnika prodam. Nedelica 24. M-4033

TRAKTOR TOMO VINKOVIČ 830, nov, prodam. Bagoroš, Slavka Ostrca 4 a, Radenci. M-MM

NOVO NOVO NOVO

RAZŠIRJENA PONUDBA — satelitskih sistemov priznanih izdelovalcev in kakovosti

— opuzovalne naprave

— domofoni s sliko

— brezžične alarmne naprave zelo priznanih izdelovalcev.

Trajbar, Cankova, tel.: 40 099, informacije od 7. do 8. ure

REDNO ZAPOSILIMO OSEBO s srednješolsko izobrazbo v okolici Beltincev v zameno za triletno posojilo — 30.000 DEM. Ponudbe na upravo lista pod: Trgovina

CENJENE STRANKE OBVEŠČAMO, DA IZVAJAMO PO KONKURENČNIH CENAH:

— vsa gradbena dela

— kopljenje in saniranje vodnjake (studence)

K sodelovanju vabimo 2 samostojna KV ali VKV zidarja za nedoločen čas. OD po dogovoru. Priporoča se Gradbeništvo in študentstvo Mladinska 48 69000 Murska Sobota Tel.: 22-563

ČESTITKA ČESTITKA ČESTITKA ČESTITKA

DRAGI MAMI ELZI ROGAN iz NEMČIJE ČESTITAJO OB 50. ROJSTNEM DNEVU Z ŽELJO, DA BI PRAZNOVALA ŠE MNOGO SREČNIH, ZDRAVIH IN VESELIH IN DA BI BILA ŠE NAPREJ TAKO SKRBNIA IN DOBRA MAMA.

Sin Stefan z ženo Svetko iz Zvenavej v Sloveniji. Lepe pozdrave tudi očetu in bratu.

ČESTITKA ČESTITKA ČESTITKA ČESTITKA

RAZNO

UMRL JE NAŠ DOLGOLETNI

ZAHVALA
V 80. letu starosti nas je nenadoma
zapustil naš najdražji

Ludvik Škraban- Lajoš

iz Sodišinec

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje in nam izrekli sožalje.

Posebna zahvala dr. Anici Gregorc-Kastelic za dolgoletno zdravljenje.

Prisrčna zahvala g. župniku za pogrebni obred in tolažilne besede, pevcem za odpete pesmi, igralcu Tišine in govorniku KS za tople poslovilne besede.

Žalujoci vsi njegovi

Eno leto v grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
K počitku leglo je telo,
a delo in trpljenje
pozabljeno ne bo.
Kako je hiša prazna,
odkar tebe v njej več ni.
Prej bila tako prijazna,
zdaj otožna, tuja se nam zdi.

V SPOMIN

14. aprila je minilo leto žalosti,
odkar je prenehalo biti srce
naše drage žene, matere in
babice

Ema Frčko

iz Sv. Jurija

Tiho in žalostno je ob tvojem grobu in kruta je resnica,
da te ni več med nami.

Odšla si tja, kjer ni več trpljenja in bolečin. Za tabo je ostala velika praznina, v našem domu in v naših srcih pa so ostali sledovi tvojih pridnih rok. Iskrena hvala vsem, ki se je še spominjate, postojite ob njenem grobu, ji prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoci: mož Janez, hčerke z družinami ter vnuki
in vnukinje

Zakaj k sebi te od nas je smrt pozvala?
Bogati zrl setev smo pred sabo,
a v pravo žetev nam ne bo pognala.

To je, zakaj žalujemo za tabo,
zakaj očiške delamo usodi,
da je tak zgodaj nam te čas ugrabil.

Naj te kličemo nazaj? Zakaj?
Ko pa tam, kjer si, si srečen v popolnosti.
Zdaj mirno spiš, več bol s teboj ne hodi.

V SPOMIN

11. aprila je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi mož, tata, dedek, brat, zet in sorodnik

Slavko Korošec

iz Murske Sobote

Vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče, iskrena hvala.

Vsi njegovi

Če bi ljubezen govorila,
solza mrtvega zbudila,
o, tebe, dragi mož, očka in
stari očka, ne bi črna zemlja krila.

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je po
daljši boleznini zapustil ljubi
mož, oče, stari oče, brat,
sorodnik

Jože Malačič

iz Bokračev 30

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in vsem, ki ste dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence ter izrekli sožalje.

Za skrbno pozornost med njegovim zdravljenjem se iskreno zahvaljujemo g. zdravnici Anici Hauser Petrovič in g. zdravniku Jožetu Felkarju z onkološkega inštituta, g. duhovniku Balažicu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostine, govorniku Mihaelu Tremlinu za tople besede slovesa ob odprtem grobu, društvu upokojencev in vsem ostalim.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: žena Ida, hčerka Gizela z možem, snaha Jolanka, sestra Irena z družino, vnukinje Renata, Suzana, Brigita, Anita, vnuk Kristijan in vse ostalo sorodstvo

Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje.
Bolečine si prestala.
zdaj boš v grobu mirno spala.

V 77. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga

Karolina Novak

roj. Kous
iz Gorice

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in šopke. Posebej se zahvaljujemo g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavnici vasi za poslovilne besede.

Žalujoci: vsi domači in drugi, ki so jo imeli radi

Kako bi dihal rad, poslušal,
gledal, sedel med vami,
katero vmes povedal, pa me tišči
teptan nad mano grob prerani.

ZAHVALA

V 44. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dobri mož, oče in sorodnik

Janez Vrečič

iz Sodišinec

Z žalostjo v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili k preranemu počitku.

Hvala vsem, ki ste mu darovali vence, šopke, za sv. maše in v druge namene, nam pa izrekli sožalje. Iskrena hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS in GD.

Posebej se zahvaljujemo vaškim gasilcem in vaščanom, ki ste nesebično pomagali pri pogrebu. Vsem še enkrat — najlepša hvala!

ŽALUJOČI: žena Majda, sinova Janko in Jožek, stric Štefan in ostalo sorodstvo

Zaspala mamica si zlata,
zaprla trudne si oči,
naj Bog odpre ti rajska vrata,
to ti iz srca želimo vsi.

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama, prababica in tašča

Ana Maršič

roj. Meglič
iz Čentibe

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali za maše, vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti in nam izrekli sožalje.

Posebna zahvala g. kaplanu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Vsem še enkrat — hvala!

Globoko žalujoci: hčerka Albina, hčerka Marija z možem, vnuka Laci in Rudi z družinama

Srce je dalo vse, kar je imelo,
nobene bilke zase ni poželo,
odšel si sam na pot neznano,
zapustil družino žalostno in samo.
(O. Župančič)

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je po dolgi boleznini zapustil dragi mož, oče, dedek in brat

Martin Žižek

iz Gornje Bistrice 7

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, botrini, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, darovali za maše in v dobrodelne namene, ga med njegovo težko boleznijo obiskovali, nam pa izrekli pisno ali ustno sožalje.

Najlepša hvala kolektivu Nafta Lendava, Kmetovalec TZO Ljutomer in trgovini v Razkrižju. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju zdravstvenega doma Lendava in Črenšovci, posebno zdravnikom dr. Hadjmaši in dr. Kovešovi. Za skrbno pozornost in nego med njegovo boleznijo se najlepše zahvaljujemo sestri Nadi Koštric in zdravnikom OI iz Ljubljane.

Iskrena hvala tudi gospodu župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku Štefanu Žižku za ganljive poslovilne besede.

Hvala vsem, ki ste ga spoštovali in imeli radi. Gornja Bistrica, Livold, Montreal

Žalujoci: žena Gizela, sinova Anton in Slavko z družinama, sestra Ana z družino ter brata Ignac in Štefan z družinama

V SPOMIN

16. aprila minevajo tri žalostna leta, odkar nas je mnogo pre-zgodaj zapustil naš najdražji sin, brat in vnuk

Števek Vori

iz Velike Polane

Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči, le tvoj nasmev v naših srcih še živi in nihče ne ve, kako zelo boli, ko zavemo se, da več te ni.

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoci: vsi, ki smo ga imeli radi

V SPOMIN

18. aprila je minilo eno leto žalosti, bolečine in praznine, odkar je prenehalo biti srce našemu dragemu možu, tastu in staremu očetu

Štefanu Babojeliču

iz Neradnovec

Hvala vsem, ki se ga še spominjate.

Vsi tvoji

Kako je hiša prazna,
odkar tebe v njej več ni.
Prej bila tako prijazna,
zdaj otožna, tuja se nam zdi.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega sina, moža, očeta, brata, zeta, strica in svaka, ki nas je zapustil v 33. letu starosti,

Silva Roškerja

iz Murske Sobote

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so z nami sočustvovali, nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti. Prisrčna hvala zdravstvenemu osebju intenzivnega oddelka za prizadevanje in skrb v njegovih najtežjih urah. Posebna hvala gospodu govorniku Merklinu za ganljive besede in gospodu Marušiču za odigrano Tišino.

Hvala tudi vsem prijateljem in sosedom, ki so nam stali ob strani, nam pomagali v najtežjih trenutkih in sočustvovali z nami.

Prav iskrena hvala gospodu župniku za opravljen cerkveni obred in pevskemu zboru za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!
V Murski Soboti, 5. aprila 1991

Žalujoci vsi njegovi

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, tati in stari oče

Vince Gorza

iz Andrejec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali številne vence in cvetje ter nam izrekli sožalje.

Prisrčna zahvala g. župniku za pogrebni obred in tolažilne besede. Pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS in govorniku GD za tople poslovilne besede.

Žalujoci: sin Karel z ženo Ibojko, sin Ludvik z družino, hčerka Helena, vnuki Marjan in Marjana z družino

KAJ HOČEJO ŠOFERJI?

V soboto in ponedeljek opozorilna stavka delavcev AR-transa — Povod nezadovoljstva neplačane dnevnice in cestnine v znesku 350 tisoč dinarjev in 40 tisoč mark — Sindikat zahteva odstop vodstva, ki je prišlo v Avtoradgono z ukrepom družbenega varstva

Od 267 zaposlenih v AR-transu jih je kar 200 šoferjev, ki vozijo 165 vozil, povprečno starih okrog 6 let. Konkurenca je bila vse večja, predvsem pri tovornjakih z manjšo zmogljivostjo, medtem ko 71 velikih tovornjakov (vlačilcev in prikolničarjev) nima prave konkurence.

Zato se je vodstvo družbe odločilo, da poskuša rešiti »obroč« blokiranega žiroračuna (čez 40 dni) in proda manjše tovornjake zasebnikom, zmanjša število zaposlenih na 140 in ukine neuspešne poslovalnice po Jugoslaviji.

Nacrte so jim prekržili sindikalisti. V soboto, 13. aprila 1991, so organizirali opozorilno stavko, ki jo je vodil pred-

sednik koordinacijskega odbora sindikatov v tem podjetju, Ladislav Pišek. Njihova najpomembnejša in edina zahteva je bila, da vsi vodilni, ki so prišli v Avtoradgono z ukrepom družbenega varstva, odstopijo z delovnih mest, kajti svoje naloge, zaradi katere so prišli v podjetje, niso uresničili. Delavci se bojijo, da se bodo mnogi le okoristili z družbeno lastnino, si ustanovili podjetja, delavci pa bodo ostali na cesti. V družbah, ki so naslednice Avtoradgone, je res hudo; s poslovanjem so zadovoljni le v AR-entu, v podobnih težavah kot transportna dejavnost je tudi servisna, krovno podjetje in AR-bus pa sta v stečaju od začetka aprila.

V sredo naj bi bila skupščina družbe AR, vendar sindikat vztraja pri edini zahtevi — odstopu vodstva. Na spisku so Janez Rozman, Dragan Kujundžič, Marjan Neuvirt in Manja Kurbus.

Gornjeradgonska vlada se načelno ne vmešava v notranje zadeve podjetij, izvedeli pa smo, da podpirajo upravičene zahteve sindikalistov le v primeru, da imajo pripravljene boljše kadrovske in druge rešitve. Ne želijo si še večje zmede, kot je.

Kaj bo z vodstvom Avtoradgone, bo znano v ponedeljek.

Bernarda B. Peček

STROJNA LINIJA JE CENEJŠA

Kmetje s TZO Cankova bodo tokrat posejali 85 hektarjev zemlje s sladkorno peso, kar je nekaj več, kot je nekajletno povprečje. Posejali jo bodo na območjih Skakovca, Cankove, Korovec, Domajinec in Topolovec, manjše parcele pa tudi na območju ledavske doline (Pertoča, Večeslavci, Rogoševci, Nuskova). Tako kot v prejšnjih letih bodo pridelovalci sladkorne pese sami le zorali in zemlji zrahljali, vsa druga dela pa bo opravila skupina šestih kmetov, ki sodelujejo v tako imenovani strojni liniji. Le-ti bodo torej sladkorno peso posejali, prvič poškopili, v maju bodo peso »kultivirali« in dognajili, potem (julij, avgust) jo bodo škropili proti cerkospori, na jesen pa bodo v svoje traktorje za pregli stroje za spravilo pese...

Marsikdo se bo zdaj vprašal, le kaj pa še potem preostane postoriti lastniku parcele? Veliko res ne. No, ja, ročno redčenje je še potrebno, potem odvoz pese na prevzemno mesto. Se je pa Cankovska skupnost za pridelovanje sladkorne pese uveljavila, ker so organizirana setev in poznejši ukrepi pod strokovnim nadzorstvom, poleg tega pa je skupinsko delo cenejše, kot če bi ga opravljali posamezniki. Za ceno za posamezna dela se dogovorijo v zadrugi. Tako je treba letos za setev pese plačati na hektar 450 dinarjev, kar je menda polovična cena od tiste, ki jo (na drugih območjih) zaračunavajo posamezniki. Res pa je tudi, da sejalci na Cankovi uporabljajo le svoje traktorje, drugi stroji pa so zadržani, razen škropilnice, ki pa jo tako in tako že ima vsak kmet. S. S.

LJUTOMERSKI CENTER ZA SOCIALNO DELO ZA OSMOŠOLCE

Vsak četrtek pride na ljutomerski center za socialno delo razred osmošolcev, tako da se bodo do konca šolskega leta zvrstili vsi osmošolci v občini. V šoli pravijo njihovemu obisku oziro-

ju odraščanja. Tako v šoli kot na centru ugotavljajo, da je na tem področju vrzel in da učenci nimajo priložnosti tako imenovane socialnega učenja.

Francček, Mirka, Sandra, Silvija, Suzana, Robi, Franc in Marjan, učenci osnovne šole iz Bučkovec, so bili po končanem delu s programom zadovoljni. Najbolj so jih navdušile socialne igrice. Večina jih je bila na centru prvič.

VEČ KOT ODPRTA VRATA

Že pri vходу na osnovno šolo Jože Kramar Juš v Lendavi, šolo s prilagojenim programom, je tega dne visel napis: Dobrodošli. Notri pa so nas pričakali nasmejani otroci, ki jih življenje in delo na šoli zanimata. Prejšnji četrtek so imeli namreč na tej osnovni šoli dan odprtih vrat, ko so se zaintere-

sirani seznanili z vsemi organiziranimi oblikami učno-vzgojnega procesa na šoli.

Kot je povedal ravnatelj šole Jože Feher, so se odločili za seznanjanje javnosti z njihovim delom, ker skupnost v občini bolj slabo pozna problematiko te tako imenovane posebne šole. Pristop k delu z učenci je

namreč tu drugačen. Pomembno za šolo je tudi povezovanje z drugimi šolami ob športnih, kulturnih in strokovnih srečanjih. Sodelujejo z drugimi šolami v občini, regiji, pomembni pa so tudi stiki z Lentijem na Madžarskem. Taka srečanja so pomembna tudi za učitelje, ki se seznanjajo z metodami dela drugih in se dogovorijo za medsebojno sodelovanje.

Problem šole je tudi romizacija, saj se od leta 1976 nenehno večja število Romov in manjša število Slovencev in Madžarov, zato obstaja nevarnost, da bo prišlo do homogenizacije otrok.

V občini se je zadnje čase veliko govorilo o integraciji z osnovno šolo Drago Lugačič. Feher meni, da integracije dejansko pomenijo racionalizacijo osnovnošolske mreže v občini. Organizacijsko je to izvedljivo na tehničnih področjih, kot je prehrana in administracija, na strokovnem področju pa bi to bilo zelo težko. Način dela te šole je namreč zelo specifičen.

Lani so v Lendavi organizirali republiške športne igre šol s prilagojenim programom.

J. Gabor

Dobitniki priznanj Nogometne zveze Jugoslavije s predstavniki slovenske in jugoslovanske nogometne organizacije. Stojijo od leve: Drago Posavec, član UO NK Mura, Tone Frantar, član predsedstva NZJ, Ernest Ebenšpanger, direktor tovarne moških oblačil, dr. Marko Ilesič, predsednik NZJ, Helena Pintarič, direktorica Diane, Milan Möréc, predsednik NK Mura, Vili Žižek, nekdanji predsednik NK Mura, in Rudi Zavrl, predsednik NZS. Foto: Feri Maučec

Murska Sobota, Cini-Methodova ulica 50.
tel.: (069) 22 219, 22 809, 21 136
Telefaks: (069) 21 136
Za prvo osamletko — proti kanalu

Kidričeva 33 a, MURSKA SOBOTA

Ste mladi? Hočete ostati mladi? Smelejši in mladostnejši korak vam bo omogočila Bimova unikatna usnjena konfekcija!

- V Bimu najdete vsa oblačila zase in za vaše otroke!
- Priporočamo nakup modnih fantovskih oblek za ohajilo in birmo!
- Za različne življenjske priložnosti vam priporočamo nakup lepih daril (torbice, denarnice, prti in prtiči...)

V Bimu najdete vse!

26. aprila ob 19. uri vabljeni v M. Soboto v športno dvorano pri tretji osemletki na

Nastopali bodo: narodnozabavni ansambel Nika Zajca z Borisom Kopitarjem, Edvin Fliser, oktet Lip Bled in drugi.

Za naročnike smo pripravili bogata darila. Na Vestnikovem veseljem večeru bomo izžrebali mnoge med naročniki. Med darili bo tudi prikupna spalnica, ki jo poklanja pokrovitelj pridelitve, LIP BLEED, peči za centralno kurjavo, vrtni stroji, tehcnice...

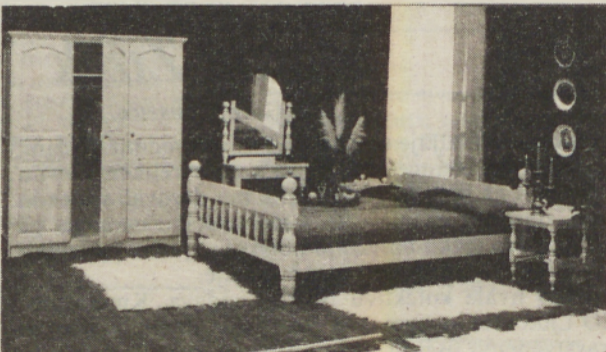
beli mineralni omet

nivelan B CINKARNA

Če še niste naročnik VESTNIKA, nam hitro pošljite izpolnjeno naročilnico, ki jo vidite na desni strani. Morda čaka sreča prav vas.

Predprodaja vstopnic na upravi Vestnika v Murski Soboti, v uredništvu Népújsága in radia v Lendavi, v diskontu Slana v Gor. Radgoni in v Turistični agenciji SAP, avtobusni promet Ljubljana, poslovalnica Ljutomer.

VESTNIKOV VESELI VEČER!

lip bled lesna industrija
64260 bled, ljubljanska c.32

TRGOVINA LIP BLEED V MURSKI SOBOTI
Cvetkova 1, tel.: 069/22 941

NAROČILNICA

PODPISANI _____

KRAJ IN ULICA _____

POŠTA _____

NAROČAM VESTNIK. POŠILJATI MI GA ZAČNITE OD _____

NAROČNINO BOM PORAVNAL PO PREJEMU POLOŽNICE. IZPOLNITE NAROČILNICO IN JO POŠLJITE NA NASLOV:

VESTNIK, Titova 29, 69000 MURSKA SOBOTA

PODPIS _____